

กองวิชาการ กระทรวงธรรมการ

แบบเรียนคณิตศาสตร์

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

พิมพ์ครั้งที่เจ็ด ๖๐๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๘๐

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๕ สตางค์

ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อักษรนิติ บางซื่อพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร

นายบรรณารักษ์พิมพ์ ๓๐/๕/๘๐

๖
๓๗๒.๗
ค

๑๐๓๐๓๔ - ๑๐๓๐๓๕

กองวิชาการ กระทรวงธรรมการ
แบบเรียนคณิตศาสตร์
เลขคณิตประถมปีที่ ๓

พิมพ์ครั้งที่เจ็ด ๖๐๐๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๔๘๐

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๕ สตางค์

ลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์อักษรนิติ บางขุนพรหม พระนคร
นายบรรณกิจบรรหาร ผู้พิมพ์ โฆษณา ๓๐/๕/๘๐

(ตัวอย่างการใช้หน้ากระดาษทำเลข)

วันที เดือน พ.ศ. ๒๔๘๐
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

๑๑	วิธีทำ		
	ลัม 1 ชะลอหม	65 ผล	
	ลัม 2 ชะลอหม	65×2 "	
		= 65	
		$\times$	
	ลัม 2 ชะลอหม	<u>130</u> "	
	ข้อมาเติมอีก	45 + "	
	อันมีลัม	<u>175</u> "	
๑๗๖		ตอบ 175 ผล	...๓๗๖...

๑
บาท
(เงิน)

๒
สตางค์
(เงิน)

๑
สตางค์
(เงิน)

๑๐
 สี่ตางค์
 (ทองขาว)

๕
 สี่ตางค์
 (ทองขาว)

๑
 สี่ตางค์
 (ทองแดง)

รูปธนบัตรขนาด ๒๐

รูปธนบัตรขนาด ๑๐

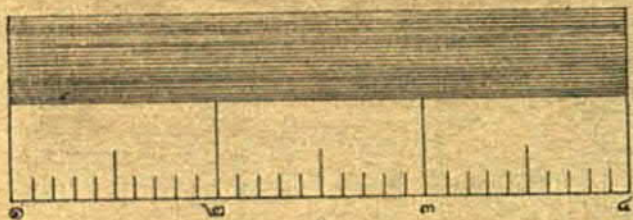

รูปธนบัตรขนาด ๕

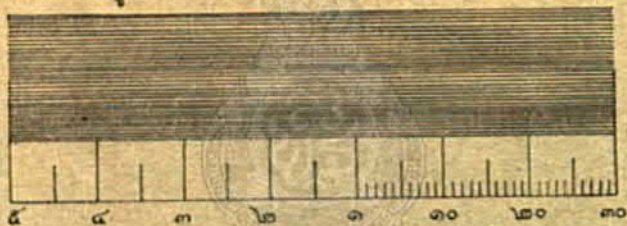

รูปธนบัตรขนาด ๑

รูปเครื่องวัดทางยาว อังกฤษ

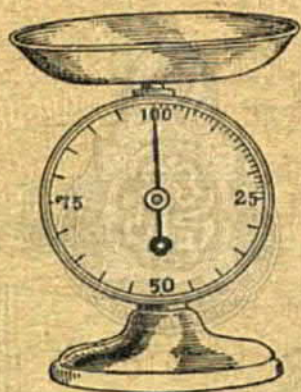
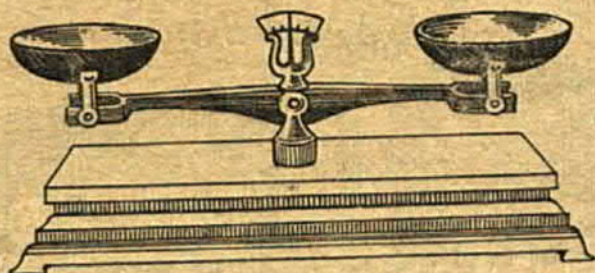
รูปเครื่องวัดทางยาว เมตริก

เซนต์เมตร

มิลลิเมตร

6

เครื่องชั่ง

เครื่องตวง

บัญชีเรื่อง

หน้า

บทที่	๑	อธิบายวิธีสอบเขียนเลขจำนวน ๑๐๐๐—๙๙๙๙	๑
„	๒	วิธีคูณ ตัวคูณ ตำแหน่ง ๑๐ ...	๕
„	๓	วิธีหารยาวตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐ ...	๑๑
„	๔	วิธีหารแบ่งตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐ ...	๒๐
„	๕	วิธีทำเลขเครื่องหมายบวกลบคูณหารระคนกัน	๒๕
„	๖	การจ่ายมาตราเงินสยาม	๓๐
„	๗	วิธีเขียนบาทสตางค์	๓๓
„	๘	การจ่ายเงินมาตราสยาม (ต่อ) ...	๓๖
„	๙	„ „ „ „ „ ...	๓๙
„	๑๐	การจ่ายมาตราเวลา	๔๑
„	๑๑	การจ่ายมาตราวัฏระยะเมตริก	๔๕
„	๑๒	การจ่ายมาตราวัฏระยะไทย	๖๑
„	๑๓	การจ่ายมาตราหน้าศัณ्ฑเมตริก	๖๗
„	๑๔	การจ่ายมาตราวัฏระยะอังกฤษ	๗๑
„	๑๕	บวกมาตราเงินบาทสตางค์	๗๔
„	๑๖	บวกมาตราเงินสยาม	๗๘

บทที่ ๑๗	บวกมาตราเวลา	...	...	...	๘๒
.. ๑๘	บวกมาตราวัฏระบะไทย	...	...	...	๘๖
.. ๑๙	บวกมาตราวัฏระบะเมตริก	...	...	...	๙๐
.. ๒๐	บวกมาตราหน้าหนักเมตริก	...	...	...	๙๔
.. ๒๑	บวกมาตราวัฏระบะอังกฤษ	...	...	...	๙๘
.. ๒๒	ลบมาตราเงินบาทและสตางค์	...	...	...	๑๐๔
.. ๒๓	ลบมาตราเงินสยาม	...	...	...	๑๐๗
.. ๒๔	ลบมาตราเวลา	...	...	...	๑๐๙
.. ๒๕	ลบมาตราวัฏระบะไทย	...	...	...	๑๑๓
.. ๒๖	ลบมาตราวัฏระบะกับหน้าหนักเมตริก	...	...	...	๑๑๖
.. ๒๗	ลบมาตราวัฏระบะอังกฤษ	...	...	...	๑๒๑
.. ๒๘	คูณมาตราเงินบาทและสตางค์	...	...	...	๑๒๙
.. ๒๙	คูณมาตราเงินสยาม	...	...	...	๑๓๒
.. ๓๐	คูณมาตราเวลา	...	...	...	๑๓๖
.. ๓๑	คูณมาตราวัฏระบะไทย	...	...	...	๑๓๙
.. ๓๒	คูณมาตราวัฏระบะกับหน้าหนักเมตริก	...	...	...	๑๔๔

บทที่ ๓๓	คุณมาตรการวัฏระบะอังกฤษ	๑๔๘
„ ๓๔	การมาตรการเงินบาทและสตางค์... ..	๑๕๔
„ ๓๕	การมาตรการเงินสยาม	๑๕๘
„ ๓๖	การมาตรการเวลา	๑๖๒
„ ๓๗	การมาตรการวัฏระบะไทย	๑๖๗
„ ๓๘	การมาตรการวัฏระบะกับน้ำหนักเมตริก	๑๗๐
„ ๓๙	การมาตรการวัฏระบะอังกฤษ	๑๗๔
„ ๔๐	บัญชีรับจ่ายรายวัน	๑๘๒
	แบบสอบข้อ	๑๘๔
	แบบฝึกหัดกระคน	๒๑๑

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

— ๒๕๕๔ —

บทที่ ๑ อธิบายวิธีสอนเขียนเลขจำนวน

ตั้งแต่ 1000 ขึ้นไปถึง 9999

ในชั้น ประถมปีที่ ๒ นักเรียนเคย หัก หัก และ อ่าน เลข
ถึง จำนวน 999 เท่านั้น บัดนี้ นักเรียนควร จะ หัก เขียน และ
อ่าน เลข จำนวน ตั้งแต่ 1000 ขึ้นไปถึง 9999 ได้แล้ว

ขั้นแรกให้นักเรียน หัก เขียน เลข จำนวน พัน เริ่ม ตั้งแต่ 1000
ถึง 9000 ดังนี้

1000 เรียกว่าหนึ่งพัน (ภาษาพูดใช้ว่าพันหนึ่ง ก็ได้)

2000 ,, สอง พัน

3000 ,, สาม พัน

4000 ,, สี่ พัน ฯลฯ

9000 ,, เก้า พัน

หมายเหตุในหลัก หน่วย ถ้าจำนวน เลข เป็น 1 ต้อง อ่าน
เป็น เอ็ด เช่น 101 อ่านว่า ร้อย เอ็ด 1001 อ่านว่า พัน เอ็ด

ชี้ให้นักเรียนสังเกตว่า เมื่อ พด ถึง จำนวน พัน จะ ต้อง มี เลข เวียง ถิ่น 4 ตัวเสมอ คือ ต้อง ใช้ ช่อง 4 ช่อง ดัง ตัวอย่าง ต่อไปนี้

จำนวน	พัน	ร้อย	สิบ	หน่วย	อ่านว่า
542	ว่าง	5	4	2	ห้าร้อยสี่สิบสอง
3000	3	0	0	0	สามพัน
3542	3	5	4	2	สามพันห้าร้อยสี่สิบสอง
405	ว่าง	4	0	5	สี่ร้อยห้า
6000	6	0	0	0	หกพัน
6405	6	4	0	5	หกพันสี่ร้อยห้า

ครู ควร เขียน เลข ที่ มี จำนวน พัน ลง บน กระดาษ คำนวณ แล้ว ให้นักเรียน อ่าน ดัง ๆ เช่น ตัวอย่าง ต่อไปนี้

$$1324 = 1000 + 300 + 20 + 4$$

$$3541 = 3000 + 500 + 40 + 1$$

$$2657 = 2000 + 600 + 50 + 7$$

$$4763 = 4000 + 700 + 60 + 3$$

อธิบายวิธีสอนเขียนเลขจำนวนพันขึ้นไป

๓

$$5931 = 5000 + 900 + 30 + 1$$

$$7435 = 7000 + 400 + 30 + 5$$

$$8976 = 8000 + 900 + 70 + 6$$

$$9764 = 9000 + 700 + 60 + 4$$

แบบฝึกหัดที่ ๑

- (๑) ให้ครูเขียนเลขต่อไปนี้ลงบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนอ่านทั้งๆ เมื่ออ่านได้ถูกต้องก็แล้วจึงให้เขียนเป็นตัวเลขหนึ่งสี่

1011	1201	1987	2001	2809
------	------	------	------	------

3471	4632	5082	6705	7530
------	------	------	------	------

8216	9307	8654	7036	9754
------	------	------	------	------

9001	9801	8101	8899	8706
------	------	------	------	------

- (๒) ให้นักเรียนเขียนเป็นตัวเลข

สอง พัน เจ็ด ร้อย สี่สิบ เจ็ด	สาม พัน สาม ร้อย หกสิบสอง
-------------------------------	---------------------------

ห้า พัน แปด ร้อย สอง	สี่ พัน ห้า ร้อย สิบ หก
----------------------	-------------------------

หก พัน สาม ร้อย เจ็ด	ห้า พัน สี่ ร้อย ห้า
----------------------	----------------------

เจ็ด พัน ร้อย หก	แปด พัน สี่ ร้อย สามสิบ ห้า
------------------	-----------------------------

เก้า พัน ร้อย สามสิบ สี่	หก พัน สอง ร้อย สิบ หก
--------------------------	------------------------

แก้ พัน ห้า ร้อย เก้า

แปด พัน เก้า ร้อย หก สิบ สอง

เก้า พัน เก้า ร้อย เจ็ด

เก้า ร้อย เจ็ด

(๓) ครู เขียน เลข ลง บน กระดาษ คำ ตาม วิธีต่อไปนี้ เป็น
ตัวอย่าง

$$5762 = 5000$$

$$6308 = 6000$$

$$700$$

$$300$$

$$60$$

$$8$$

$$2$$

$$6308$$

$$5762$$

เมื่อได้เขียนและอธิบายให้นักเรียนเข้าใจแล้ว จึงให้
เขียนจำนวนเลข ต่อไป ซ้ำๆ ดัง นี้ ตาม ทำนอง เดียว กัน ต่อ ไป
จนกว่า จะ ได้ รับ ความ ชำนาญ พอ เพียง ใน การ อ่าน และ เขียน ตัว
ทุก คน

$$3478 \quad 4536 \quad 5763 \quad 2079 \quad 3806$$

$$4580 \quad 6532 \quad 1987 \quad 1706 \quad 5409$$

$$8432 \quad 7564 \quad 6543 \quad 9872 \quad 2604$$

$$5073 \quad 8964 \quad 7482 \quad 1651 \quad 2786$$

บทที่ ๒ วิธีคูณ ตัวคูณตำแหน่ง ๑๐

คำอธิบายวิธีสอน

ในเล่มก่อนนักเรียนได้เรียนวิธีคูณใช้ตัวคูณตั้งแต่ 2 ถึง 9 บัดนี้ควรควรลง มีข้อสอนวิธีคูณใช้ตัวคูณมากกว่า 9 เช่น 14, 39, 68 เป็นต้น

ให้ครูอธิบายว่าวิธีคูณด้วยเลข 2 ตัว ก็ใช้วิธีทำอย่างเดียวกับตัวคูณตัวเดียวเหมือนกัน ที่ผิดกันก็แต่เป็นวิธียาว ต้องเขียนตัวเลขมากกว่ากันเช่นเท่านั้น

ตัวอย่างที่ ๑

$$356 \times 14 =$$

ชั้นที่ ๑

ก่อนที่จะลงมือคูณ ให้ครูเขียนตัวตั้งตัวคูณลงบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนคำนวณเองดังนี้

$$1 \times 10 = 10$$

$$5 \times 10 = 50$$

$$2 \times 10 = 20$$

$$6 \times 10 = 60$$

$$3 \times 10 = 30$$

$$7 \times 10 = 70$$

$$4 \times 10 = 40$$

$$8 \times 10 = 80$$

ฉะนั้นนักเรียนพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่า การที่เขา

10 คูณเลขจำนวนใด ก็เท่ากับเพิ่ม 0 เข้าข้างท้ายเลข

๖. เลขคณิตประถมปีที่ ๓

จำนวนนับเข้า 0 หันหน้าตัวเอง ซึ่งคิดทำในใจได้

ขั้นที่ ๒

ต่อไปให้ครูเขียนตัวตั้ง ตัวคูณ ลงบนกระดาษคำ แล้ว
ให้นักเรียนคำนวณเอง ดังนี้

$$1 \times 20 = 20$$

$$5 \times 60 = 300$$

$$2 \times 30 = 60$$

$$6 \times 70 = 420$$

$$3 \times 40 = 120$$

$$7 \times 80 = 560$$

$$4 \times 50 = 200$$

$$8 \times 90 = 720$$

นักเรียนถ้าเขียนพิจารณาดี ก็จะเห็นได้ อีกว่า การที่ เขา
20, 30, 40 ฯลฯ คูณเลขจำนวนใด ก็เท่ากับ เขา 2,
3, 4 ฯลฯ คูณเลขจำนวนนั้น แล้วเพิ่ม 0 เข้าข้าง
ท้ายเลข ผลพหุจำนวนนั้นเข้า 0 หันหน้าตัวเอง ซึ่งคิดทำใน
ใจได้ อีก เหมือนกัน

ขั้นที่ ๓

356×14 หมายความว่า 356 คูณสี่สิบเป็นเท่าไร ?

แต่ $14 = 4 + 10$ เหตุฉะนั้นเราจึงเอา 4 คูณ 356 เสียก่อน
แล้วเอา 10×356 ได้เท่าไร จึงเอาผลคูณทั้ง 2 คราว
นั้นบวกกันเข้า ก็จะได้คำตอบดังนี้

วิธีคูณ ตัวคูณเพียงตำแหน่ง ๑๐

๓

วิธีทำ

ขั้นตอนที่ ๑

$$356 \times 14$$

$$356 \times 4 = 1424$$

ได้ผลเลข 1424 ดังนี้

$$\begin{array}{r} 356 \\ \times 14 \\ \hline \end{array}$$

$$1424 = 356 \text{ สี่ คน}$$

ขั้นตอนที่ ๒

$$356 \times 10 = 3560$$

ได้ผลเลข 3560 ดังนี้

$$\begin{array}{r} 356 \\ \times 14 \\ \hline \end{array}$$

$$1424 = 356 \text{ สี่ คน}$$

$$3560 = 356 \text{ สิบ คน}$$

ขั้นตอนที่ ๓

$$1424 + 3560 = 4984$$

ได้ผลเลข 4984 ดังนี้

$$\begin{array}{r} 356 \\ \times 14 \\ \hline \end{array}$$

คือ

$$\begin{array}{r} 356 \\ \times 14 \\ \hline \end{array}$$

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

1424 = 356	สี่คน	1424
<u>3560</u> = 356	สิบคน	<u>3560</u>
<u>4984</u> = 356	สิบสี่คน	<u>4984</u>

ตอบ 4984

ตัวอย่างที่ ๒

$$407 \times 39 =$$

หมายความว่า 407 สามสิบเก้าคนเป็นเท่าไร? แต่
 $39 = 9 + 30$ เหตุนี้เราจึงเอา 9 คูณ 407 เสียก่อน
 แล้วเอา 30 คูณ 407 ใต้เท่าไร เราผลคูณทั้ง 2 คราวนั้น
 ขวดยกกันเข้า ก็จะได้ออกดังนี้

วิธีทำ

ขั้นที่ ๑

$$407 \times 9 = 3663$$

ให้ลงเลข 3663 ดังนี้

$$\begin{array}{r} 407 \\ \times 39 \\ \hline \end{array}$$

$$3663 = 407 \text{ เก้าคน}$$

วิธีคูณ ตัวคูณเพียงตำแหน่ง ๑๐

๘

๕
ขม ท ๒

$$407 \times 30 = 12210$$

ให้ลงเลข 12210 ถึง

$$\begin{array}{r} 407 \\ \times 39 \\ \hline \end{array}$$

$$3663 = 407 \text{ เก้า หน}$$

$$12210 = 407 \text{ สามสิบ หน}$$

๕
ขม ท ๓

$$3663 + 12210 = 15873$$

ให้ลงเลข 15873 ถึง

$$\begin{array}{r} 407 \\ \times 39 \\ \hline \end{array}$$

$$3663 = 407 \text{ เก้า หน}$$

$$12210 = 407 \text{ สามสิบ หน}$$

$$15873 = 407 \text{ สามสิบเก้า หน}$$

คช

$$\begin{array}{r} 407 \\ \times 39 \\ \hline \end{array}$$

$$3663$$

$$12210$$

$$15873$$

คช 15873

ชั้นที่ ๔

407

×

39

๑๒๗ 9 คูณ 407

3663

๑๒๗ 3 คูณ 407

1221

15873

ตอบ 15873

ให้นักเรียนเห็นว่าในชั้นที่ ๑๒๗ 3 คูณ 407 ได้ 1221 นั้น 3 เป็นหลักสิบ เมื่อคูณได้จะต้องตั้งเลขสิบไว้ ท้ายสุดท้ายให้ตรงกับหลักสิบ ส่วนหลักต่อไป ก็ตั้งให้ตรงกับหลักร้อย หลักพันฯ ตามลำดับ.

แบบฝึกหัดที่ ๒

เลข ตั้งแต่ ชั้น ๑ ถึง ชั้น ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนฝึกหัดสังเกตใจแล้ว คอย ปรกเปล่า

(๑) $9 \times 10 = ?$ (๒) $8 \times 70 = ?$

(๓) $7 \times 30 = ?$ (๔) $11 \times 50 = ?$

(๕) $12 \times 20 = ?$ (๖) $13 \times 30 = ?$

(๗) $14 \times 90 = ?$ (๘) $15 \times 80 = ?$

(๙) $16 \times 60 = ?$ (๑๐) $13 \times 40 = ?$

วิธีหารยาว ตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐

๑๑

$$(๑๑) \quad 374 \times 13 = ? \quad (๑๒) \quad 273 \times 17 = ?$$

$$(๑๓) \quad 612 \times 19 = ? \quad (๑๔) \quad 506 \times 24 = ?$$

$$(๑๕) \quad 917 \times 26 = ? \quad (๑๖) \quad 390 \times 35 = ?$$

$$(๑๗) \quad 908 \times 38 = ? \quad (๑๘) \quad 792 \times 54 = ?$$

$$(๑๙) \quad 425 \times 57 = ? \quad (๒๐) \quad 806 \times 63 = ?$$

บทที่ ๓ วิธีหารยาว ตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐

คำอธิบายวิธีสอน

ในเล่มก่อนนักเรียนได้เรียนรู้วิธีหารใช้ตัวหาร ตั้งแต่ 2 ถึง 9 ซึ่งเรียกว่าหารสั้น บัดนี้ครูควรลงมือสอนวิธีหารใช้ตัวหารที่มากกว่า 9 เช่น 13, 16, 17, เป็นต้น วิธีหารชนิดนี้เรียกว่า หารยาว

ให้ครูอธิบายว่าวิธีหารยาวนี้คล้ายกับวิธีหารสั้น หรือจะว่าเช่นวิธีเดียวกันก็ได้ ที่ต่างกันก็แต่เป็นวิธียาว ที่ต้องเขียนตัวเลขมากชั้นเท่านั้น

ตัวอย่างที่ ๑

$$2535 \div 13$$

ขั้นที่ ๑

ก่อนที่จะลงมือหาร ให้ครูเขียนตัวตั้งตัวคูณลงบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนคำนวณเองดังนี้

$$13 \times 2 = 26$$

$$13 \times 3 = 39$$

$$13 \times 4 = 52$$

$$13 \times 5 = 65$$

$$13 \times 6 = 78$$

$$13 \times 8 = 104$$

$$13 \times 7 = 91$$

$$13 \times 9 = 117$$

ถ้าพิจารณาให้ถี่ถ้วนเห็นว่า ตัวตั้ง ตัวคูณที่เรียง
กันมา เป็น แถว ทั้งข้าง บนนี้ ก็คือ สูตร คูณ แม่ 13 นั่นเอง
ซึ่ง คิด ทำ ในใจ ได้

ชั้นที่ ๒

ให้ครู ตั้งเลข หาว ลง กัน

13) 2535 (

ชั้นที่ ๓

ครู ถาม ว่า ใน จำนวน 25 นั้น มี 13 กี่หน?
เมื่อนักเรียนได้ ตรวจดู แบบคูณ ข้าง บนนี้ แล้ว คง เห็น ว่า 25
ไม่ถึง 26 จึง มี จำนวน 13 แค่ หนึ่ง เกียว เมื่อ เช่น นี้ ก็
ให้ ลง เลข 1 ใน ช่อง คอ บน

13) 2535 (1

เอา 1 คูณ 13 ได้ 13 แล้ว เอา 13 เขียนไว้ ได้ เลข

25 กัน

13) 2535 (1

13

วิธีหารยาว ทั่วหารเพียงตำแหน่ง ๑๐

๑๓

ต่อไปได้เอา 13 ลง 25 คงเหลือ 12 แล้วเอา 12 เขียนไว้ดังนี้

13) 2535 (1

$$\begin{array}{r} 13 \\ \hline 12 \end{array}$$

เลข 3 ที่ยังเหลืออยู่ในจำนวนเลขตั้ง ให้ลอกลงมา เขียนไว้ท้ายเลข 12 ดังนี้

13) 2535 (1

$$\begin{array}{r} 13 \\ \hline 123 \end{array}$$

ครั้นตามต่อไปว่า ในจำนวน 123 มี 13 กี่คน ? เมื่อฝึกเรียนให้ตรวจแบบคูณข้างบนแล้ว คงตอบว่า 9 คน แต่เหลือเศษ ให้ลงเลข 9 ไว้ในช่องตอบ ดังนี้

31) 2535 (19

$$\begin{array}{r} 13 \\ \hline 123 \end{array}$$

เอา 9 คูณ 13 ได้ 117 จงเอาจำนวน 117 นี้เขียนลงใต้เลข 123 ดังนี้

เลขคณิตประณมบทที่ ๓

$$\begin{array}{r} 13 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 123 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 117 \\ \hline \end{array}$$

ต่อไปให้เอา 117 ลบ 123 คงเหลือ 6 แล้วเอา 6
เขียนไว้ข้างที่

$$13 \mid 2535 \quad (16)$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 123 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 117 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ \hline \end{array}$$

เลข 5 ที่ยังเหลืออยู่ในจำนวนเลข คงให้ ลอก ลง มาเขียน
ไว้ท้ายเลข 6 ดังนี้

$$13 \mid 2535 \quad (19)$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 123 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 117 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 65 \\ \hline \end{array}$$

ครั้นถามต่อไปว่า ในจำนวน 65 มี 13 กี่หน? เมื่อ

วิธีหารยาว ตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐

๑๕

นักเรียนได้ตรวจแบบคูณข้างบนแล้ว คงตอบว่า 5 คน ให้
ลงเลข 5 ไว้ในช่องตอบ ดังนี้

13) 2535 (195

13

123

117

65

เอา 5 คูณ 13 ได้ 65 ให้เขียนจำนวน 65 นี้ลงใต้
เลข 65 จำนวนเดิมดังนี้

13) 2535 (195

13

123

117

65

65

แล้วลบ กันไม่เหลือเศษ

ตอบ 195

๑๖

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

ตัวอย่างที่ ๒

๕๗
ชนบท ๑

$$3511 \div 17$$

ให้ครูเขียนตัวตั้ง ตัวคูณ ลงบน กระดานดำ แล้วให้นักเรียน
คำนวณเอง ถึงข้อนี้

$$17 \times 2 = 34$$

$$17 \times 6 = 102$$

$$17 \times 3 = 51$$

$$17 \times 7 = 119$$

$$17 \times 4 = 68$$

$$17 \times 8 = 136$$

$$17 \times 5 = 85$$

$$17 \times 9 = 153$$

๕๗
ชนบท ๒

ให้ครูตั้งเลขหาร ลงดังนี้

$$17 \overline{) 3511}$$

๕๗
ชนบท ๓

ครูถามว่า ใน 35 มี 17 กี่คน? เมื่อนักเรียนได้
ตรวจสอบในแบบคูณข้างบน คงเห็นว่า 17×2 ได้ 34
เพราะฉะนั้น ใน 35 จึงมี 17 สองคน เอาเลข 2 ^๕ _๕ เขียนลง
ไว้ในช่องตอบดังนี้

$$17 \overline{) 3511} (2$$

วิธีหารยาว ตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐ ๑๓

เอา 2 คูณ 17 ได้ 34 เอา 34 ^{๕๕} หักลงไว้ได้เลข
35 ^{๕๕} กงนี้

17)3511(2

34

ต่อไปได้เอา 34 ลบ 35 คงเหลือ 1 แล้วเอา 1 เขียน
ไว้ ^{๕๕} กงนี้

17)3511(2

34

1

เลข 1 ที่ยังเหลือ อยู่ในจำนวนเลขทั้ง ให้ลอก ลงมา
เขียนไว้ท้าย เลข 1 กงนี้

17)3511(2

34

11

คำถามต่อไปว่า 11 มี 17 กี่หน? นักเรียนคงตอบว่า
หนึ่งก็ยังไม่ได้ เมื่อเช่นนั้นก็ให้ลงเลข 0 ไว้ในช่องตอบ
^{๕๕} กงนี้

$$17 \overline{) 3511} (20$$

$$\underline{34}$$

$$11$$

ต่อไปให้ลอกเลข 1. ในจำนวน ทั้ง ลง มา เขียนไว้ท้าย
เลข 1 ทั้ง ^๕นี้

$$17 \overline{) 3511} (20$$

$$\underline{34}$$

$$111$$

แล้วครูถามนักเรียนต่อไปว่า 111 มี 17 กี่คน? เมื่อ
นักเรียนได้ตรวจดูใน แบบ คูณ ข้างบน คง ตอบว่า 6 คน แต่เหลือ
เศษ เขาเลข 6 เขียนลงไว้ใน ช่อง ตอบทั้งนี้

$$17 \overline{) 3511} (206$$

$$\underline{34}$$

$$111$$

เขา 6 คูณ 17 ได้ 102 เขา 102 เขียนลงไว้ใต้เลข 111
ทั้ง ^๕นี้

$$17 \overline{) 3511} (206$$

$$\underline{34}$$

111

102

แล้ว ลบ กัน เหลือ เศษ 9 ให้ เขียน เลข 9 ลงไว้ ดังนี้

17) 3511 (206

34

111

102

9

หมด ตัว ตั้ง พอ ก็ เหลือ อยู่ แต่ เศษ ซึ่ง หาร ไม่ ได้

ตอบ 206 เศษ 9

แบบฝึกหัดที่ ๓

(๑) $1469 \div 13 =$ (๘) $6336 \div 48 =$

(๒) $2125 \div 17 =$ (๙) $3021 \div 53 =$

(๓) $3216 \div 24 =$ (๑๐) $4233 \div 51 =$

(๔) $4321 \div 29 =$ (๑๑) $2790 \div 62 =$

(๕) $3640 \div 35 =$ (๑๒) $5790 \div 64 =$

(๖) $5024 \div 32 =$ (๑๓) $3643 \div 71 =$

(๗) $2714 \div 46 =$ (๑๔) $6210 \div 76 =$

$$(๑๕) \quad 4335 \div 85 = \quad (๑๘) \quad 8134 \div 98 =$$

$$(๑๖) \quad 7125 \div 83 = \quad (๑๙) \quad 5125 \div 57 =$$

$$(๑๗) \quad 6542 \div 96 = \quad (๒๐) \quad 9761 \div 79 =$$

บทที่ ๔ วิธีหารแบ่ง ทวิหารเพียงตำแหน่ง ๑๐

คำอธิบายวิธีสอน

นักเรียนได้เรียนวิธีหารสั้น และหารยาวแล้ว บัดนี้
ครูควรลงมือสอนหารแบ่งให้เข้าใจเสียด้วย หารแบ่งก็คือ
หารสั้นนั่นเอง ซึ่งเราแบ่งหารเป็นคราวๆ ไป

ตัวอย่างที่ ๑

$$357 \div 21$$

ขั้นที่ ๑

ก่อนที่จะลงมือหาร ให้ครูถามนักเรียนว่า จะต้อง
เอาเลขจำนวนอะไรคูณกันจึงจะได้ผลคูณ 21 ? เด็กคงตอบ
ว่า 7 กับ 3 เพราะเหตุว่า $7 \times 3 = 21$ เหตุฉะนั้นถ้าเราจะ
เอา 21 หาร 357 ก็เท่ากับเอา 7 หารเสียก่อนแล้วจึงเอา
3 หาร ผลหารอีกที ก็จะได้ตอบเท่ากับเอา 21 หาร
เหมือนกัน เพราะเหตุว่า $7 \times 3 = 21$

เหตุฉะนั้นถ้าจะเอาตัวหารจำนวนอะไร หารตัวตั้ง ก็
เท่ากับเอาตัวคูณของตัวหารจำนวนนั้น หารตัวตั้งเป็น

วิธีการแบ่ง ตัวหารเพียงตำแหน่ง ๑๐

๒๑

คราว ๆ ไป จนหมดตัวคุณ

ขั้นที่ ๒

$$357 \div 7 = 51$$

ให้ลงเลข 51 ดังนี้

$$7 \overline{) 357}$$

51 คน คนละ 7

ขั้นที่ ๓

$$51 \div 3 = 17$$

ให้ลงเลข 17 ดังนี้

$$7 \overline{) 357}$$

$$3 \overline{) 51} \quad \text{คนคนละ 7}$$

$$\underline{17} \quad \text{คนคนละ 21}$$

ก็

$$21 \left\{ \begin{array}{l} 7 \overline{) 357} \\ 3 \overline{) 51} \end{array} \right.$$

$$\underline{\underline{\text{ตอบ } 17}}$$

ตัวอย่างที่ ๒

$$724 \div 36$$

ขั้นที่ ๑

ให้ครูถามนักเรียนว่า จะต้องเอาเลขจำนวนเท่าไร

คุณ กัม ใจ จะ ได้ ผล คุณ เป็น 36? เกิด คง ตอบ ว่า 4 กับ 9
 เพราะ เหตุ ว่า $4 \times 9 = 36$ เหตุ นั้น ถ้า เรา จะ เอา 36 หาร
 724 ก็ เท่า กับ เอา 4 หาร เสีย ก่อน แล้ว จึง เอา 9 หาร
 ผล หาร อีก ที ก็ จะ ได้ ตอบ เท่า กับ เอา 36 หาร เหมือน กัน
 เพราะ เหตุ ว่า $4 \times 9 = 36$

๕๔
ข น ท ๒

$$724 \div 4 = 181$$

ให้ ลง เลข 181 ดัง นี้

$$4 \overline{) 724}$$

181 คน คน ละ 4

๕๔
ข น ท ๓

$181 \div 9 = 20$ เหลือ เศษ 1 เศษ 1 นี้ คือ 1 คน
 คน ละ 4 คือ 4 คน เชง ให้ ลง เลข 20 เศษ 1 ดัง นี้

$$4 \overline{) 724}$$

คือ

$$9 \overline{) 181} \text{ คน คน ละ } 4$$

$$\underline{20} \text{ คน คน ละ } 36$$

เหลือ เศษ 1 คน คน ละ 4

ตอบ 20 เศษ 4

$$36 \left\{ \begin{array}{l} 4 \overline{) 724} \\ 9 \overline{) 181} \end{array} \right.$$

$$\underline{20} \dots 1$$

ตัวอย่างที่ ๓

$$921 \div 48$$

ขั้นที่ ๑

ให้ครูถามนักเรียนว่า จะต้องหาเลขจำนวนเท่าไร คูณกับ ๖ จึงได้ผลคูณเป็น 48? เด็กคงตอบว่า 6 กับ 8 เพราะเหตุว่า $6 \times 8 = 48$ เหตุฉะนั้นถ้าเราจะเอา 48 หาร 921 ก็เท่ากับเอา 6 หารเสียก่อน แล้วจึงเอา 8 หาร ผลหารอีกทีก็จะได้ตอบเท่ากับเอา 48 หารเหมือนกัน เพราะเหตุว่า $6 \times 8 = 48$

ขั้นที่ ๒

$921 \div 6 = 153$ เหลือเศษ 3 ให้ลงเลข 153 กับเศษ 3 ดังนี้

$$6 \overline{) 921}$$

153 คนหนละ 6 เหลือเศษ 3

ขั้นที่ ๓

$153 \div 8 = 19$ เหลือเศษ 1 เศษ 1 นี้คือ 1 คนหนละ 6 คือ 6 นั่นเอง แต่เศษ 6 บวกกับเศษ 3 รวมกันเป็นเศษ 9 ให้ลงเลข 19 กับ เศษ 1 ไว้ดังนี้

6) 921

คือ

8) 153 หน หน ละ 6 เหลือเศษ 319 หน หน ละ 48 เหลือเศษ

1 หน หน ละ 6

$$48 \left\{ \begin{array}{l} 6) \underline{921} \\ 8) \underline{153} \dots 3 \\ 19 \dots 1 \end{array} \right.$$

ตอบ 19 เศษ 9

แบบฝึกหัดที่ ๔

เลข ตั้ง แต่ละข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๐ เวลา สอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือ คณิตในใจแล้ว ตอบ ปากเปล่า

- (๑) จะต้องเอาเลขจำนวนเท่าไรคูณกันจึงจะได้ผลคูณ 24 ?
- (๒) " " " " 30 ?
- (๓) " " " " 45 ?
- (๔) " " " " 55 ?
- (๕) " " " " 63 ?
- (๖) " " " " 64 ?
- (๗) " " " " 72 ?
- (๘) " " " " 49 ?
- (๙) " " " " 42 ?
- (๑๐) " " " " 81 ?

วิธีทำเลขเครื่องหมาย บวก ลบ คูณ หาร ระคนกัน ๒๕

$$(๑๑) \quad 3930 \div 30 = \quad (๒๑) \quad 1834 \div 28 =$$

$$(๑๒) \quad 5778 \div 18 = \quad (๒๒) \quad 7315 \div 55 =$$

$$(๑๓) \quad 7728 \div 24 = \quad (๒๓) \quad 5013 \div 81 =$$

$$(๑๔) \quad 3645 \div 45 = \quad (๒๔) \quad 6372 \div 35 =$$

$$(๑๕) \quad 5502 \div 42 = \quad (๒๕) \quad 6091 \div 54 =$$

$$(๑๖) \quad 7239 \div 36 = \quad (๒๖) \quad 1728 \div 32 =$$

$$(๑๗) \quad 3843 \div 63 = \quad (๒๗) \quad 3913 \div 33 =$$

$$(๑๘) \quad 8067 \div 72 = \quad (๒๘) \quad 9167 \div 64 =$$

$$(๑๙) \quad 3680 \div 49 = \quad (๒๙) \quad 3617 \div 99 =$$

$$(๒๐) \quad 3078 \div 81 = \quad (๓๐) \quad 8231 \div 90 =$$

บทที่ ๕ วิธีทำเลขเครื่องหมาย บวก ลบ คูณ หาร ระคนกัน

คำอธิบายวิธีสอน

ในการ ทำเลข เครื่องหมาย บวก ลบ ระคน กัน นักเรียน
ก็ทำตาม เครื่องหมาย ลงมา เป็น ลำดับ อย่าง ขรรพคา
ตัวอย่างที่ ๑

$$205 + 327 - 199 =$$

วิธีทำ

205

327⁺

532

199

333

ตอบ 333

แต่ ถ้า มีเครื่องหมาย คูณ หรือหาร ระหว่าง อยู่ กับ ขวหรือ
 ลบ ด้วย ต้อง สังเกต ให้ ดี ทำ คูณ หาร เสีย ก่อน
 ตัวอย่างที่ ๒

$$125 + 371 \times 9$$

นี้หมายความว่า 9 คูณ 371 เท่านี้ เหตุฉะนั้นจึง
 ต้องเอา 9 คูณ 371 เสีย ก่อน ให้เท่าไร จึงเอาผลที่คูณ
 ได้ นั้นมา ขวกับ 125 ไม่ใช่เอา 371 ขวกับ 125 แล้วจึงเอา
 9 คูณ ถ้าทำเช่นนั้นผิด เพราะจะเป็นเอา 9 ไปคูณ 496 ไป
 ซึ่ง ผิด กันไกล

วิธีทำ

371

×

9

3339

วิธีทำเลขเครื่องหมาย บวก ลบ คูณ หาร ระคนกัน ๒๗

125

3464

ตอบ 3464

ตัวอย่างที่ ๓

$1736 - 990 \div 11$

นี้หมายความว่า 11 หาร แต่ 990 เท่านั้น เหตุฉะนั้น
จึงต้องเอา 11 หาร 990 เสียก่อน ได้เท่าไร จึงเอาผลที่
หารได้นั้น มาลบ 1736 ไม่ใช่เอา 990 ลบ 1736 แล้วจึง
เอา 11 หาร ถ้าทำเช่นนั้นผิด เพราะจะเป็นเอา 11 ไป
หาร 746 ไป ซึ่งผิดกันไกล

วิธีทำ

$11 \overline{) 990}$

90

1736

90

1646

ตอบ 1646

เหตุฉะนั้นถ้าเราต้อง หาร จะให้ทำเลขก่อนไหน ก่อนเราจึง
ใส่เครื่องหมาย วงเล็บ ดังนี้ () เพื่อให้สังเกตได้ง่ายเข้า

หรือพูดอีกนัยหนึ่งว่า ถ้า มี วงเล็บ ก็ต้องทำเลขในวงเล็บเสีย
ให้เสร็จไปก่อน แล้วจึงนำเอา มาลบ หรือ ขวดยกกันต่อไป เช่น
ตัวอย่างที่ ๔

$$(715 \times 13) - (62575 \div 25) + 379$$

นี้หมายความว่า จะต้องเอา 13 คูณ 715 ได้ผล
คูณเท่าไร ทั้งไว้ เอา 25หาร 62575 ได้ผล หาร
เท่าไร นำเอาไป ลบ ผลคูณ แล้วจึง เอา 379 ไป ขวดยกผล

ลบ หัก
วิธีทำ

715	25) 62575 (2503
× 13	50
2145	125
715	125
9295	75
2503	75
6792	
+ 379	
7171	

ตอบ 7171

วิธีทำเลขเครื่องหมาย บวก ลบ คูณ หาร ระคนกัน ๒๕

คำแนะนำครู เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนคูณ
กะตาม คำ ครูอย่าทำเสียเองคนเดียวตลอดทั้งชั้น จะไม่
เป็นประโยชน์แก่นักเรียน เพราะความคิดของเด็กจะไม่
แตกฉาน ครูต้องถามเด็กทุกชั้นไปจนตลอดชั้น เช่นใน
ตัวอย่าง ๑ $7 + 5$ เป็นเท่าไร? จะต้องลงเลขอะไร?
 $1 + 2$ เป็นเท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เห็นกัน

แบบฝึกหัดที่ ๕

เลขทั้งแท้ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือฝึกในใจแล้วค่อยปากเปล่า

(๑) $17 + 8 + 9 = ?$ (๑๐) $7 \times 5 + 40 = ?$

(๒) $7 + 15 + 4 = ?$ (๑๑) $21 \times 4 - 10 = ?$

(๓) $12 + 9 + 6 = ?$ (๑๒) $16 \div 4 + 10 = ?$

(๔) $5 + 21 + 7 = ?$ (๑๓) $99 \div 11 + 7 = ?$

(๕) $24 + 7 - 25 = ?$ (๑๔) $110 \div 10 + 21 = ?$

(๖) $34 - 23 + 6 = ?$ (๑๕) $5 \times 25 \div 5 = ?$

(๗) $50 - 37 + 4 = ?$ (๑๖) $135 + 207 + 942 = ?$

(๘) $16 \times 5 + 7 = ?$ (๑๗) $270 + 864 + 1752 = ?$

(๙) $13 \times 7 - 3 = ?$ (๑๘) $2091 + 4743 + 1060 = ?$

$$(๑๘) 9101 - 7799 + 2354 = (๒๕) 364 \times 34 - 8769 =$$

$$(๒๐) 6423 + 3571 - 8856 = (๒๖) 8009 - 3026 \div 17 =$$

$$(๒๑) 10000 - 5555 + 3243 = (๒๗) (5135 \div 65) + 7514 =$$

$$(๒๒) (235 \times 16) + 6231 = (๒๘) 3654 + 7236 \div 35 =$$

$$(๒๓) 7432 + 164 \times 27 = (๒๙) 4815 \div 45 \times 37 =$$

$$(๒๔) 9654 - (79 \times 65) = (๓๐) (209 \times 78 \div 98 =$$

บทที่ ๒ กระจายมาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

(๑) ข้อสำคัญที่ครูควร จะ สอนให้ นักเรียน จำไว้ ให้
แม่นยำ คือ

	100	สตางค์ = 1 บาท
เพราะฉะนั้น	200	„ = 2 „
„	300	„ = 3 „
„	400	„ = 4 „
„	500	„ = 5 „
	๑ บาท	๑ บาท

(๒) ให้ นักเรียน ผลัก วิธ แยก สตางค์ ให้ เป็น บาท ทั้ง
ตัวอย่าง ต่อไปนี้

วิธีทำเลขมาตราเงินสยาม

๓๑

ให้ครูเขียนลงบนกระดาน คำดังนี้

ตัวอย่างที่ ๑

125 สตางค์ เป็นกี่บาท?

$$\begin{aligned} 125 \text{ สตางค์} &= 100 \text{ สตางค์} + 25 \text{ สตางค์} \\ &= 1 \text{ บาท} + 25 \text{ สตางค์} \\ &\text{ตอบ } 1 \text{ บาท } 25 \text{ สตางค์} \end{aligned}$$

ตัวอย่างที่ ๒

334 สตางค์ เป็นกี่บาท?

$$\begin{aligned} 334 \text{ สตางค์} &= 300 \text{ สตางค์} + 34 \text{ สตางค์} \\ &= 3 \text{ บาท} + 34 \text{ สตางค์} \\ &\text{ตอบ } 3 \text{ บาท } 34 \text{ สตางค์} \end{aligned}$$

(๓) เมื่อ นักเรียนเข้าใจ วิธีแยกสตางค์ ให้เป็นบาทแล้ว ก็ให้คิดเลขในใจ ดัง ตัวอย่าง ต่อไปนี้

(๑) 215 สตางค์เป็นกี่บาท? (๒) 325 สตางค์เป็นกี่บาท?

(๓) 452 ,, ,, (๔) 534 ,, ,,

(๕) 763 ,, ,,

(๖) 3 บาท 10 สตางค์ เป็นกี่สตางค์?

(๗) 5 ,, 20 ,, ,, ,,

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

(๘) 4	บาท	75	สตางค์	เขียนกี่สตางค์
(๙) 6	„	81	„	„ „
(๑๐) 9	„	36	„	„ „

แบบฝึกหัดที่ ๒

(๑) 170	สตางค์	เขียนกี่บาท?	(๒) 290	สตางค์	เขียนกี่บาท?
(๓) 150	„	„ „	(๔) 360	„	„ „
(๕) 475	„	„ „	(๖) 925	„	„ „
(๗) 708	„	„ „	(๘) 1400	„	„ „
(๙) 2250	„	„ „	(๑๐) 3315	„	„ „
(๑๑) 3	บาท	50	สตางค์	เขียนกี่สตางค์?	
(๑๒) 2	„	75	„	„	„
(๑๓) 5	„	25	„	„	„
(๑๔) 6	„	40	„	„	„
(๑๕) 2	„	20	„	„	„
(๑๖) 3	„	18	„	„	„
(๑๗) 7	„	8	„	„	„
(๑๘) 29	„	5	„	„	„
(๑๙) 10	„	73	„	„	„
(๒๐) 39	„	56	„	„	„

บทที่ ๗ วิธีเขียนบาทสตางค์

คำอธิบายวิธีสอน

(๑) ให้ครูเขียนจำนวนเงินบาท สตางค์ กิ่งต่อไปนี้
ลงบนกระดานดำ

๒ บาท 25 สตางค์ คือ

225 สตางค์ หรือถ้าจะเขียนให้สั้นก็เขียนดังนี้

2.25 บาท

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า เครื่องหมายจุด(.)
ซึ่งอยู่ในระหว่างตัวเลขนั้น ใช้สำหรับให้รู้ว่าจำนวนที่
อยู่ข้างซ้ายมือ คือข้างหน้าจุด เป็นเงินบาท จำนวนที่อยู่
ข้างขวามือ คือข้างหลังของจุด เป็นสตางค์ กิ่งตัวอย่าง
ต่อไปนี้

3.50 บาท คือ 3 บาท 50 สตางค์

2.75 ,, ,, 2 ,, 75 ,,

5.08 ,, ,, 5 ,, 8 ,,

ครูจงบอกให้นักเรียนจำไว้ว่า จำนวนข้างขวาจุดเป็น
สตางค์นั้น ต้องมีเลข ๒ ตัวเสมอ เช่นในตัวอย่างที่สุกนั้น

เงิน 5 บาท 8 สตางค์ ถ้าจะเขียน 5.8 บาท ดังนี้ ก็
จะกลายเป็น 5 บาท 80 สตางค์ไป เหตุฉะนั้นถ้าจะ ต้อง
เขียน 5.08 ดังนี้จึงจะถูก

(๒) ถ้านักเรียนเข้าใจที่สอนมาดีแล้ว ให้ครูเขียน
จำนวนเงินลงบนกระดานดำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ แล้วให้
นักเรียน บอกจำนวนเงิน ด้วยปากเปล่า

1.75 บาท.	(ให้อ่านว่า 1 บาท 75 สตางค์)
3.55 ..	(.. .. 3 .. 55 ..)
5.90 ..	(.. .. 5 .. 90 ..)
7.07 ..	(.. .. 7 .. 7 ..)
7.70 ..	(.. .. 7 .. 70 ..)
10.50 ..	(.. .. 10 .. 50 ..)
10.05 ..	(.. .. 10 .. 5 ..)
12.82 ..	(.. .. 12 .. 82 ..)
15.17 ..	(.. .. 15 .. 17 ..)
22.09 ..	(.. .. 22 .. 9 ..)

แบบฝึกหัดที่ ๗

(๑) ให้ครูเขียนจำนวนเงินต่อไปนี้ลงบนกระดานดำ แล้วให้นักเรียนอ่านให้ถูกต้อง

3.45 บาท	5.05 บาท	7.50 บาท
10.05 บาท	20.25 บาท	50.10 บาท
17.17 บาท	25.75 บาท	100.10 บาท
1.01 บาท	11.10 บาท	101.51 บาท
9.35 บาท	27.65 บาท	217.09 บาท
.62 บาท	.04 บาท	1.07 บาท

(๒) ให้ครูอ่านจำนวนเงินต่อไปนี้ แล้วให้นักเรียนเขียนตอบ อย่างย่อ

5 บาท	5 สตางค์	70 บาท	75 สตางค์
7 ..	70 ..	15 ..	71 ..
10 ..	15 ..	200 ..	21 ..
100 ..	10 ..	50 ..	1 ..
	75 ..	15 ..	51 ..
70 ..	7 ..	17 ..	9 ..
12 ..	56 ..	228 ..	5 ..
54 ..	6 ..		3 ..

บทที่ ๘ กระจายเงินมาตราสยาม (ต่อ)

คำอธิบายวิธีสอน

เมื่อนักเรียนเข้าใจการขยายบาทสตางค์แล้ว ก็ควร
สอน ซึ่ง คำสั่ง บาท สิบ สตางค์ ต่อไปนี้

25 สตางค์ (สต.) = 1 สิบ (ส.)

4 สิบ หรือ 100 สตางค์ = 1 บาท (บ.)

4 บาท = 1 คำสั่ง (ค.)

80 บาท หรือ 20 คำสั่ง = 1 ซึ่ง (ช.)

ให้นักเรียนท่องจำ มาตรา ข้างบนนี้ไว้ให้แม่นยำ
ตัวอย่าง

ให้กระจาย 12 บ. 3 ส. 2 สต. เป็น สต.

ขั้นที่ ๑

ครูถามต่อไปว่า 1 บ. มีกี่สิบ? เมื่อนักเรียนได้
ตรวจ มาตรา ข้างบนนี้ คงตอบว่า 4 สิบ เมื่อเขื่อนิ่ง
เอา 4 คูณ 12 ก็รู้ได้ว่า 12 บ. มีกี่สิบ แล้วเอา
3 ส. ไปบวกกับผลที่คูณได้ รวมทั้งสิ้นเป็น 51 ส. ก็นำ

12 บ.

1 บ. = 4 ส.

4 ส.

ไต่	48 ส.
กับ ชิก	<u>3</u> ..
รวม	<u>51</u> ..
๕ ๗ ๕๗ ๗ ๒๒	

ครุฑตาม ต่อไปว่า 1-ส. มีก็สต่างค้ เมื่อ นักเรียนไต่
ตรวจดูมาตราข้างบนคงตอบว่า 25 สต่างค้ เมื่อเช่นนี้
จึงเอา 25 คูณ 51 ก็รู้ไต่ว่า 51 ส. มีก็สต่างค้ แล้ว
เอา 2 สด. ไปบวกกับผลที่คูณได้ รวมทั้งสิ้นเป็น 1277
สด. ถึงนี้

12 บ. 3 ส. 2 สด.

	12 ..
	×
1 บ. = 4 ส.	<u>4</u> ส.
ไต่	48 ส.
กับ ชิก	<u>3</u> ..
รวมเป็น	<u>51</u> ..
1 ส. = 25 สด.	×
	<u>25</u> สด.
	255 ..
	<u>102</u> ..

ได้	1275	สต.
กับอีก	2	„
รวม	1277	„

ตอบ 1277 สต.

ถ้านักเรียนยังไม่เข้าใจก็ ให้นักครู ชัก ตัวอย่าง เช่นข้าง
บน มา ทำให้นักเรียน ทูลึก จนกว่า จะ เข้าใจ

แบบฝึกหัดที่ ๘

(๑)	ให้กระจาย	189 บ. 2 ส. 16 สต.	เขียนสตารางค
(๒)	„ „	373 บ. 3 ส. 6 สต.	เขียนสตารางค
(๓)	„ „	227 บ. 2 ส. 12 สต.	เขียนสตารางค
(๔)	„ „	29 ท. 3 บ. 2 ส. 75 สต.	เขียนสตารางค
(๕)	„ „	5 ท. 1 บ. 2 ส. 56 สต.	เขียนสตารางค
(๖)	„ „	10 ท. 2 บ. 3 ส. 42 สต.	เขียนสตารางค
(๗)	„ „	12 ท. 3 บ. 1 ส. 70 สต.	เขียนสตารางค
(๘)	„ „	17 ท. 2 บ. 3 ส. 11 สต.	เขียนสตารางค
(๙)	„ „	3 ท. 3 บ. 2 ส. 29 สต.	เขียนสตารางค
(๑๐)	„ „	12 ท. 2 บ. 3 ส.	เขียนสถึง
(๑๑)	„ „	19 ท. 3 บ. 2 ส.	เขียนสถึง

กระจายเงินมาตราสยาม

๓๕

(๑๒)	ให้กระจาย	14	ท. 2 บ. 2 ส.	เป็นสลึง
(๑๓)	„ „	10	ท. 2 บ. 2 ส.	เป็นสลึง
(๑๔)	„ „	7	ท. 3 บ. 3 ส.	เป็นสลึง
(๑๕)	„ „	9	ช. 8 บ.	เป็นสลึง
(๑๖)	„ „	13	ท. 7 บ. 2 ส.	เป็นสลึง
(๑๗)	„ „	79	ท. 13 บ. 3 ส.	เป็นสลึง
(๑๘)	„ „	89	ท. 14 บ. 17 ส.	เป็นสลึง
(๑๙)	„ „	22	ท. 2 บ. 1 ส.	เป็นสลึง
(๒๐)	„ „	15	ช. 19 ท. 3 ส.	เป็นสลึง

บทที่ ๙ กระจายมาตราเงินสยาม (ต่อ)

คำอธิบายวิธีสอน

เมื่อ นักเรียน เข้าใจ การกระจาย ซึ่ง คำสั่ง บาท สลึง สตางค์ เป็น สตางค์ แล้ว ก็ควร สอน ทอน สตางค์ หรือ สลึง ให้เป็น บาท คำสั่ง ซึ่ง ต่อไป.

ตัวอย่าง

ให้ ทอน 9876 สลึง ให้เป็น ชั่ง
ชั้นที่ ๑

ครูจะถามว่า บาท 1 มีกี่สลึง นักเรียน คง ตอบ

ว่า 4 คำถึง เมื่อเขียนให้เขา 4 ทาร 9876 ส. ก็รู้
 ได้ว่า 9876 ส. มีกบาท กิ่งนี้

4)9876 ส.

2469 บ.

๕.๗
ชนิดที่ ๒

ครูถามว่า คำถึง 1 มีกบาท นักเรียนคงตอบว่า
 4 บาท เมื่อเขียนให้เขา 4 ทาร 2469 บ. ก็รู้ได้ว่า
 2469 บ. มีก คำถึง กิ่งนี้

4)9876 ส.

4)2469 บ.

617 ท. ๑ บ.

๕.๘
ชนิดที่ ๓

ครูถามว่า ชั่ง 1 มีก คำถึง นักเรียนคงตอบว่า 20
 คำถึง เมื่อเขียนให้เขา 20 ทาร 617 ท. ก็รู้ได้ว่า
 617 ท. มีก ชั่ง

4)9876 ส.

4)2469 บ.

๒๐)617 ท. ๑ บ.

กระจายมาตราเงินสยาม

๕๑

30 ช. 17 ท.

ทอบ 30 ช. 17 ท. 1 บ.

แบบฝึกหัดที่ ๙ ก.

(๑) ใต้ ทอบ	8765	ส.ท.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๒) ,, ,,	9004	ส.ท.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๓) ,, ,,	9736	ส.ท.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๔) ,, ,,	6902	ส.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๕) ,, ,,	7830	ส.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๖) ,, ,,	8743	ส.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๗) ,, ,,	9537	ส.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๘) ,, ,,	7676	ส.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๙) ,, ,,	8450	บ.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๑๐) ,, ,,	3763	ท.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๑๑) ,, ,,	7859	ส.ท.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๑๒) ,, ,,	7806	ส.ท.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๑๓) ,, ,,	2002	ส.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง
(๑๔) ,, ,,	165	ส.	๕ ๐ ๕ เขนค่าสูง

(๑๕) ใต้ทอง	9413 ส.	เป็นซ่ง
(๑๖) ,, ,,	1001 บ.	เป็นซ่ง
(๑๗) ,, ,,	2301 บ.	เป็นซ่ง
(๑๘) ,, ,,	765 ค.	เป็นซ่ง
(๑๙) ,, ,,	8010 บ.	เป็นซ่ง
(๒๐) ,, ,,	4321 ส.	เป็นคำตั้ง

เมื่อได้สอนนักเรียน มาถึง ที่นี้ แล้ว ครูควร สอน การ
กระจาย มาตราเงิน พระมา มะลายู อินโดจีน ท่อไป มาตรา
เงิน มีดังต่อไปนี้

มาตราเงิน	พระมา	หรือ	อินเฑีย
12 ไพ	เป็น	1	แชนนา
16 แชนนา	เป็น	1	ريب

มาตราเงิน	มะลายู	หรือ	สิงคโปร์
100 เซ็นต์	เป็น	1	เหรียญ

กระจายมาตรฐานเงินประเทศใกล้เคียง

๔๓

มาตรฐานเงิน อินโดจีน

100 ซองเต็ม เป็น 1 ปีกาษาตร์

เทียบเงิน สยาม กับ เงิน ต่าง ประเทศ

บาท 1	มีค่าประมาณ 1	รูปี 3	แชนนา (พะม่า)
„ 1	„ „	78 เซ็นต์	(มะลายู)
„ 1	„ „	1 ปีกาษาตร์	(อินโดจีน)

ตัวอย่าง ให้กระจาย 178 รูปี 15 แชนนา 9 ไพ เป็นไฟ
ชนบทหนึ่ง ครูจึงถามว่า เหยียญรูปี 1 มีกี่แชนนา เมื่อ
 นักเรียนได้ดูมาตรา แล้วก็ตอบว่ามี 16 แชนนา เมื่อเข้
 นึงเขา 16 คูณเลขจำนวนไหน นักเรียนคงจะตอบว่าคูณ
 178 รูปี เพื่อให้รู้ว่า 178 รูปี มีกี่แชนนา แล้วเขา
 15 แชนนาไปบวกผลที่คูณได้ ดังนี้

$$\begin{array}{r}
 178 \text{ รูปี } 15 \text{ แชนนา } 9 \text{ ไพ} \\
 \times 16 \\
 \hline
 1 \text{ รูปี } = 16 \text{ แชนนา}
 \end{array}$$

	1068	
	<u>178</u>	
ไ้	2848	แชนนา
กัชชีก	<u>15</u>	+
รวม	<u>2863</u>	..

๕๘ จดที่สอง ครูถาม ต่อไปว่า แชนนา 1 มีกี่ไฟ นักเรียนคง
ตอบว่า 12 ไฟ เมื่อเช่นนี้ จึงเอา 12 คูณ 2863 แชนนา
ก็รู้ได้ว่า 2863 แชนนา มีกี่ไฟ แล้วเอา 9 ไฟบวกผลที่
คูณได้ รวมเป็น 34365 ไฟ ดังนี้

	178	๕๘ รุบ 15 แชนนา 9 ไฟ
1 รุบ = 16 แชนนา	<u>16</u>	×
	1068	แชนนา

	<u>178</u>	
ไ้	2848	แชนนา
กัชชีก	<u>15</u>	+
รวม	<u>2863</u>	..
1 แชนนา = 12 ไฟ	<u>12</u>	×
		ไฟ

กระจายมาตราเงินประเทศใกล้เคียง

८६

5726

2863

ได้

34356

19

ព័ត៌មាន

9

22

324

34365

..

ทชบ 34365 ๗

แบบฝึกหัดที่ ๙ ข.

(๑)	จงกรวย	125	รูป	๕	เขน	แชนหา
(๒)	,,	231	รูป	๑๐	แชนหา	เขน แชนหา
(๓)	,,	364	รูป	8	แชนหา	เขนไฟ
(๔)	,,	413	รูป	12	แชนหา	11 ไฟ เขนไฟ
(๕)	,,	536	รูป	14	แชนหา	10 ไฟ เขนไฟ
(๖)	,,	657	รูป	11	ไฟ	เขนไฟ
(๗)	,,	708	รูป	8	ไฟ	เขนไฟ
ตัวอย่าง ให้ทอน			1534	ไฟ	๕	รูป

๖๔๐
วิธีทำ

12⁷ W = 1 18447

$$12) 1534$$

16 แนนนา = 1 ^๕รูบ

16) 127

แอนนา 10 ไพ

7

^๕รูบ 15 แนนนา

=

ตอบ 7 ^๕รูบ 15 แนนนา 10 ไพ

ครูควรถามนักเรียนเสมอว่า เหตุใดจึงเอา 12 มาหาร แล้วเหตุใดจึงเอา 16 มาหาร ถ้านักเรียนไม่เข้าใจ ครูก็ต้องอธิบายทีละขั้นไป จนกว่าจะเข้าใจ ครูต้องถามนักเรียนทุกขั้นไป จนตลอดข้อ

แบบฝึกหัดที่ ๙ ค.

- (๑) จ ทอน 7510 แนนนา ให้เป็น ^๕รูบ
 (๒) „ 8431 ไพ ให้เป็น ^๕รูบ
 (๓) „ 308 แนนนา 670 ไพ ให้เป็น ^๕รูบ
 (๔) „ 411 แนนนา 780 ไพ ให้เป็น ^๕รูบ
 (๕) „ 108 ^๕รูบ 204 ไพ ให้เป็น ^๕รูบ
 (๖) „ 230 ^๕รูบ 532 แนนนา 417 ไพ ให้เป็น ^๕รูบ

หมายเหตุ วิธีกระจายเหรียญเป็นเซ็นต์ บิซาตอร์ เป็นของที่มีให้ทำอย่างเดียวกับ มาตราเงินของสยาม ยาทเป็น สตางค์ ส่วนการ ทอนจำนวนเหรียญย่อยให้เป็นจำนวนเหรียญ ที่มีค่า มาก ก็ สอน ทำนองเดียวกับ ที่ ทอน สตางค์ ให้เป็นบาท

กระจายมาตราเงินประเทศใกล้เคียง

๔๓

แบบฝึกหัดที่ ๙ ข.

- (๑) จงกระจาย 115 เหรียญให้เป็นเซ็นต์
- (๒) ,, 304 เหรียญ 78 เซนต์ ให้เป็นเซ็นต์
- (๓) ,, 451 เหรียญ 35 เซนต์ ให้เป็นเซ็นต์
- (๔) ,, 152 บิซาสตร ให้เป็นชองทิม
- (๕) ,, 236 บิซาสตร 97 ชองทิม ให้เป็นชองทิม
- (๖) ,, 315 บิซาสตร 83 ชองทิม ให้เป็นชองทิม
- (๗) จงทอน 9600 เซนต์ ให้เป็นเหรียญ
- (๘) ,, 8759 เซนต์ ให้เป็นเหรียญ
- (๙) ,, 7638 เซนต์ ให้เป็นเหรียญ
- (๑๐) ,, 4800 ชองทิม ให้เป็นบิซาสตร
- (๑๑) ,, 5432 ชองทิม ให้เป็นบิซาสตร
- (๑๒) ,, 7584 ชองทิม ให้เป็นบิซาสตร

วิธีเทียบเงินต่างประเทศ

ตัวอย่าง

เงินบาท 1 แลกได้ 1 รูปี 3 แอหนา ถ้ามีอยู่
15 บาท จะ แลกได้กี่รูปี กี่แอหนา

วิธีทำ

รูป

แอนนา

1

3

15

17

13

ตอบ 17 รูป 13 แอนนา

อธิบาย

เอา 15 รูป 3 แอนนาได้ 45 แอนนา ทอนเป็น รูปได้
 2 รูป กับ 13 แอนนา เขียน 13 แอนนา ลง ทศ 2 รูป
 15 รูป 1 รูป ได้ 15 รวมกับ 2 เป็น 17 รูป เขียน 17 ลงใต้
 หลักรูป

แบบฝึกหัดที่ ๗ ง.

- (๑) เงินบาท 1 แลกได้ 1 รูป 3 แอนนา ถ้ามีเงินอยู่
 17 บาท จะ แลกได้เงินพระม้าเท่าไร
- (๒) เงินบาท 1 แลกได้ 1 รูป 2 แอนนา ถ้ามีเงินอยู่
 24 บาท จะ แลกได้เงินพระม้าเท่าไร
- (๓) เงินบาท 1 แลกได้ 1 รูป 3 แอนนา 8 ไพ่ ถ้ามีเงิน
 อยู่ 50 บาท จะ แลกเงินพระม้าได้เท่าไร

วิธีเทียบเงินต่างประเทศ

๔๘

- (๔) เงินบาท 1 แลกได้ 1 ร้อย 2 แอหนา 10 ไพ ถ้ามีเงิน 84 บาท จะแลกเงินอื่นได้เท่าไร
- (๕) เงิน 2 บาท แลกได้ 2 ร้อย 7 แอหนา ถ้ามีเงินอยู่ 64 บาท จะแลกเงินอื่นได้เท่าไร

แบบฝึกหัดที่ ๙ จ.

- (๑) ให้ทอง 2875 ไพ เป็น ร้อย
- (๒) ,, ,, 3460 แอหนา เป็น ร้อย
- (๓) ,, ,, 1408 แอหนา ๑๐ ไพ เป็น ร้อย
- (๔) ,, ,, 4768 ไพ เป็น ร้อย
- (๕) ,, ,, 5896 เซนต์ เป็น เหรียญ (มละบาย)
- (๖) ,, ,, 6301 เซนต์ เป็น เหรียญ (มละบาย)
- (๗) ,, ,, 7185 เซนต์ เป็น เหรียญ (มละบาย)
- (๘) ,, ,, 8432 ซองคิม เป็น บิลตรา
- (๙) ,, ,, 9605 ซองคิม เป็น บิลตรา
- (๑๐) ,, ,, 9078 ซองคิม เป็น บิลตรา
- (๑๑) ให้แลก 1205 ร้อย เป็น แอหนา
- (๑๒) ,, ,, 2573 ร้อย เป็น ไพ
- (๑๓) ,, ,, 3084 ร้อย 15 แอหนา เป็น ไพ

- (๑๔) ให้แลก 4832 รૂปี 10 แชนนา 6 ไพ เป็นไฟ
- (๑๕) „ „ 1087 เทรียญเป็นเซ็นต์ (มรลายุ)
- (๑๖) „ „ 3678 เทรียญเป็นเซ็นต์ (มรลายุ)
- (๑๗) „ „ 4097 ปิอาสตร์เป็น ชองทิม
- (๑๘) „ „ 3654 ปิอาสตร์เป็น ชองทิม
- (๑๙) „ „ 6325 ปิอาสตร์เป็น ชองทิม
- (๒๐) „ „ 7081 ปิอาสตร์เป็น ชองทิม
- (๒๑) „ „ 801 ปิอาสตร์ 49 ชองทิมเป็นชองทิม
- (๒๒) „ „ 765 เทรียญ 57 เซนต์ เป็นเซ็นต์
- (๒๓) เงิน 1 บาท แลกได้ 1 รૂปี 2 แชนนา 6 ไพ ถ้ามี
เงิน 16 บาท จะแลกได้เท่าไร
- (๒๔) เงิน 3 บาท แลกได้ 3 รૂปี 12 แชนนา 6 ไพ ถ้ามี
เงิน 50 บาท จะแลกได้เท่าไร
- (๒๕) เงิน 1 บาท แลกได้ 1 ปิอาสตร์ 2 ชองทิม ถ้ามีเงิน
15 บาท จะแลกได้เท่าไร
- (๒๖) เงิน 2 บาท แลกได้ 1 ปิอาสตร์ 96 ชองทิม ถ้ามี
เงิน 40 บาท จะแลกได้เท่าไร

บทที่ ๑๐ กระจายมาตราเวลา

60	วินาที	เป็น	1	นาที
60	นาที	,,	1	ชั่วโมง
24	ชั่วโมง	,,	1	วัน
7	วัน	,,	1	สัปดาห์
30	วัน	,,	1	เดือน
12	เดือน	เป็น	1	ปี
52	สัปดาห์	,,	1	ปี
365	วัน	,,	1	ปี

หมายเหตุ มาตราเวลา ตั้งแต่วินาที ถึง สัปดาห์
เป็นมาตราที่แน่นอน ส่วนที่กำหนดว่า 30 วันเป็นเดือน
หรือ 12 เดือน 52 สัปดาห์ และ 365 วัน เป็น 1 ปีนั้น เป็น
ไปโดยประมาณ

การศึกษามาตราเวลา นักเรียนจะต้องดูตามที่โจทย์
กำหนดไว้ หรือถ้าโจทย์ไม่ได้กำหนด ก็ต้องดูตาม
มาตราข้างบนนี้

ตัวอย่างที่ ๑

ให้กระดาษ 1 เกียน 3 วัน 4 ชั่วโมง เป็นนาฬิกา
(คิด 1 เกียน 30 วัน)

วิธีทำ

$$1 \text{ ก.} = 30 \text{ ว.}$$

ได้

กับอีก

รวมเป็น

$$1 \text{ ว.} = 24 \text{ ชม.}$$

ได้

กับอีก

รวม

$$1 \text{ ชม.} = 60 \text{ นาที}$$

ได้

1 เกียน

 $\times$ 30 วัน

30 ,,

+ 3 ,,

33 ,,

 $\times$ 24 ชั่วโมง

132

66

792 ,,

+ 4 ,,

796 ,,

 $\times$ 60 นาที

47760 ,,

คอบ 47760 นาที

คำแนะนำครู เวลาทำ เลขตัว อย่างให้นักเรียนดูบน
กระดานดำ ครูอย่าทำเสียเอง คนเดียวตลอดทั้งชั้น จะ
ไม่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน เพราะนักเรียนจะไม่เข้าใจ ครู
ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดชั้น เช่น 1 เดือน มีกี่
วัน? แล้วเขา 30 มาทำอะไร? 30 คูณ 1 ได้เท่าไร?
แล้วเขา 3 วัน มาทำอะไร? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น
ตัวอย่างที่ ๒

ให้ทอน 9960 นาที เป็นวัน

วิธีทำ

$$60 \text{ นาที} = 1 \text{ ชม.}$$

$$24 \text{ ชม.} = 1 \text{ ว.}$$

$$60)9960 \text{ นาที}$$

$$24)166 \text{ ชั่วโมง (6 วัน}$$

$$\underline{144}$$

$$\underline{22}$$

$$\underline{\underline{\text{ตอบ 6 วัน 22 ชั่วโมง}}}$$

คำแนะนำครู เวลาทำ เลขตัว อย่างให้นักเรียนดูบน
กระดานดำ ครูต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดชั้น เช่น
9960 นาที เป็นกี่ชั่วโมง? จะต้องทำอย่างไร? 6 ชั่วโมง 9
ได้เท่าไร? เหลือเศษเท่าไร? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๑๐

เลข ตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๒ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือคิดในใจ แล้ว ตอบ ปากเปล่า

- (๑) 125 วินาทีเป็นกี่นาที? (๗) 27 ชั่วโมงเป็นกี่วัน?
 (๒) 183 วินาทีเป็นกี่นาที? (๘) 50 ชั่วโมงเป็นกี่วัน?
 (๓) 300 วินาทีเป็นกี่นาที? (๙) 28 วันเป็นกี่สัปดาห์?
 (๔) 127 นาทีเป็นกี่ชั่วโมง? (๑๐) 42 วันเป็นกี่สัปดาห์?
 (๕) 184 นาทีเป็นกี่ชั่วโมง? (๑๑) 108 เดือนเป็นกี่ปี?
 (๖) 246 นาทีเป็นกี่ชั่วโมง? (๑๒) 132 เดือนเป็นกี่ปี?
 (๑๓) งบกระจ่าย 1 สัปดาห์ได้เป็นกี่นาที
 (๑๔) 5 วัน 6 ชั่วโมง 55 นาที เป็นกี่นาที?
 (๑๕) ให้ทำ 9700 วินาที เป็นชั่วโมง
 (๑๖) ให้ทอน 9980 นาที ให้เป็นวัน
 (๑๗) ให้กระจ่าย 1 เดือน 5 วัน 3 ชั่วโมง เป็นนาที
 (๑๘) 1 ปี 2 เดือน 3 วัน 4 ชั่วโมง มีกี่ชั่วโมง?
 (1 ปี = 12 เดือน)

- (๑๘) ให้ทอน 8756 ชั่วโมง เป็นเดือน (30 วัน = 1 เดือน)
 (๒๐) 9990 วัน เป็นกี่ปีกี่เดือน? (30 วัน = 1 เดือน)
 (๒๑) ให้ทอน 7643 ชั่วโมง เป็นเดือน (30 วัน = 1 เดือน)
 (๒๒) 8004 ชั่วโมง เป็นกี่ปี?
 (๒๓) 2 ปี 3 เดือน 15 วัน มีกี่ชั่วโมง?
 (๒๔) 3 ปี 1 เดือน 10 วัน เป็นกี่สัปดาห์?

บทที่ ๑๑ กระจายมาตราวัตรยะเมตริก

คำอธิบายวิธีสอน

มาตราวัตรยะเมตริก

10 มิลลิเมตร	(มม.)	เป็น 1 เซนติเมตร
10 เซนติเมตร	(ซม.)	,, 1 เดซิเมตร
10 เดซิเมตร	(ดม.)	,, 1 เมตร
10 เมตร	(ม.)	,, 1 เดคาเมตร
10 เดคาเมตร	(ดคม.)	,, 1 เฮกโตเมตร
10 เฮกโตเมตร	(ฮม.)	,, 1 กิโลเมตร
10 กิโลเมตร	(กม.)	,, 1 มิวาเมตร (มี.ม.)

ข้อสำคัญที่ครูควรจะต้องให้นักเรียนสังเกตและจำไว้ให้
 แม่นยำ คือ

ในมาตราวัดระยะ เมตร ถือเอา เมตร เป็น จำนวน
หน่วย

มิลลิ—หมายความว่า 1 ใน 1000 ส่วนของจำนวนหน่วย

เซนติ— „ „ 1 ใน 100 „ „ „

เดซิ — „ „ 1 ใน 10 „ „ „

เดคา— „ „ 10 หน่วย „ „

เฮกโต— „ „ 100 „ „ „

กิโล — „ „ 1000 „ „ „

(1 เมตร = 2 ศอก)

ในมาตราเมตร เวลาจะกระทำการหรือทอนง่าย และ
สังเกตและเห็นได้ทันที เพราะนับกันเป็นสิบ ๆ ไป
ตัวอย่างที่ ๑

จงกระยาย 5 เมตร 3 เดซิเมตร 5 เซนติเมตร ให้เป็น
เซนติเมตร

วิธีทำ

$$1 \text{ ม.} = 10 \text{ คม.} = \begin{array}{r} 5 \text{ ม.} \\ \times \\ 10 \text{ คม.} \\ \hline \end{array}$$

กระจายมาตราวัดระยะเมตริก

๕๗

$$\text{ไ้} = 50 \text{ กม.}$$

$$\text{กัซซิก} = 3$$

$$\text{รวม} = 53 \text{ ,,}$$

$$1 \text{ กม.} = 10 \text{ ซม.}$$

$$\text{ไ้} = 530 \text{ ซม.}$$

$$\text{กัซซิก} = 5 \text{ ,,}$$

$$\text{รวม} = 535 \text{ ,,}$$

$$\text{ตอบ } 535 \text{ ซม.}$$

ตัวอย่างที่ ๒

จงกระจาย 3 กิโลเมตร 7 เดคาเมตร 3 เมตร ให้

เป็นเมตร

วิธีทำ

$$3 \text{ กม.}$$

$$\times 10 \text{ ซม.}$$

$$1 \text{ กม.} = 10 \text{ ซม.}$$

$$\text{ไ้} = 30 \text{ ซม.}$$

$$\times 10 \text{ คม.}$$

$$1 \text{ ซม.} = 10 \text{ คม.}$$

$$\begin{array}{r} \text{ไก่} \quad 300 \text{ กกม.} \\ \text{กบฏิก} \quad 7 \text{ กกม.} \\ \hline \end{array}$$

$$\text{รวม} \quad 307 \text{ กกม.}$$

$$1 \text{ กกม.} = 10 \text{ ม.}$$

$$\begin{array}{r} 307 \times 10 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ไก่} \quad 3070 \text{ ม.} \\ \text{กบฏิก} \quad 3 \text{ ม.} \\ \hline \end{array}$$

$$\text{รวม} \quad 3073 \text{ ม.}$$

$$\text{ตอบ} \quad 3073 \text{ ม.}$$

คำแนะนำครู

เวลา ทำ เลข ตัว อย่าง ได้ นักเรียน ดู บน กระดาน คำ ครู
 ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น เซ็นติ-หมายความว่า
 ว่าอะไร? ใน 5 เมตร มีกี่เซ็นติเมตร? เทซี-หมายความว่า
 ว่าอะไร? ใน 3 เทซีเมตร มีกี่เซ็นติเมตร? ฯลฯ ทั้งนี้ เป็นต้น
 ตัวอย่างที่ ๓

จง ทอน 5765 มิลลิเมตร ให้เป็น เมตร

วิธีทำ

5765 มม.

10 มม. = 1 ซม. 10) 5765

10 ซม. = 1 คม. 10) 576 ซม. 5 มม.

10 คม. = 1 ม. 10) 57 คม. 6 ซม.

5 ม. 7 คม.

ตอบ 5 ม. 7 คม. 6 ซม. 5 มม.

คำแนะนำครู

เวลา ทำ เลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ครู
ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดชั้น เช่น ใน 1 ซม. มี
กี่ มม. ? จะต้องเอา 10 ไปทำอะไร ? ใน 1 คม. มีกี่ ซม. ? ฯลฯ
ทั้งนี้ เป็น ต้น

แบบฝึกหัดที่ ๑๑

เลข ตั้งแต่ ๑ ถึง ๑๕ เวลา สอน ให้นักเรียนขีด
หนังสือ คิดในใจ แล้ว ตอบ ปากเปล่า

๑. จงกระจาย 3 ซม. 5 มม.

ให้เป็น มม.

๒. จงกระจาย 2 คม. 3 มม.

ให้เป็น มม.

๓.	จงกระจาย 5 คม. 3 ซม. 2 มม.	ได้เป็น มม.
๔.	จงกระจาย 5 คม. 3 ซม.	ได้เป็น ซม.
๕.	จงกระจาย 2 ม. 3 คม. 5 ซม.	ได้เป็น ซม.
๖.	จงกระจาย 4 คม. 3 ซม.	ได้เป็น ซม.
๗.	จงกระจาย 5 ซม. 12 ม.	ได้เป็น ม.
๘.	จงกระจาย 2 คม. 75 ม.	ได้เป็น ม.
๙.	จงทอน 123 มม.	ได้เป็น คม.
๑๐.	จงทอน 5674 มม.	ได้เป็น ม.
๑๑.	จงทอน 741 ซม.	ได้เป็น ม.
๑๒.	จงทอน 532 คม.	ได้เป็น ม.
๑๓.	จงทอน 7009 ซม.	ได้เป็น ม.
๑๔.	จงทอน 8070 ม.	ได้เป็น คม.
๑๕.	จงทอน 19674 ม.	ได้เป็น คม.
๑๖.	จงกระจาย 19 ม. 7 คม. 4 ซม. 6 มม.	ได้เป็น มม.
๑๗.	จงกระจาย 76 คม. 9 ม. 5 คม. 3 มม.	ได้เป็น มม.
๑๘.	จงกระจาย 101 ซม. 4 คม. 7 ซม.	ได้เป็น ซม.
๑๙.	จงกระจาย 135 คม. 7 ซม. 5 คม.	ได้เป็น ซม.
๒๐.	จงกระจาย 12 ม. 9 ซม. 7 ม.	ได้เป็น คม.

กระจายมาตราวัตรระยะไทย

๖๑

๒๑. จง ทอน 24567 มม.	ให้เป็น คคม.
๒๒. จง ทอน 76532 ซม.	ให้เป็น ซม.
๒๓. จง ทอน 98650 คม.	ให้เป็น คม.
๒๔. จง ทอน 77654 ม.	ให้เป็น มี.ม.
๒๕. จง ทอน 98755 คคม.	ให้เป็น มี.ม.

บทที่ ๑๒ กระจายมาตราวัตรระยะไทย

12 นิ้ว	เป็น	1 คืบ
2 คืบ	..	1 ศอก
4 ศอก	..	1 วา
20 วา	..	1 เส้น
400 เส้น	..	1 โยชน์*

เทียบวิธีประเพณีกับเมตริก

1 คืบ	=	25 ซม.
1 ศอก	=	50 ซม.
1 วา	=	2 ม.

* ไม่ใคร่มีที่ใช้

$$1 \text{ เส้น} = 40 \text{ ม.}$$

$$25 \text{ เส้น} = 1 \text{ กม.}$$

มาตราวัดระยะของไทยแต่เดิมใช้วัดเป็น นิ้ว คืบ ศอก
วา เส้น และโยชน์ แต่บัดนี้รัฐบาลกำหนดให้ใช้พระราช
บัญญัติมาตรา ซึ่ง คง วัด เป็น เมตร ริก แทน ในชั้นต้นเกรง
จะเป็นที่ลำบากแก่ผู้ใช้ จึงกำหนดวิธีเทียบ กับ ประเพณีไว้
ทั้งข้างต้นนี้ นักเรียนควร รู้และควร จำไว้ ทั้ง ๒ อย่าง
ตัวอย่างที่ ๑

ให้กระยาบ 1 เส้น 2 วา 3 ศอก 4 คืบ เป็นนิ้ว
วิธีทำ

1 เส้น = 20 วา	1 เส้น
	×
	20 วา
	—
ได้	20 „
กับอีก	+
	2 „
	—
รวม	22 „
1 วา = 4 ศอก	×
	4 ศอก
	—
ได้	88 „
กับอีก	+
	3 „
	—

$$\begin{array}{r} \text{รวม} \quad 91 \text{ คอก} \\ 1 \text{ คอก} = 2 \text{ คีบ} \quad \times 2 \text{ คีบ} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ได้} \quad 182 \text{ ,,} \\ \text{กับอีก} \quad 4 \text{ ,,} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{รวม} \quad 186 \text{ ,,} \\ 1 \text{ คีบ} = 12 \text{ นิ้ว} \quad \times 12 \text{ นิ้ว} \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \text{ได้} \quad 2232 \text{ ,,} \\ \hline \end{array}$$

ตอบ 2232 นิ้ว

คำแนะนำครู เวลา ทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบน
กระดานดำ ครู ต้องถาม นักเรียน ทุกชั้นไป จนตลอดข้อ เช่น
เส้น 1 มีกี่วา? แล้วเขา 20 มาทำอะไร? 20 คูณ 1 ได้
เท่าไร? แล้วเขา 2 มาทำอะไร? ฯลฯ ทั้งนี้ เป็นต้น
ตัวอย่างที่ ๒

ได้ทอน 8693 นิ้ว เป็นเส้น

วิธีทำ

$$12 \text{ นิ้ว} = 1 \text{ คีบ} \quad 12 \text{) } 8693 \text{ นิ้ว}$$

$$2 \text{ คีบ} = 1 \text{ คอก} \quad 2 \text{) } 724 \text{ คีบ} \dots 5 \text{ นิ้ว}$$

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

$$4 \text{ ศอก} = 1 \text{ วา} \quad 4 \overline{)362} \text{ ศอก}$$

$$20 \text{ วา} = 1 \text{ เส้น} \quad 20 \overline{)96} \text{ วา} \dots 2 \text{ ศอก}$$

$$4 \text{ เส้น} \dots 10 \text{ วา}$$

$$\text{ตอบ } 4 \text{ เส้น } 10 \text{ วา } 2 \text{ ศอก } 5 \text{ นิ้ว}$$

ตัวอย่างที่ ๓

$$\text{จงทำ } 8688 \text{ นิ้ว เป็น เมตร}$$

วิธีทำ

$$12 \text{ นิ้ว} = 1 \text{ ศอก} \quad 12 \overline{)8688}$$

$$724 \text{ ศอก}$$

$$1 \text{ ศอก} = 25 \text{ ซม.} \quad 25 \text{ ซม.}$$

$$3620$$

$$1448$$

$$10 \text{ ซม.} = 1 \text{ คม.} \quad 10 \overline{)1810} \text{ ซม.}$$

$$10 \text{ คม.} = 1 \text{ ม.} \quad 10 \overline{)181} \text{ คม.}$$

$$181 \text{ ม.}$$

$$\text{ตอบ } 181 \text{ ม.}$$

คำแนะนำครู เวลา ทำ เลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบน

กระดานดำ ครู ต้อง ถาม นักเรียน ทุก ชั้น ไป จน ตลอด ค่ะ เช่น
8663 หว เป็น ก คย ? จะ ต้อง ทำ อย่างไร ? 12 ทาร 86

ได้เท่าไร เหลือ เศษ เท่าไร ? ฯลฯ คง ห เป็น ค่น

แบบฝึกหัดที่ ๑๒

เลข ตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๒ เวลา สอน ให้นักเรียน บัด

หนังสือ คิดในใจ แล้ว ตอบ ปาก เปล่า

(๑)	87	หว เป็น ก คย ?	(๗)	356	คอก เป็น ก ้ว ?
(๒)	100	หว เป็น ก คย ?	(๘)	432	คอก เป็น ก ้ว ?
(๓)	146	หว เป็น ก คย ?	(๙)	544	คอก เป็น ก ้ว ?
(๔)	73	คย เป็น ก คอก ?	(๑๐)	235	ว เป็น ก เส็น ?
(๕)	101	คย เป็น ก คอก ?	(๑๑)	327	ว เป็น ก เส็น ?
(๖)	219	คย เป็น ก คอก ?	(๑๒)	522	ว เป็น ก เส็น ?
(๑๓)	1792	หว เป็น ก คย ?			
(๑๔)	2	เส็น 15 ว เป็น ก คอก ?			
(๑๕)	5	เส็น เป็น ก เมตร ?			
(๑๖)	2	เส็น 2 ว เป็น ก เมตร ?			

- (๑๗) 183 คือ ก เป็น ก ี่ วา ?
- (๑๘) 4 วา 3 คือ ก 10 นิ้ว เป็น ก ี่ นิ้ว ?
- (๑๙) 4 วา 7 นิ้ว เป็น ก ี่ นิ้ว ?
- (๒๐) 1786 นิ้ว เป็น ก ี่ คืบ ?
- (๒๑) จงทำ 6 เส้น 3 วา 2 คือ ก ี่ คืบ เป็น ก ี่ นิ้ว ?
- (๒๒) 23 เส้น 18 วา 1 คือ ก ี่ คืบ เป็น ก ี่ คืบ ?
- (๒๓) 10 วา เป็น ก ี่ ซม. ?
- (๒๔) 13 เส้น 10 วา 2 คือ ก ี่ นิ้ว เป็น ก ี่ นิ้ว ?
- (๒๕) จงทอน 2044 คืบ เป็น เส้น
- (๒๖) 1 เส้น เป็น ก ี่ ซม. ?
- (๒๗) 1 เมตร ยาว เท่ากับ 2 คือ ก ี่ นิ้ว ถ้าซื้อ ลวด มา 107 เมตร จะได้ ลวด ก ี่ นิ้ว ?
- (๒๘) เด็ก คนหนึ่ง ซื้อ ยาน ฟอก มา เช็ด หิ้ง ยาว 5 เส้น 4 วา อยาก จะ ทราบ ว่า ยาน เช็ด หิ้ง ยาว ก ี่ เมตร ?
- (๒๙) ผ้า พับ หิ้ง ยาว 29 วา ถ้า ตัด ออก เป็น สอง แฉก แล้ว เขา ตัด กัน จะ ยาว ก ี่ นิ้ว ?
- (๓๐) มี เรือ ดำ ขึ้น สอง ลำ ลำ หนึ่ง ยาว 1 เส้น 15 วา อีก ลำ หนึ่ง ยาว 2000 นิ้ว อยาก ทราบ ว่า ลำ ไหน จะ ยาว กว่า กัน เท่าไร ?

บทที่ ๑๓ กระจายมาตราน้ำหนักเมตริก

คำอธิบายวิธีสอน

มาตราน้ำหนักเมตริกนี้ก็อย่างเดียวกับมาตราวัดระยะเมตริกที่ต่าง กัน ก็แต่ไม่เรียกเมตร เรียกเป็นกรัมไปเท่านั้น นอกจากนั้นก็เหมือนกัน คือ

มาตราน้ำหนักเมตริก

10 มิลลิกรัม	(มก.)	เป็น	1 เซ็นติกรัม
10 เซ็นติกรัม	(ซก.)	..	1 เดซิกรัม
10 เดซิกรัม	(ดก.)	..	1 กรัม
10 กรัม	(ก.)	..	1 เดคากรัม
10 เดคากรัม	(ตคก.)	..	1 เฮกโตกรัม
10 เฮกโตกรัม	(ฮก.)	..	1 กิโลกรัม
10 กิโลกรัม	(กก.)	..	1 เมวิอากรัม (มี.ก.)

(15 กรัม = 1 บาท)

ตัวอย่างที่ ๑

จงกระจาย 7 กรัม 5 เดซิกรัม 3 เซ็นติกรัม ให้เป็นเซ็นติกรัม

วิธีทำ

$$\begin{array}{r}
 7 \text{ ก.} \\
 \times 10 \\
 \hline
 70 \text{ ก.} \\
 + 5 \text{ ก.} \\
 \hline
 75 \text{ ก.} \\
 \times 10 \\
 \hline
 750 \text{ ก.} \\
 + 3 \text{ ก.} \\
 \hline
 753 \text{ ก.} \\
 \hline
 \hline
 \text{ตอบ } 753 \text{ ก.}
 \end{array}$$

วิธีทำ

$$76594 \text{ มก.}$$

$$10 \text{ มก.} = 1 \text{ ชก.} \quad 10 \overline{) 76594}$$

$$10 \text{ ชก.} = 1 \text{ กก.} \quad 10 \overline{) 7659} \text{ ชก. } 4 \text{ มก.}$$

$$10 \text{ กก.} = 1 \text{ ก.} \quad 10 \overline{) 765} \text{ กก. } 9 \text{ ชก.}$$

10 ก. = 1 กก. 10) 76 ก. 5 กก.

7 กก. ๖ ก.

ตอบ 7 กก. 6 ก. 5 กก. 9 ชก. 4 มก.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนคณกระดาน ทำ ครู
อย่าทำเสียเอง คนเดียวตลอดทั้งข้อ ให้ครูถามนักเรียนทุก
ชั้นไปจนตลอดข้อเช่นเดียวกับในบทที่ ๑๑

แบบฝึกหัดที่ ๑๓

เลข ตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียน
ฝึกหัดสังเกตในใจแล้ว ตอบปากเปล่า

๑. จงกระจาย 5 กก. 25 ชก. ให้เป็น ชก.
๒. จงกระจาย 7 ก. 3 กก. 4 ชก. ให้เป็น ชก.
๓. จงกระจาย 4 ก. 5 กก. 3 ชก. ให้เป็น ชก.
๔. จงกระจาย 9 ชก. 5 มก. ให้เป็น มก.
๕. จงกระจาย 8 ก. 15 ชก. 7 มก. ให้เป็น มก.
๖. จงกระจาย 8 ชก. 5 กก. 5 ก. ให้เป็น ก.
๗. จงกระจาย 4 กก. 135 ก. ให้เป็น ก.
๘. จงกระจาย 10 กก. 8 กก. ให้เป็น ก.

๙. จงทอน 1045 มก. ให้เป็น ก.
๑๐. จงทอน 1905 ชก. ให้เป็น คกก.
๑๑. จงทอน 18456 ชก. ให้เป็น ชก.
๑๒. จงทอน 8125 ก. ให้เป็น กก.
๑๓. จงทอน 840 คกก. ให้เป็น กก.
๑๔. จงทอน 9004 ก. ให้เป็น กก.
๑๕. จงทอน 12349 คกก. ให้เป็น มี.ก.
๑๖. จงกระจาย 13 ก. 7 กก. 9 ชก. ให้เป็น มก.
๑๗. จงกระจาย 25 คกก. 6 ก. 4 กก. ให้เป็น มก.
๑๘. จงกระจาย 18 ชก. ๗ คกก. 8 ก. 3 กก. ให้เป็น ชก.
๑๙. จงกระจาย 9 กก. 4 ชก. 5 ก. 2 กก. ให้เป็น ชก.
๒๐. จงกระจาย 11 มี.ก. 7 ชก. 9 ก. ให้เป็น กก.
๒๑. จงทอน 12345 มก. ให้เป็น คกก.
๒๒. จงทอน 78096 ชก. ให้เป็น คกก.
๒๓. จงทอน 326541 ชก. ให้เป็น กก.
๒๔. จงทอน 705619 ชก. ให้เป็น กก.
๒๕. จงทอน 950031 ก. ให้เป็น มี.ก.

บทที่ ๑๔ กระจายมาตราวิธีระยะอังกฤษ

คำอธิบายวิธีสอน

ข้อสำคัญที่ครูควรระสอนให้นักเรียนจำไว้ได้แม่นยำ คือ

12 นิ้ว	เป็น	1 ฟุต
3 ฟุต	„	1 หลา
1760 หลา	„	1 ไมล์

ตัวอย่างที่ ๑

จงกระจาย 1 ไมล์ 37 หลา 29 ฟุต 6 นิ้ว เป็นนิ้ว
วิธีทำ

$$\begin{array}{rcl}
 & 1 \times & \text{ไมล์} \\
 1 \text{ ไมล์} = 1760 \text{ ล.} & \underline{1760} & \text{หลา} \\
 & 1760 & \text{„} \\
 & \text{ได้} & \\
 & \text{ก็บวก} & + \\
 & 37 & \text{„} \\
 \text{รวม} & \underline{1797} & \text{„} \\
 & 3 \times & \text{ฟุต} \\
 1 \text{ ล.} = 3 \text{ ฟ.} & \underline{3} & \text{ฟุต} \\
 & 5391 & \text{„} \\
 & \text{ได้} & \\
 & \text{ก็บวก} & + \\
 & 29 & \text{„} \\
 \text{รวม} & \underline{5420} & \text{„}
 \end{array}$$

$$1 \text{ ฟ.} = 12 \text{ น.}$$

$$\begin{array}{r} 5420 \\ \times 12 \\ \hline 10840 \\ + 10840 \\ \hline 65046 \\ \hline \text{รวม } 65046 \\ \hline \text{ตอบ } 65046 \end{array}$$

ตัวอย่างที่ ๒

จง ทอน 843097 ให้เป็นไมล์

วิธีทำ

$$\begin{array}{r} 12 \text{ น.} = 1 \text{ ฟ.} \quad 12 \overline{) 643097} \\ 3 \text{ ฟ.} = 1 \text{ ล.} \quad 3 \overline{) 53591} \quad \text{ฟุต...5} \\ 17863 \quad \text{หลา...2} \\ 1760 \text{ ล.} = 1 \text{ ไมล์} \quad 1760 \overline{) 17863} \quad \text{หลา (10 ไมล์)} \\ 1760 \\ \hline 263 \\ \hline \text{ตอบ } 10 \text{ ไมล์ } 263 \text{ หลา } 2 \text{ ฟุต } 5 \text{ นิ้ว} \end{array}$$

คำแนะนำครู

เวลา ทำ เลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูจน กระจ่าง ทำ ครู
ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่นในตัวอย่างที่ ๑

ถามว่าใน 1 ไมล์มีกี่หลา? จะต้องเอา 1760 ไปทำ
อะไร? แล้วเอา 37 หลามาทำอะไรต่อไป ฯลฯ ในตัว
อย่างที่ 2 จะทำ 643097 ให้เป็นฟุต จะต้องทำอะไร?
เอา 12 หลา 64 ไร่เท่าไร ฯลฯ ทั้งหมดนี้

แบบฝึกหัดที่ ๑๔

เลข ทั้ง แต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือคิดในใจ แล้ว คอบ ยาก เปลา

๑.	จงกระจาย	3	ฟุต	9	นิ้ว	๕ ๕	เป็นนิ้ว
๒.	จงกระจาย	7	ฟุต	11	นิ้ว	๕ ๕	เป็นนิ้ว
๓.	จงกระจาย	11	ฟุต	11	นิ้ว	๕ ๕	เป็นนิ้ว
๔.	จงกระจาย	1	หลา	2	ฟุต	๕ ๕	เป็นนิ้ว
๕.	จงกระจาย	2	หลา	9	นิ้ว	๕ ๕	เป็นนิ้ว
๖.	จงกระจาย	3	หลา	11	นิ้ว	๕ ๕	เป็นนิ้ว
๗.	จงกระจาย	5	หลา	7	นิ้ว	๕ ๕	เป็นนิ้ว
๘.	จงทอน	99	นิ้วเป็นฟุต	๑๒.	จงทอน	57	ฟุตเป็นหลา
๙.	จงทอน	110	นิ้วเป็นฟุต	๑๓.	จงทอน	72	ฟุตเป็นหลา
๑๐.	จงทอน	127	นิ้วเป็นฟุต	๑๔.	จงทอน	88	ฟุตเป็นหลา
๑๑.	จงทอน	139	นิ้วเป็นฟุต				

๑๕. จงทอน 61 ฟุต 1 หลา เป็นหลา
๑๖. จงกระจาย 2 ไมล์ 15 หลา 2 ฟุต 9 นิ้ว เป็นนิ้ว
๑๗. จงกระจาย 3 ไมล์ 29 หลา 1 ฟุต 11 นิ้ว เป็นนิ้ว
๑๘. จงกระจาย 5 ไมล์ 17 หลา 7 นิ้ว เป็นนิ้ว
๑๙. จงกระจาย 1 ไมล์ 32 หลา 1 ฟุต เป็นนิ้ว
๒๐. จงกระจาย 4 ไมล์ 48 หลา 2 ฟุต เป็นฟุต
๒๑. จงทอน 432067 นิ้ว เป็นไมล์
๒๒. จงทอน 740054 นิ้ว เป็นไมล์
๒๓. จงทอน 984320 นิ้ว เป็นไมล์
๒๔. จงทอน 84532 ฟุต เป็นไมล์
๒๕. จงทอน 93004 ฟุต เป็นไมล์

บทที่ ๑๕ บวกมาตราเงินบาทสตางค์

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครู อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวกมาตราเงินบาท
กับ สตางค์ ก็ทำอย่างเดียวกัน กับบวกจำนวนเลข สามัญตาม
ที่ได้เรียน มาแล้ว

ตัวอย่าง

3.10 บาท + 5.35 บาท + 7.75 บาท เป็นเท่าไร?

วิธีทำ

3.10 บาท

5.35 „

7.75 „

16.20 „

ตอบ 16 บาท 20 สตางค์ (หรือ 16.20 บาท)

คำแนะนำครู

ครูให้นักเรียนบวก สตางค์ แลว หน่วย ก่อน แลว แลว สิบ
ได้ 120 สตางค์ แลว ถาม นักเรียน ว่า 120 สตางค์ เป็น
กี่บาท กี่สตางค์ ลงสตางค์ ไว้ ในช่อง สตางค์ แลว จึงเอา
จำนวน บาท ที่ ทศไว้ รวมใน ช่อง บาท ค่อยไป

แบบฝึกหัดที่ ๑๕

เลข ตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๕ เวลา สอนให้นักเรียน บวก
หนังสือ คัดในใจ แลว ตอบปากเปล่า

๑. 9 สต. + 8 สต. + 7 สต. = ?

๒. 6 สต. + 5 สต. + 9 สต. = ?

๓. 7 สต. + 4 สต. + 8 สต. = ?

๔. 5 สต. + 3 สต. + 9 สต. = ?

๕. 7 ส.ท. + 10 ส.ท. + 5 ส.ท. = ?
๖. 9 ส.ท. + 3 ส.ท. + 12 ส.ท. = ?
๗. 4 ส.ท. + 15 ส.ท. + 7 ส.ท. = ?
๘. 16 ส.ท. + 3 ส.ท. + 8 ส.ท. = ?
๙. 10 ส.ท. + 18 ส.ท. + 21 ส.ท. = ?
๑๐. 25 ส.ท. + 25 ส.ท. + 75 ส.ท. = ?
๑๑. 1.10 บ. + 2.30 บ. + 3.40 บ. = ?
๑๒. 2.50 บ. + 1.20 บ. + 4.10 บ. = ?
๑๓. 3.60 บ. + 1.10 บ. + 5.40 บ. = ?
๑๔. 2.20 บ. + 3.30 บ. + 9.60 บ. = ?
๑๕. 2.09 บ. + 9.07 บ. + 7.08 บ. = ?
๑๖. 17.57 บ. + 31.03 บ. + 61.90 บ. = ?
๑๗. นายแสงมีเงินอยู่ 51 บ. 15 ส.ท. นายสนมี 79 บ. 25 ส.ท. นายสนมี 101 บ. รวมทั้งสามคนจะมีเท่าไร ?
๑๘. แม่ค้าขายผักอยู่ 3 วัน วันที่ 1 ขายได้ 37 บ. 15 ส.ท. วันที่ 2 ขายได้ 27 บ. 57 ส.ท. วันที่ 3 ขายได้ ๔๘ บ. ถาม ทั้งวันรวมทั้งสามขายผักได้เงินเท่าไร ?

๑๙. ชวนาซื้อเครื่องใช้ในการทำนา คือไถ 10 คันเป็นเงิน 129 บ. 27 สต. เชือก 10 เส้นเป็นเงิน 57 บ. 25 สต. ผาล 10 อันเป็นเงิน 23 บ. 75 สต. รวมทั้งสิ้นเป็นเงินเท่าไร ?
๒๐. ร้านขายผ้าแห่งหนึ่ง ขายผ้าไป 5 พับราคาต่าง ๆ กัน พับที่หนึ่งขายได้ 19 บ. 19 สต. พับที่สอง 17 บ. 13 สต. พับที่สาม 6 บ. 59 สต. พับที่สี่ 27 บ. 20 สต. พับที่ห้า 3 บ. 75 สต. รวมราคาผ้าทั้ง 5 พับเป็นเงินเท่าไร ?
๒๑. $78.85 \text{ บ.} + 13.45 \text{ บ.} + 52.47 \text{ บ.} =$
๒๒. เด็กนักเรียนคนหนึ่งซื้อหนังสืออ่าน 3 เล่ม ราคา 1 บ. 75 สต. ตำราเลขเล่มหนึ่ง ราคา 1 บ. 50 สต. สมุดทำการ 10 โหล ราคา 2 บ. 25 สต. ปากกา 2 ค้าม ราคา 22 สต. รวมทั้งสิ้นเป็นเงินเท่าไร ?
๒๓. แม่ค้าผู้หนึ่งขายมะม่วงได้เงิน 31 บ. 35 สต. มังคุด 29 บ. 63 สต. ทุเรียน 75 บ. 50 สต. รวมทั้งสิ้นแม่ค้าผู้หนึ่งได้เงินเท่าไร ?
๒๔. ถ้าจะไปราชบุรี แต่ผู้เที่ยวจะต้องเสียเงินดังนี้ คือค่า

รถไฟทั้งขาไปขากลับ 11 บ. 50 สต. ค่ารถม้า 4 บ.
25 สต. ค่าเรือจ้าง 75 สต. ค่าเช่าที่พักและ
ค่าอาหาร 10 บ. 75 สต. รวมทั้งสิ้นจะเสียเงิน
เท่าไร?

๒๕. ลูกจ้าง 17 คนรวมกันรับจ้างทำงานอยู่ 4 วัน วันที่
1 ได้ค่าจ้าง 25 บ. 50 สต. วันที่ 2 ได้ 12 บ.
25 สต. วันที่ 3 ได้ 18 บ. 75 สต. วันที่ 4 ได้
16 บ. 35 สต. รวมทั้งสิ้นลูกจ้างทั้ง 17 คนนั้นได้
เงินเท่าไร?

บทที่ ๑๖ บวกมาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธี บวก มาตรา
เงินสยาม ก็ทำ อย่าง เดียว กัน กับ บวก เลข สามัญ ตาม ที่ได้
เรียน มา แล้ว แต่ ต้อง บวก เป็น จำนวน ๆ ไป เช่น เมื่อ บวก
จำนวน สิ้นสุด แล้ว ได้ เท่าไร จึง ทอน ให้ เป็น สลึง บาท คำสั่ง
ซึ่ง แล้ว เขา ไป รวม กัน ตาม หลัก นั้น ๆ

จงบวก 5 ช. 30 ท. 3 บ. 2 ส. 61 สต. ; 4 ช. 25 ท.
2 บ. 1 ส. 35 สต. ; 10 ท. 7 บ. 3 ส. 29 สต. เข้าด้วยกัน
วิธีทำ

ช.	ท.	บ.	ส.	สต.
5	30	3	2	61
4	25	2	1	35
0	10	7	3	29 ⁺
12	8	2	3	0

ตอบ 12 ช. 8 ท. 2 บ. 3 ส.

คำแนะนำครู

เวลา ทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานคำ ครู
ต้องถามนักเรียน ทุกชั้นไป จนตลอดข้อ เช่น รวมจำนวน
แถว สตาราง เข้าด้วยกัน เป็นเท่าไร ? 125 สตาราง เป็นกี่
สิ่ง ทำอย่างไร ? รวม แถว สสิ่ง เข้าด้วยกัน เป็นเท่าไร ?
11 สสิ่ง เป็นกี่ บาท ? ทำอย่างไร ? ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๑๒

เลข ตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๐ เวลา สอนให้นักเรียน
ฝึก หนังสือ คณิต ในใจ แล้ว ตอบ ปากเปล่า

$$๑. 3 \text{ ส.} + 2 \text{ ส.} + 5 \text{ ส.} = ?$$

$$๒. 2 \text{ ส.} + 7 \text{ ส.} + 5 \text{ ส.} = ?$$

$$๓. 5 \text{ ส.} + 3 \text{ ส.} + 4 \text{ ส.} = ?$$

$$๔. 7 \text{ ส.} + 8 \text{ ส.} + 9 \text{ ส.} = ?$$

$$๕. 4 \text{ ส.} + 2 \text{ ส.} + 7 \text{ ส.} = ?$$

$$๖. 5 \text{ บ.} + 6 \text{ บ.} + 7 \text{ บ.} = ?$$

$$๗. 4 \text{ บ.} + 3 \text{ บ.} + 5 \text{ บ.} = ?$$

$$๘. 8 \text{ บ.} + 5 \text{ บ.} + 10 \text{ บ.} = ?$$

$$๙. 7 \text{ บ.} + 9 \text{ บ.} + 12 \text{ บ.} = ?$$

$$๑๐. 11 \text{ บ.} + 9 \text{ บ.} + 5 \text{ บ.} = ?$$

๑๑. ให้บวก 3 บ. 2 ส. 19 สก.; 2 บ. 3 ส. 35 สก.;
10 บ. 2 ส. 27 สก. เข้าด้วยกัน

๑๒. ให้บวก 9 บ. 3 ส. 24 สก.; 17 บ. 2 ส. 82 สก.;
9 บ. 3 ส. 73 สก. เข้าด้วยกัน

๑๓. ให้บวก 109 บ. 3 ส. 16 สก.; 89 บ. 15 สก.;
63 บ. 3 ส. 7 สก.; 229 บ. 2 ส. 15 สก. เข้า
ด้วยกัน

บวกมาตราเงินสยาม

๘๑

๑๔. ให้บวก 15 ช. 2 ท. 3 บ. ; 3 ช. 3 ท. 2 บ. ; 15 ช.
3 บ. เข้าด้วยกัน
๑๕. ให้บวก 25 บ. 2 ส. 10 สต. ; 3 บ. 15 สต. ; 36 บ.
3 ส. 19 สต. ; 2 ส. เข้าด้วยกัน
๑๖. 97 บ. 3 ส. 17 สต. ; 76 บ. 2 ส. 15 สต. ; 23 บ.
3 ส. 16 สต. ; 56 บ. 12 ส. รวมกันเข้าเป็นเท่าไร ?
๑๗. 301 ช. 10 ท. 3 บ. 35 สต. ; 728 ช. 2 บ. ;
69 ช. 15 ท. 3 บ. 29 สต. ; 216 ช. 17 ท. 3 บ.
32 สต. รวมกันเข้าเป็นเท่าไร ?
๑๘. 832 บ. 15 สต. ; 729 บ. 3 ส. 16 สต. ; 928 บ.
1 ส. 17 สต. ; 3001 บ. 3 ส. 18 สต. รวมกัน
เข้าเป็นเท่าไร ?
๑๙. 53 บ. 75 สต. ; 19 บ. 42 สต. ; 54 บ. 50 สต. ;
20. 29 บ. 14 สต. รวมกันเข้าเป็นเท่าไร ?
๒๐. 10 บ. 3 ส. 92 สต. ; 3 บ. 2 ส. 81 สต. ; 15 บ.
1 ส. 36 สต. ; 19 บ. 3 ส. 27 สต. รวมเข้าด้วยกัน
เป็นเท่าไร ?

บทที่ ๑๗ บวกมาตราเวลา

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวกมาตรา ปี เดือน วัน ชั่วโมง นาที ฯลฯ ก็ทำอย่างเดียวกันกับบวกเลขสามัญตามที่ได้เรียนมาแล้ว แต่ต้องบวกเป็นจำนวนๆ ไป เช่นเมื่อบวกจำนวน นาทีแล้ว ได้เท่าไร จึงทดให้ เป็น ชั่วโมง ท่อไป

ตัวอย่าง

ให้บวก 13 เดือน 15 วัน 11 ชั่วโมง 25 นาที; 17 เดือน 26 วัน 19 ชั่วโมง 55 นาที; 21 เดือน 29 วัน 17 ชั่วโมง 35 นาที เข้าด้วยกัน (คิด 12 เดือนเป็นปี)

วิธีทำ

ปี	เดือน	วัน	ชั่วโมง	นาที
	13	15	11	25
	17	26	19	55
	21	29	17	35
4	5	12	0	55

ตอบ 4 ปี 5 เดือน 12 วัน 55 นาที

คำแนะนำครู

เวลา ทำ เลข ตัวอย่างให้ นักเรียนดูบน กระดานดำ ครู
ต้อง ถาม นักเรียน ทุก ชั้น ไป จน ตลอด ก ชั้น เช่น รวม จำนวน
แถว นาที เข้า ด้วย กัน เป็น เท่าไร? จะ ทอน 115 นาที ให้ เป็น
ชั่วโมง จะต้อง ทำ อย่างไร? ฯลฯ ทั้ง นี้ เป็น ต้น

แบบฝึกหัดที่ ๑๗

เลข ตั้ง แต่ ชั้น ๑ ถึง ชั้น ๑๐ เวลา สอน ให้ นักเรียน บวก
หนังสือ คณิต ใน ใจ แล้ว ตอบ ปากเปล่า

๑. 9 นาที + 19 นาที + 6 นาที = ?
๒. 18 นาที + 7 นาที + 9 นาที = ?
๓. 17 นาที + 6 นาที + 9 นาที = ?
๔. 25 นาที + 45 นาที + 7 นาที = ?
๕. 50 นาที + 11 นาที + 4 นาที = ?
๖. 5 ชั่วโมง + 9 ชั่วโมง + 10 ชั่วโมง = ?
๗. 7 ชั่วโมง + 15 ชั่วโมง + 9 ชั่วโมง = ?
๘. 17 ชั่วโมง + 8 ชั่วโมง + 6 ชั่วโมง = ?
๙. 12 ชั่วโมง + 6 ชั่วโมง + 9 ชั่วโมง = ?
๑๐. 8 ชั่วโมง + 19 ชั่วโมง + 4 ชั่วโมง = ?

๑๑. 6 วัน 8 ชั่วโมง 30 นาที + 3 วัน 19 ชั่วโมง 42 นาที = ?
๑๒. 6 ปี 19 วัน 2 ชั่วโมง 38 นาที + 7 ปี 179 วัน 16 ชั่วโมง 42 นาที = ?
๑๓. 17 เดือน 29 วัน 17 ชั่วโมง + 12 เดือน 27 วัน 39 ชั่วโมง = ?
๑๔. 2 ปี 317 วัน 19 ชั่วโมง + 6 ปี 236 วัน 16 ชั่วโมง (คิด 365 วันเป็นปี)
๑๕. 209 วัน 15 ชั่วโมง + 179 วัน 19 ชั่วโมง = ?
๑๖. 28 วัน 17 ชั่วโมง 32 นาที 42 วินาที + 19 วัน 7 ชั่วโมง 43 นาที 30 วินาที = ?
๑๗. 191 ปี 6 เดือน 28 วัน + 268 ปี 7 เดือน 11 วัน = ?
๑๘. 146 ปี 46 สัปดาห์ 5 วัน 21 ชั่วโมง + 202 ปี 39 สัปดาห์ 4 วัน 18 ชั่วโมง = ?
๑๙. 19 ชั่วโมง 23 นาที 53 วินาที + 21 ชั่วโมง 45 นาที 33 วินาที = ?
๒๐. 17 ชั่วโมง 20 วินาที + 23 ชั่วโมง 50 นาที 33 วินาที + 14 ชั่วโมง 42 นาที 54 วินาที = ?

บวกมาตราเวลา

๘๕

๒๑. ช่างไม้พวกหนึ่งรับเหมาปลูกเรือนไว้ 4 หลัง หลัง
ที่ 1 กำหนดจะแล้วใน 5 เดือน 2 สัปดาห์ หลัง
ที่ 2 จะแล้วใน 7 เดือนครึ่ง หลังที่ 3 จะแล้วใน
11 เดือนกับ 11 วัน หลังที่ 4 จะแล้วใน 4 เดือน
3 สัปดาห์ 5 วัน ทั้งนี้ ถ้าจะลงมือทำตั้งแต่
หลังที่ 1 จนถึงหลังที่สี่คนละลำกับกันไปโดยไม่พัก
จะแล้วเสร็จในเวลาเท่าไร ? (คิดเดือนละ 30 วันถ้วน)
๒๒. ระยะทางตั้งแต่กรุงเทพฯ ไปถึงสิงคโปร์ 4 วัน 13
ชั่วโมงถึง ตั้งแต่สิงคโปร์ไปกรุงลอนดอน 4 สัปดาห์
3 วัน 18 ชั่วโมงถึง ชายผู้หนึ่งออกจากกรุงเทพฯ
จะไปลอนดอน ถ้าไปคิดพายุที่ชาวสยาม ต้องออก
เรือแอมเกาะรอเสีย 5 วัน 6 ชั่วโมง ทั้งนี้ นาน
เท่าไร จึงจะถึงลอนดอน ?
๒๓. เมื่อสิ้นศกสง ทราบว่าในปลายเดือนเมษายนฝนตก
รวมทั้งสิ้น 5 วัน 7 ชั่วโมง เดือนพฤษภาคมตก
8 วัน 5 ชั่วโมง 60 นาที มิถุนายนตก 2 สัปดาห์
3 วัน 40 นาที กรกฎาคมตก 15 วัน 8 ชั่วโมง
48 วินาที สิงหาคมตก 13 วัน ๖ ชั่วโมง 21 นาที

36 วินาที ถัดมาอีก 6 วัน ตุลาคม ตก 9 วัน
 11 ชั่วโมง 12 นาที พฤศจิกายน ตก 6 วัน 30 นาที
 รวมเป็นเวลาเท่าไร ที่ฝนได้ตกใน ๕ ปีนี้?

๒๔. ให้หาผลบวกของเลขต่อไปนี้ 171 ปี 265 วัน 10
 ชั่วโมง ; 195 ปี 173 วัน 14 ชั่วโมง ; 107 ปี 150 วัน
 18 ชั่วโมง

๒๕. ผู้ตรวจการคนหนึ่งต้องออกตรวจการ 4 ครั้ง ครั้งที่ 1
 ไป 2 เดือน 15 วัน ครั้งที่ 2 ไป 3 เดือนครึ่ง ครั้งที่ 3
 ไป 3 เดือน 18 วัน ครั้งที่ 4 ไป 3 สัปดาห์ อยาก
 จะทราบว่า รวมทั้ง ๕ ปี เข้าหลวงไปตรวจการ นานเท่าไร
 (คิดเดือนละ 30 วันถ้วน)

บทที่ ๑๘ บวกมาตราวัดระยะไทย

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครู อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวกมาตรา เส้น วา
 ศอก คืบ ฯลฯ ก็ทำอย่างเดียวกัน กับบวกเลขสามัญ แต่
 ต้องบวกเป็นจำนวนๆ ไป เช่น เมื่อบวกจำนวนคืบแล้ว ก็
 เท่าไร จึง ทอนได้ เป็น ศอก แล้ว จึง บวก จำนวน ศอก ต่อไป

ตัวอย่าง

จงบวก 73 เส้น 16 วา 3 ศอก 1 คืบ : 42
 เส้น 14 วา 1 ศอก 1 คืบ : 95 เส้น 12 วา 2 ศอก
 เข้า ค่าย กัน

วิธีทำ

เส้น	วา	ศอก	คืบ
73	16	3	1
42	14	1	1
95	12	2	0
212	3	3	0

ตอบ 212 เส้น 3 วา 3 ศอก

คำแนะนำครู

เวลา ทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบน กระดาน คำ ครู
 อย่าทำเสียเอง คนเดียวตลอดทั้งข้อ แต่ให้ถามนักเรียนทุก
 ชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น รวมจำนวนแล้วคืบเข้าค่ายกันเป็น
 เท่าไร? และ 2 คืบเป็นกี่ศอก? ฯลฯ ทั้งนี้เขียนต้น

เลขทั้ง ^๕แต่ข้อ ๑ ถึง ^๕ข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือ คณิตในใจ แล้ว ทอบ ปากเปล่า

๑. 4 คืบ + 7 คืบ + 9 คืบ = ?
๒. 7 คืบ + 8 คืบ + 11 คืบ = ?
๓. 6 คืบ + 10 คืบ + 9 คืบ = ?
๔. 12 คืบ + 8 คืบ + 9 คืบ = ?
๕. 13 คืบ + 7 คืบ + 8 คืบ = ?
๖. 7 ศอก + 5 ศอก + 6 ศอก = ?
๗. 8 ศอก + 9 ศอก + 7 ศอก = ?
๘. 6 ศอก + 11 ศอก + 4 ศอก = ?
๙. 9 ศอก + 7 ศอก + 10 ศอก = ?
๑๐. 12 ศอก + 9 ศอก + 4 ศอก = ?
๑๑. 79 เส้น 15 วา 3 ศอก + 153 เส้น ๗ วา 2 ศอก = ?
๑๒. 19 เส้น 15 วา 1 ศอก 7 นิ้ว + 51 เส้น 5 วา ๓ ศอก = ?
๑๓. 5 เส้น 9 วา 1 คืบ + 27 เส้น 10 วา 11 คืบ = ?

๑๔. 360 เส้น 11 วา 3 ศอก + 84 เส้น 4 วา 2 ศอก
11 นิ้ว = ?

๑๕. 79 เส้น 18 วา 1 ศอก 1 คืบ + 67 เส้น 5 วา
3 ศอก 1 คืบ = ?

๑๖. บกสาย นีขาวเจ้า ซอ ที่ ค่ายล หนึ่ง ยาว 7 เส้น 17 วา
3 ศอก คืบ บิน ซอ เต็ม อีก ยาว 5 เส้น 19 วา 2 ศอก
จก ถนน รวมเป็น เนื้อ ที่ ยาว เท่าไร ?

๑๗. ถนน สายใหญ่ ยาว 394 เส้น 18 วา 3 ศอก สาย
แยก ที่ หนึ่ง 201 เส้น 7 วา 2 ศอก สาย แยก ที่ สอง
ยาว 397 เส้น 9 วา 1 ศอก 1 คืบ รวม ทั้ง สาม
สาย นี้ จะ เป็น หน ทาง ไกล เท่าไร ?

๑๘. วัน หนึ่ง เกิด สอง คน ออก จาก โรงเรียน ต่าง คน ต่าง จะ
ไป เทียว เล่น คน หนึ่ง พอ เดิน ไป ได้ 37 เส้น 5 วา
3 ศอก ก็ ชัน รด ไป อีก 120 เส้น 18 วา 3 ศอก คืบ
แต่ เกิด อีก คน หนึ่ง ไป ทาง เรือ ซึ่ง คิด เป็น หน ทาง ไกล
103 เส้น 17 วา รวม ทาง ที่ เกิด ทั้ง 2 คน ได้ ไป ใน

วันนี้จะไกลเท่าไร ?

๑๙. ให้ทำเลขต่อไปนี้ รวมให้เห็นจำนวนเดียวกัน แล้วตอบตามมาตรา

356 เส้น 17 วา

678 เส้น 82 วา 2 ศอก

51 ศอก 100 คืบ

77 เส้น 65 นิ้ว

๒๐. นายห้างผู้หนึ่งซื้อโซ่มา 3 ชะนิศ ชะนิศที่ 1 ยาว 5 วา 3 ศอก 1 คืบ 11 นิ้ว ชะนิศที่ 2 ยาว 2 วา 1 ศอก 8 นิ้ว ชะนิศที่ 3 ยาว 2 ศอก 10 นิ้ว รวมโซ่ทั้ง 3 ชะนิศจะยาวเท่าไร ?

บทที่ ๑๙ บวกมาตราวัดระยะเมตรริก

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวกมาตรา เมตร เทซีเมตร เซนติเมตร ฯลฯ ก็ทำอย่างเดียวกันกับบวกเลขสามัญ แต่ต้องบวกเป็นจำนวนๆ ไป เช่น เมื่อบวกจำนวนมิลลิเมตรแล้ว ให้เท่าไร จึงทอนให้เป็นเซนติเมตร

บวกมาตราวัดระยะเมตริก

๕๑

แล้วจึง บวก จำนวน เซนติเมตร ต่อไป

ตัวอย่าง

จงบวก 5 ม. 7 คม. ; 9 ม. 6 คม. 8 ซม. 5 มม. ;
16 ม. 3 คม. 6 ซม. 8 มม. เข้าด้วยกัน

วิธีทำ

ม.	คม.	ซม.	มม.
5	7	0	0
9	6	8	5
16	3	6	8 ⁺
31	7	5	3

ตอบ 31 ม. 7 คม. 5 ซม. 3 มม.

คำแนะนำการ

เวลา ทำ เลข ตัวอย่าง ให้ นักเรียน คำนวณ กระดาษ ทำ ครู
อย่า ทำ เสียเอง คน เกียว ตลอดจน ทั้งชั้น แต่ให้ตาม นักเรียนทุก
ชั้นไปจนตลอดชั้น เช่นรวมจำนวน แล้ว มิลลิเมตร เข้า ด้วย
กัน เป็น เท่าไร ? 13 มิลลิเมตร เป็น กี่ เซนติเมตร ? ฯลฯ
ทั้งนี้ เป็น คณิต

เลข ตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๕ เวลา สอนให้นักเรียนฝึก
หัดข้อ คณิตในใจแล้ว คอย ปรกเปิด

๑. 5 มม. + 6 มม. + 7 มม. = ?
๒. 7 มม. + 8 มม. + 9 มม. = ?
๓. 9 มม. + 12 มม. + 7 มม. = ?
๔. 6 ซม. + 7 ซม. + 10 ซม. = ?
๕. 8 ซม. + 14 ซม. + 3 ซม. = ?
๖. 15 ซม. + 7 ซม. + 8 ซม. = ?
๗. 6 ซม. + 17 ซม. + 5 ซม. = ?
๘. 9 คม. + 11 คม. + 7 คม. = ?
๙. 8 คม. + 23 คม. + 5 คม. = ?
๑๐. 3 คม. + 32 คม. + 7 คม. = ?
๑๑. 7 ม. + 5 ม. + 8 ม. = ?
๑๒. 9 ม. + 3 ม. + 6 ม. = ?
๑๓. 11 ม. + 6 ม. + 8 ม. = ?
๑๔. 14 กกม. + 7 กกม. + 5 กกม. = ?
๑๕. 15 กกม. + 9 กกม. + 8 กกม. = ?

$$๑๖. 35 \text{ ชม. } 3 \text{ มม. } + 9 \text{ ชม. } 5 \text{ มม. } + 3 \text{ ชม. } 45 \text{ ชม. } \\ + 8 \text{ ชม. } 13 \text{ ชม. } 9 \text{ มม. } = ?$$

$$๑๗. 15 \text{ ชม. } 3 \text{ ชม. } 5 \text{ ชม. } + 13 \text{ ชม. } 7 \text{ ชม. } 2 \text{ ชม. } 5 \text{ มม. } \\ + 26 \text{ ชม. } 8 \text{ มม. } = ?$$

$$๑๘. 16 \text{ ชม. } 9 \text{ ชม. } 6 \text{ ชม. } 5 \text{ มม. } + 12 \text{ ชม. } 9 \text{ ชม. } 24 \text{ มม. } \\ + 27 \text{ ชม. } 13 \text{ ชม. } 11 \text{ ชม. } 18 \text{ มม. } = ?$$

$$๑๙. 3 \text{ ชม. } 54 \text{ ชม. } 7 \text{ มม. } + 4 \text{ ชม. } 7 \text{ ชม. } 5 \text{ มม. } + 7 \text{ ชม. } \\ 75 \text{ ชม. } 6 \text{ มม. } + 8 \text{ ชม. } 44 \text{ ชม. } 3 \text{ มม. } = ?$$

$$๒๐. 3 \text{ ชม. } 7 \text{ ชม. } 5 \text{ มม. } + 3 \text{ ชม. } 7 \text{ ชม. } 5 \text{ ชม. } 6 \text{ มม. } + 6 \text{ ชม. } \\ 5 \text{ ชม. } 7 \text{ ชม. } + 4 \text{ ชม. } 3 \text{ ชม. } 1 \text{ มม. } = ?$$

$$๒๑. 3 \text{ ชม. } 115 \text{ ชม. } 25 \text{ ชม. } + 7 \text{ ชม. } 69 \text{ ชม. } 74 \text{ ชม. } + 5 \text{ ชม. } \\ 521 \text{ ชม. } + 9 \text{ ชม. } 672 \text{ ชม. } 84 \text{ ชม. } = ?$$

$$๒๒. 7 \text{ ชม. } 5 \text{ ชม. } 24 \text{ ชม. } + 8 \text{ ชม. } 2 \text{ ชม. } 87 \text{ ชม. } + 7 \text{ ชม. } 95 \text{ ชม. } \\ + 9 \text{ ชม. } 2 \text{ ชม. } 15 \text{ ชม. } + 5 \text{ ชม. } 3 \text{ ชม. } 76 \text{ ชม. } = ?$$

$$๒๓. 7 \text{ ชม. } 2 \text{ ชม. } 5 \text{ ชม. } 75 \text{ ชม. } + 3 \text{ ชม. } 7 \text{ ชม. } 15 \text{ ชม. } + 8 \text{ ชม. } \\ 7 \text{ ชม. } 6 \text{ ชม. } 56 \text{ ชม. } + 9 \text{ ชม. } 7 \text{ ชม. } 33 \text{ ชม. } + 6 \text{ ชม. } 6 \text{ ชม. } \\ 6 \text{ ชม. } 66 \text{ ชม. } = ?$$

$$๒๔. 5 \text{ ชม. } 4 \text{ ชม. } 27 \text{ ชม. } + 9 \text{ ชม. } 92 \text{ ชม. } + 7 \text{ ชม. } 7 \text{ ชม. }$$

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

8 ซม. + 9 ซม. 8 ม. 76 ซม. + 2 ม. 54 ซม. =

๒๕. เชือกเส้นหนึ่งยาว 7 ซม. 9 ม. 3 ซม. 4 ม. เส้นที่สองยาว 9 ซม. 18 ซม. 5 มม. เส้นที่สามยาว 6 ซม. 9 ม. 5 ซม. 7 มม. เส้นที่สี่ยาว 11 ซม. 7 ซม. 7 ม. 5 ซม. ถ้าต่อเชือกสี่เส้นนี้เข้าจะยาวเท่าไร?

บทที่ ๒๐ บวกมาตราหน้าหนักเมตริก

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวก มาตรา กรัม
เทสิกรัม เซนติกรัม ฯลฯ ก็ทำอย่าง เดียว กัน กับ บวก
เลขสามัญ แต่ต้อง บวก เย็น จำนวน ๗ ไป เช่น เมื่อ บวก
จำนวน มิลลิกรัม แล้ว ก็เท่าไร จึง ทอน ให้ เย็น เซนติกรัม แล้ว
จึง บวก จำนวน เซนติกรัม ต่อไป

ตัวอย่าง

จงบวก 14 ก. 3 กก. 9 ชก. 5 มก. ; 7 ก. 6
กก. 5 ชก. 3 มก. ; 9 ก. 7 กก. 4 ชก. 8 มก. เข้า
กัวย กัน

บวกมาตราน้ำหนักเมตริก

๘๕

วิธีทำ

ก.	กก.	ชก.	มก.
14	3	9	5
7	6	5	3
9	7	4	8 ⁺
31	7	9	6

ตอบ 31 ก. 7 กก. 9 ชก. 6 มก.

คำแนะนำครู เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานทำ ครูลงทำคนเดียวเสียเองตลอดทั้งข้อ ให้ครูลงถามนักเรียนทุกข้อไปจนตลอดข้อ เช่นเดียวกับในบทก่อนๆ

แบบฝึกหัดที่ ๒๐

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนบันทึกหนังสือฝึกในใจแล้ว ตอบปากเปล่า

๑. 3 มก. + 7 มก. + 6 มก. = ?

๒. 5 มก. + 8 มก. + 7 มก. = ?

๓. 6 มก. + 13 มก. + 9 มก. = ?

๔. 7 ชก. + 8 ชก. + 11 ชก. = ?

๕. 3 ชก. + 17 ชก. + 7 ชก. = ?

๖. 18 ชน. + 5 มน. + 8. ชน. = ?
๗. 4 ชน. + 18 ชน. + 7 ชน. = ?
๘. 6 ทน. + 14 ทน. + 7 ทน. = ?
๙. 8 ทน. + 16 ทน. + 5 ทน. = ?
๑๐. 9 ทน. + 10 ทน. + 3 ทน. = ?
๑๑. 6 น. + 15 น. + 7 น. = ?
๑๒. 4 น. + 17 น. + 9 น. = ?
๑๓. 5 น. + 7 น. + 19 น. = ?
๑๔. 17 ทศน. + 6 ทศน. + 5 ทศน. = ?
๑๕. 7 ทศน. + 18 ทศน. + 5 ทศน. = ?
๑๖. 4 น. 37 ชน. + 12 น. 3 ทน. + 5 ทน. 7 ชน.
+ 9 น. 8 ชน. = ?
๑๗. 8 ทน. 27 น. + 3 ชน. 7 ทศน. 5 น. + 7 ทน. 20 น.
+ 13 ทศน. 5 ทน. = ?
๑๘. 78 น. 5 ชน. + 14 น. 37 ชน. + 5 น. 78 ชน. + 6 น.
89 ชน. + 24 น. 43 ชน. + 17 น. 6 ชน. = ?
๑๙. 54 ชน. 5 มน. + 32 ชน. 8 มน. + มน. 4 ชน. 6 มน.
+ 12 ชน. 4 มน. + 23 ชน. 3 มน. + 10 ชน. 2 มน. =

บวกมาตราหน้าหนักเมตริก

๕๗

๒๐. 2 ก. 5 ชก. 8 มก. + 9 ก. 4 คก. 6 ชก. 3 มก. + 7 ก.
8 คก. 4 ชก. 8 มก. + 5 ก. 2 คก. 3 ชก. 7 มก. + 4 ก.
1 ชก. 3 มก. = ?
๒๑. ings บวกเข้าด้วย กัน 5 ชก. 8 คกก. 7 ก.; 6 ชก.
3 คกก. 5 ก.; 2 คกก. 4 ก.; 4 ชก. 6 ก. = ?
๒๒. 7 กก. 32 ก.; 8 กก. 112 ก.; 3 กก. 520 ก.; 4 กก.
675 ก. รวมกันเป็นเท่าไร ?
๒๓. 3 ชก. 5 คกก. 4 ก. ; 7 กก. 8 ชก. 6 คกก. ; 4 กก.
1 คกก. 5 ก.; 7 ชก. 3 ก. ; 1 กก. 2 ชก. 1 คกก.
2 ก. รวมกันเป็นเท่าไร ?
๒๔. เหล็กทองหนึ่งหนัก 7 กก. 5 คกก. 9 ก. ที่อนที่
สองหนัก 11 กก. 5 ก. 3 คกก. ที่อนที่สามหนัก
15 กก. 5 คกก. 6 ก. 7 คกก. รวมเหล็กทั้งสามที่อน
นี้หนักเท่าไร ?
๒๕. ถังน้ำใบหนึ่งบรรจุ น้ำฝนไว้ ครึ่งแรก 109 กก. 72 คกก.
12 ก. ครึ่งที่สอง 215 กก. 18 คกก. 8 ก. 6 ชก.
ครึ่งที่สาม 329 กก. 15 คกก. 4 ชก. รวมน้ำฝนที่
บรรจุไว้ 3 คราวเป็นเท่าไร ?

บทที่ ๒๑ บวกมาตราวิธีระบะอังกฤษ

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครู อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า บวก มาตราไมล์
 หลา ฟุต นิ้ว ก็ทำอย่าง เดียว กัน กับ บวก เลขสามัญ เรา
 บวก เป็นจำนวน ๗ ไป เช่น เมื่อ บวก จำนวน นิ้ว แล้ว ได้เท่าไร
 จึง ทอน ให้ เป็น ฟุต แล้ว จึง บวก จำนวน ฟุต ต่อ ไป
 ตัวอย่าง

จงบวก 5 ไมล์ 20 หลา 1 ฟุต 2 นิ้ว ; 15 หลา 9 นิ้ว ;
 4 ไมล์ 8 หลา 2 ฟุต 3 นิ้ว ; 7 ไมล์ 15 หลา 10 นิ้ว เข้า
 กัน.

วิธีทำ

ไมล์	หลา	ฟุต	นิ้ว
5	20	1	2
	15	0	9
4	8	2	3
7	15	0	10
16	59	2	0

ตอบ 16 ไมล์ 59 หลา 2 ฟุต

คำแนะนำครู เวลา ทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบน
กระดานดำ ครูอย่าทำคนเดียวเสียเอง ตลอดทั้ง ข้อ เด็ก
จะไม่เข้าใจ ทั้ง ความ คิดของ เด็ก ก็จะไม่แตกฉาน ให้ครู
ถาม เด็กทุกชั้นไป เช่นรวม จำนวนแถว หั้ว เข้าด้วยกัน เป็น
เท่าไร ? 24 หั้ว เป็นกี่ ฟุต ทำอย่างไร ? ฯลฯ เช่นนี้ เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๒๑ ก

เลข ตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๒ เวลา สอนให้นักเรียน
ฝึก หนังสือ คณิตในใจแล้ว คอย ปรก เปล่า

$$๑. \begin{array}{c} \text{ห} \\ 7 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 3 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 5 \end{array} \text{ หว } = ?$$

$$๒. \begin{array}{c} \text{ห} \\ 2 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 9 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 6 \end{array} \text{ หว } = ?$$

$$๓. \begin{array}{c} \text{ห} \\ 5 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 4 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 9 \end{array} \text{ หว } = ?$$

$$๔. \begin{array}{c} \text{ห} \\ 7 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 15 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 8 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 9 \end{array} \text{ หว } = ?$$

$$๕. \begin{array}{c} \text{ห} \\ 5 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 16 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 7 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 8 \end{array} \text{ หว } = ?$$

$$๖. \begin{array}{c} \text{ห} \\ 7 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 9 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 17 \end{array} \text{ หว } + \begin{array}{c} \text{ห} \\ 5 \end{array} \text{ หว } = ?$$

$$๗. \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 9 \end{array} \text{ ฟุต } + \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 15 \end{array} \text{ ฟุต } + \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 3 \end{array} \text{ ฟุต } = ?$$

$$๘. \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 8 \end{array} \text{ ฟุต } + \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 14 \end{array} \text{ ฟุต } + \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 5 \end{array} \text{ ฟุต } = ?$$

$$๙. \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 7 \end{array} \text{ ฟุต } + \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 9 \end{array} \text{ ฟุต } + \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 13 \end{array} \text{ ฟุต } = ?$$

$$๑๐. \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 8 \end{array} \text{ ฟุต } + \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 16 \end{array} \text{ ฟุต } + \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 5 \end{array} \text{ ฟุต } + \begin{array}{c} \text{ฟ} \\ 4 \end{array} \text{ ฟุต } = ?$$

๑๑. 5 ฟุต + 7 ฟุต + 6 ฟุต + 17 ฟุต = ?

๑๒. 6 ฟุต + 9 ฟุต + 5 ฟุต + 18 ฟุต = ?

๑๓. 5 หลา 2 ฟุต 1 นิ้ว + 1 ฟุต 9 นิ้ว + 3 หลา 6 นิ้ว + 2 หลา 1 ฟุต 7 นิ้ว = ?

๑๔. 15 หลา 1 ฟุต 8 นิ้ว + 7 หลา 2 ฟุต 5 นิ้ว + 2 ฟุต 11 นิ้ว + 8 หลา 1 ฟุต 4 นิ้ว = ?

๑๕. 5 ไมล์ 9 หลา 1 ฟุต 3 นิ้ว + 15 หลา 2 ฟุต 9 นิ้ว + 7 ไมล์ 20 หลา 7 นิ้ว + 3 ไมล์ 7 หลา 2 ฟุต 11 นิ้ว = ?

๑๖. จงบวกเข้าด้วยกัน 1 ไมล์ 3 หลา 9 ฟุต 19 นิ้ว ; 6 หลา 5 ฟุต 17 นิ้ว ; 4 ไมล์ 2 หลา 6 นิ้ว ; 5 ไมล์ 7 หลา 7 ฟุต 21 นิ้ว = ?

๑๗. จงบวกเข้าด้วยกัน 3 ไมล์ 4 หลา 125 ฟุต ; 7 หลา 95 ฟุต ; 8 ไมล์ 211 ฟุต ; 7 ไมล์ 5 หลา 64 ฟุต ; 2 ไมล์ 3 หลา 115 ฟุต

๑๘. จงบวกเข้าด้วยกัน 3 ไมล์ 5 หลา 15 ฟุต 2 นิ้ว ; 7 ไมล์ 4 หลา 9 ฟุต 1 นิ้ว ; 5 ไมล์ 8 หลา 18 ฟุต 2 นิ้ว ; 3 ไมล์ 7 หลา 20 ฟุต ; 9 หลา 17 ฟุต 2 นิ้ว

๑๙. ในคืนที่หนึ่ง หอย ทากตัวหนึ่ง คลานไปได้ 475 นิ้ว คืน

ที่สอง คลานไปไ้ 101 ฟุต 11 นิ้ว คืบที่สาม คลานไป
ไ้ 15 หลา 51 ฟุต 9 นิ้ว รวมทั้ง 3 คืบ หอยตาก
ตัวนั้น จะ คลานไ้ไกลเท่าไร ?

๒๐. นายเมฆเดินไ้ชั่วโมงละ 3 ไมล์ 21 ฟุต 9 นิ้ว นายครุฑ
เดินไ้มากกว่า นายเมฆชั่วโมงละ 14 ฟุต 3 นิ้ว แต่
นายกล้าเดินไ้เท่ากับ นายเมฆ ทั้งนั้นใน ชั่วโมง 1 ทั้ง
3 คน จะ เดินไ้ไกลเท่าไร ?

แบบฝึกหัดที่ ๒๑ ข

๑. ให้บวก 97 บ. 3 ส. 12 สต. ; 95 บ. 2 ส. ; 5 บ. 45 สต. ;
19 บ. 3 ส. 13 สต. เข้าด้วยกัน
๒. นาย จรูญ ขายข้าวสารไ้ เกือบ พัน เป้นเงิน 199 บ.
17 สต. เกือบที่สอง ขายไ้ 397 บ. 21 สต. เกือบ
ที่สาม ขายไ้ 115 บ. 2 ส. 19 สต. รวม 3 เกือบ นาย
จรูญขายข้าวสารไ้เงิน รวม ด้วยกันเท่าไร ?
๓. 39 ปี 228 วัน 19 ชั่วโมง 57 นาที + 70 ปี 138 วัน
15 ชั่วโมง 35 นาที + 51 ปี 138 วัน 23 ชั่วโมง 50
นาที = ? (ปีหนึ่ง = 365 วัน)
๔. เร่ ทั้ง เขา เลข จำนวนเท่าไร มาคูณ กับ 78 จึงจะได้

83696 ?

๕. ผู้รับเหมาคนหนึ่งรับจ้าง ก่อตึกแถวหนึ่ง ลงรากตึกกินเวลา 27 วัน 3 ชั่วโมง ก่อตึก 2 เกียน 15 วัน 21 ชั่วโมง มุงหลังคา 19 วัน 12 ชั่วโมง ปูพื้น 25 วัน 19 ชั่วโมง ทาสี 13 วัน 13 ชั่วโมง จึงเสร็จ รวมเวลาที่ผู้รับเหมาคนหนึ่งได้ ลูกจ้าง ทำงานกี่วันจึงปลูกตึกตลิ่งนั้นแล้วเสร็จ?

๖. เลข 2 จำนวน ต่าง กัน อยู่ 1408 จำนวนมาก 5001 จำนวนน้อยนั้นเท่าไร?

๗. $5630 + 9075 - (10962 \div 27) = ?$

๘. จงกระจาย 7 ช. 3 ค. 2 บ. 1 ส. ให้เป็น สลึง

๙. บิคา มีอายุ เก่งกว่า บุตรชาย 29 ปี 7 เกียน 13 วัน บุตรชาย มีอายุ เก่งกว่า น้องสาว 1 ปี 6 เกียน 7 วัน น้องสาวอายุได้ 9 ปี 9 เกียน 5 วัน บิกายุตรชายและน้องสาวอายุคนละเท่าไร?

๑๐. ระก้องเขาเลขจำนวนโตมาหา 10017 จึงระก้องได้ผลลัพธ์ 371 ?

๑๑. 96 เล้น 7 วา 5 ศอก 3 คืบ ; 45 เล้น 13 วา 8 ศอก

บวกมาตราวัดระยะอังกฤษ

๑๐๓

5 คืบ ; 106 เส้น 19 วา 11 ศอก 8 คืบ รวมเข้า
ด้วยกันเป็นเท่าไร? แล้วให้แปลงเป็นเมตร (1 วา
= 2 เมตร)

๑๒. วางรูดวางต่งแต่หลักที่ 1 ถึงหลักที่ 2 เช่นระยะทาง
31 คม. 7 ม. 3 คม. ต่งแต่หลักที่ 2 ถึงหลัก
ที่สาม 27 คม. 3 ม. 1 คม. ต่งแต่หลักที่ 3
ถึงหลักที่ 4 25 คม. 9 ม. อยากทราบว่าต่งแต่
หลักที่ 1 ถึงหลักที่ 4 มีระยะทางเท่าไร

๑๓. ให้ทอน 9009 ส. เป็นซัง

๑๔. เลขจำนวนหนึ่งเมื่อเอา 23 หารได้ผลลัพธ์ 108 เหลือ
เศษ 2 อยากทราบว่าเลขจำนวนนั้นเท่าไร

๑๕. จงกระจาย 2 เกือบ 1 วัน 2 ชั่วโมงเป็นนาที

๑๖. รดยนตรคันหนึ่งในช่วงแรกแล่นได้ 1936 ม. ช่วง
ที่ 2 แล่นได้ 11254 ม. ช่วงที่สามแล่นได้ 15 กม.
7 ซม. 9 ม. รวม 3 ช่วงรดยนตรคันนั้นแล่นได้
ทางเท่าไร?

๑๗. จงทอน 70159 มก. ให้เป็น ชก.

๑๘. $3570 + (203 \times ๒๓) - 2996 = ?$

๑๙. จงทอน 7853 นาทีเป็นชั่วโมง

๒๐. ถังรถคันหนึ่งวัดโดยรอบได้ 8 ฟุต 3 นิ้ว ถังรถคันนี้
 แล่นไปทาง 1 ไมล์ 992 หลา 2 ฟุต 3 นิ้ว ลูกถัง จะหมุน
 ได้กี่รอบ?

บทที่ ๒๒ สหมาตราชินบาทและสตางค์

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า สห มาตราเงินบาท
 กับ สตางค์ ก็ทำอย่างเดียวกันกับ จำนวนเลขสามัญ ตามที่ได้
 เรียน มาแล้ว

ตัวอย่าง $78.56 \text{ บาท} - 49.62 \text{ บาท} = ?$

วิธีทำ 78.56 บาท

49.62 ,,

28.94 ,,

ตอบ 28 บาท 94 สตางค์ (28.94 บาท)

คำแนะนำครู

ครูให้นักเรียนลบ สตางค์ แลวดหน่วย ก่อนได้ 4 แล้วจึง
 ลบ แลวดสิบ 6 ลบ 5 ไม่ได้ ซอยืม แลวดหน้า มา 10

6 ลบ 15 เหลือ 9 ลง 9 ไว้ แล้วจึงลบแถวบาทต่อไป
ทำนองเดียวกัน

แบบฝึกหัดที่ ๒๒

เลข ตั้ง แท้ ๑ ถึง ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือ คิคในใจแล้ว คอย ปากเปล่า

๑. 75 สต. - 25 สต. = ? ๔. 82 สต. - 59 สต. = ?
๒. 90 สต. - 35 สต. = ? ๕. 132 สต. - 97 สต. = ?
๓. 91 สต. - 41 สต. = ? ๖. 156 สต. - 77 สต. = ?
๗. 169 สต. - 84 สต. = ?
๘. 20 สต. + 15 สต. - 9 สต. = ?
๙. 43 สต. - 21 สต. + 8 สต. = ?
๑๐. 27 สต. + 12 สต. - 7 สต. = ?
๑๑. 49 สต. - 32 สต. + 6 สต. = ?
๑๒. 51 สต. + 19 สต. - 20 สต. = ?
๑๓. 2.07 บ. - 1.05 บ. = ? 15. 3.15 บ. - 2.09 บ. = ?
๑๔. 6.23 บ. - 4.10 บ. = ? 16. 90.09 บ. - 80.80 บ. = ?
๑๗. 75.75 บ. - 10.40 บ. = ?

๑๘. นางกิมมีเงินอยู่ 80 บ. 75 สต. ถ้าใช้ไปเสีย 10 บ. 90 สต. จะคงเหลือเงินเท่าไร ?
๑๙. พ่อค้าคนหนึ่งลงทุนซื้อข้าวสิ้นเงิน 708 บ. 50 สต. ถ้าเอาข้าวนี้ไปขายได้เงิน 750 บ. จะได้กำไรเท่าไร ?
๒๐. เด็กคนหนึ่งมีเงินอยู่ 75 บ. 75 สต. ถ้าซื้อเครื่องหุงต้มและให้ค่าเล่าเรียนเสีย 45 บ. 96 สต. จะคงเหลือเงินเท่าไร ?
๒๑. $61.23 \text{ บ.} - 5.29 \text{ บ.} = ?$
๒๒. ชายผู้หนึ่งมีเงินอยู่ 90 บ. 19 สต. ให้หลานเสีย 13 บ. 76 สต. จะคงเหลือเงินเท่าไร ?
๒๓. นายท้วมมีเงินอยู่ 70 บ. 9 สต. ใช้ไปเสีย 15 บ. 70 สต. ให้น้องชายเสีย 9 บ. 19 สต. นายท้วมจะคงเหลือเงินเท่าไร ?
๒๔. $31.25 \text{ บ.} + 15.20 \text{ บ.} - 46.45 \text{ บ.} = ?$
๒๕. เงินผู้หนึ่งขายของได้เป็นเงิน 45 บ. 16 สต. ได้กำไร 25 บ. 6 สต. ขยารู้ว่าเงินผู้หนึ่งลงทุนเท่าไร

บทที่ ๒๓ สบมาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีสบมาตรา เงิน
สยาม ก็ทำวิธี อย่างเดียวกันกับลบเลขสามัญตาม ที่ได้เรียน
มาแล้ว เวลาลบเราต้องลบเป็นจำนวน ๆ ไปเช่นเมื่อลบ
จำนวนสทวงศ์แล้ว จึงลบจำนวนสสิ่งต่อไป ถ้าไม่พอก็ต้อง
ขอยืมจำนวนแถวหน้า

ตัวอย่าง

วงเขา 5 ช. 10 ท. 17 บ. 3 ส. 3 สท. ขอจาก
15 ช. 9. ท. 19 บ. 3 ส. 1 สท.

วิธีทำ

ช.	ท.	บ.	ส.	สท.
15	9	19	3	1
5	10	17	3	3
9	19	1	3	23

ตอบ 9 ช. 19 ท. 1 บ. 3 ส. 23 สท.

คำถามแนะนำครู

เวลา ทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนหาคำถามทำ ครูอย่า
ทำคนเดียวเสียเองตลอดทั้งข้อ แต่ให้ถามนักเรียนทุกชั้นไป
จนตลอดข้อ เช่น เขา 3 ลบ 1 ได้หรือไม่? ไม่ได้จะ ต้อง
ทำอย่างไร? ขอยืม 3 สลึง มา 1 สลึง 1 สลึง เป็น กี่
สตางค์? 25 สตางค์ กับ 1 สตางค์ เป็นเท่าไร? 3 สตางค์
ลบ 26 สตางค์ เหลือเท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๒๓

เลข ทั้ง แต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๕ เวลา สอนให้นักเรียน
ฝึกหัดหาคำถามในใจแล้ว คอย ปราม เปล่า

๑. 2 บ. 3 สต. - 17 สต. = ? ๘. 3 บ. 3 บ. - 5 บ. = ?
๒. 3 บ. 2 สต. - 29 สต. = ? ๙. 4 บ. 2 บ. - 7 บ. = ?
๓. 3 บ. 1 สต. - 11 สต. = ? ๑๐. 5 บ. 1 บ. - 9 บ. = ?
๔. 4 บ. 3 สต. - 10 สต. = ? ๑๑. 3 บ. 2 บ. - 11 บ. = ?
๕. 2 บ. + 1 บ. - 6 สต. = ? ๑๒. 7 บ. - 5 บ. + 13 บ. = ?
๖. 1 บ. + 3 บ. - 9 สต. = ? ๑๓. 9 บ. + 8 บ. - 5 บ. = ?
๗. 2 บ. + 4 บ. - 7 สต. = ? ๑๔. 15 สต. + 7 สต. - 6 สต. = ?
๑๕. 24 บ. - 19 บ. + 8 บ. = ?

๑๖. 9 บ. 3 ส. 16 สต. — 7 บ. 2 ส. 16 สต. = ?
 ๑๗. 19 บ. 1 ส. 17 สต. — 9 บ. 3 ส. 21 สต. = ?
 ๑๘. 31 บ. 1 ส. 7 สต. — 15 บ. 1 ส. 19 สต. = ?
 ๑๙. 91 ข. 13 ท. 2 บ. — 59 ข. 10 ท. 3 บ. = ?
 ๒๐. 323 ข. 5 ท. 1 บ. — 79 ข. 13 ท. 1 บ. = ?
 ๒๑. 3 บ. 1 ส. 12 สต. — 3 บ. 13 สต. = ?
 ๒๒. 15 บ. 3 ส. — 6 บ. 2 ส. 3 สต. = ?
 ๒๓. 3 บ. 2 ส. 12 สต. ลบเสีย 247 สต.
 ๒๔. 312 ส. หักเสีย 11 บ. 3 ส. เหลือเท่าไร?
 ๒๕. มีเงินอยู่ 320 สตึง ใช้จ่าย 50 บาท เหลือ
 กี่บาท?

บทที่ ๒๔ ลบมาตราเวลา

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า ลบมาตรา ปี เดือน วัน ชั่วโมง นาที ฯลฯ ก็ทำอย่างเดียวกันกับลบเลขสามัญตามที่นักเรียนมาแล้ว เราลบเป็นจำนวนๆ ไป เช่นเมื่อลบจำนวนนาทีแล้ว ลบจำนวนชั่วโมงวันเดือนปีต่อไป

ตัวอย่าง

ให้ ตัก 17 ปี 9 เดือน 16 วัน 17 ชั่วโมง 58 นาที ออก
จาก 29 ปี 11 เดือน 25 วัน 7 ชั่วโมง 12 นาที

วิธีทำ

ปี	เดือน	วัน	ชั่วโมง	นาที
29	11	25	7	12
17	9	16	17	58
12	2	8	13	14

ตอบ 12 ปี 2 เดือน 8 วัน 13 ชั่วโมง 14 นาที

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ให้ถาม
นักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น เขา 58 หักออกจาก 12
ได้หรือไม่? ไม่ได้ จะต้องทำอย่างไร? ขอ ยืม 7 ชั่วโมงมา
1 ชั่วโมง 1 ชั่วโมง กับ 12 นาที เป็นกี่นาที? เขา 58 นาที
ออกจาก 72 นาที เหลือเท่าไร ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๒๔

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือ คณิตในใจ แล้ว คอย ปาก เปล่า

๑. 14 นาที - 6 นาที = ? ๒. 23 นาที - 7 นาที = ?
๓. 32 นาที - 8 นาที = ? ๔. 51 นาที - 9 นาที = ?
๕. 63 นาที - 7 นาที = ? ๖. 46 นาที - 11 นาที = ?
๗. 38 นาที - 24 นาที = ? ๘. 13 นาที + 17 นาที = ?
9 นาที = ?
๙. 15 นาที - 7 นาที + 11 นาที = ?
๑๐. 12 นาที + 8 นาที - 10 นาที = ?
๑๑. 51 นาที - 21 นาที + 30 นาที = ?
๑๒. 11 นาที + 23 นาที - 20 นาที = ?
๑๓. 2 ชั่วโมง 25 นาที - 1 ชั่วโมง 17 นาที = ?
๑๔. 1 ชั่วโมง 6 นาที - 58 นาที = ?
๑๕. 2 ชั่วโมง - 1 ชั่วโมง 25 นาที = ?
๑๖. 43 สัปดาห์ 5 วัน 18 ชั่วโมง 47 นาที - 28
สัปดาห์ 3 วัน 21 ชั่วโมง 39 นาที = ?
๑๗. 357 ปี 117 วัน 9 ชั่วโมง - 198 ปี 256 วัน
16 ชั่วโมง = ?
๑๘. 702 ปี 47 วัน มากกว่า 569 ปี 189 วัน เท่าไร ?
๑๙. นาฬิกา สองเรือนเครื่อง หนึ่ง มีกำลังเดินได้เที่ยงเสมออีก

เรือนหนึ่ง ชื่อ มาได้ 3 สัปดาห์ อีกเรือนหนึ่ง ชื่อ มาได้ 4 สัปดาห์ เจ้าของโชลานให้เงินตั้งแท่นชื่อมาทั้ง 2 เรือน อยากจะทราบว่าเรือนเก่าเคียนมาก กว่าเรือนใหม่กี่ชั่วโมง

๒๐. จะต้องเอาอะไร มาบวกกับ 303 ปี 117 วัน 13 ชั่วโมง จึงจะได้ 516 ปี ?
๒๑. นาย ก. เรียนหนังสือมาได้ 7 ปี กับ 5 เดือน (คิด 30 วันถ้วน) นาย ข. เรียนมาได้ 12 ปี 354 วัน อยากทราบว่านาย ก. เรียนน้อยกว่านาย ข. เท่าไร
๒๒. จงรวมวันของเดือน เมษายน พฤษภาคม มิถุนายน แล้วเขาจำนวนวันของเดือน กรกฎาคม สิงหาคม สด
๒๓. จงเอา 48 วัน 17 ชั่วโมง 5 นาที 39 วินาที ลบ หักกับ
๒๔. จินคนหนึ่ง เข้าเรือ เขาไปค้าขาย มีกำหนด 7 สัปดาห์ ไปตามทางเผอิญเจ็บเสีย 3 ปี 47 วัน กลับไม่ได้ พอหายก็กลับเรือแจวมาเป็นระยะทาง 28 วัน จึงได้เขาเรือส่งเจ้าของ กังหันนี้ผู้หนึ่งผิดสัญญาว่า เขาไปหาเขาเท่าไร ?

สมบัติราชวัตรระยะไทย

๑๑๓

๒๕. 206 วัน กับ 4944 ชั่วโมง ช้างไทยจะ มากน้อยกว่า
กันเท่าไร ?

บทที่ ๒๕ สมบัติราชวัตรระยะไทย

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครู อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า สมบัติราชวัตร เส้น วา
ศอก คืบ ฯลฯ ก็ทำ อย่างเดียวกันกับ เลขสามัญตาม ที่
ได้เรียนมาแล้ว เราลบเป็นจำนวนๆ ไป เช่น เมื่อลบจำนวน
นี้แล้วได้เท่าไร จึง มาลบจำนวน คืบ ศอก วา เส้น ต่อไป
ตัวอย่าง

จงเอา 59 เส้น 14 วา 3 ศอก 1 คืบ 11 นิ้ว ออกจาก
72 เส้น 19 วา 2 ศอก 1 คืบ 9 นิ้ว

วิธีทำ

เส้น	วา	ศอก	คืบ	นิ้ว
72	19	2	1	9
59	14	3	1	11
13	4	2	1	10
ตอบ 13	เส้น 4	วา 2	ศอก 1	คืบ 10 นิ้ว

คำแนะนำครู

เวลา ทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียน ดูบนกระดาน คำ ให้ตาม
 นักเรียนทุกคนไปจนตลอดข้อ เช่น เอา 11 หักออกจาก 9
 ได้หรือไม่? ไม่ได้ จะต้องทำอย่างไร? ขอยืม 1 คับมา
 1 คับ 1 คับ กับ 9 นิ้ว เป็น 11 นิ้ว เอา 11 นิ้ว ออกจาก
 21 นิ้ว เหลือเท่าไร? ฯลฯ ถึงนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๒๕

เลข ตั้ง แต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๐ เวลา สอนให้นักเรียน

ปักหนังสือ คณิตในใจ แล้ว ดอขปากเปล่า

๑.	24	นิ้ว	-	13	นิ้ว	= ?	๒.	47	นิ้ว	-	29	นิ้ว	= ?
๓.	83	นิ้ว	-	54	นิ้ว	= ?	๔.	71	นิ้ว	-	69	นิ้ว	= ?
๕.	123	นิ้ว	-	77	นิ้ว	= ?	๖.	101	นิ้ว	-	58	นิ้ว	= ?
๗.	115	นิ้ว	-	97	นิ้ว	= ?							
๘.	17	นิ้ว	+	15	นิ้ว	-	29	นิ้ว	= ?				
๙.	19	นิ้ว	-	17	นิ้ว	+	21	นิ้ว	= ?				
๑๐.	54	นิ้ว	+	21	นิ้ว	-	49	นิ้ว	= ?				
๑๑.	43	นิ้ว	-	39	นิ้ว	+	26	นิ้ว	= ?				
๑๒.	31	นิ้ว	+	19	นิ้ว	-	37	นิ้ว	= ?				

๑๓. $1 \text{ คืบ } 18 \text{ นิ้ว} - 1 \text{ คืบ } 11 \text{ นิ้ว} = ?$
๑๔. $1 \text{ คืบ } 9 \text{ นิ้ว} - 11 \text{ นิ้ว} = ?$
๑๕. $1 \text{ คืบ } 7 \text{ นิ้ว} - 9 \text{ นิ้ว} = ?$
๑๖. $45 \text{ เส้น } 6 \text{ วา } 2 \text{ ศอก } 1 \text{ คืบ } 8 \text{ นิ้ว} - 37 \text{ เส้น } 4 \text{ วา } 2 \text{ ศอก } 1 \text{ คืบ } 4 \text{ นิ้ว} = ?$
๑๗. $17 \text{ เส้น } 11 \text{ วา} - 17 \text{ เส้น } 8 \text{ วา } 2 \text{ ศอก } 1 \text{ คืบ} = ?$
๑๘. 90114 นิ้ว เป็น กี่เส้น ?
๑๙. เรือ กำนัน ลำหนึ่ง ทอศ สมอ อยู่หน้าเกาะสีชัง หน้าสักประมาณ 18 วา 3 ศอก 1 คืบ 9 นิ้ว ครั้นมาถึงปากอ่าวแม่น้ำเจ้าพระยาต้องทอศสมอหน้าอยู่หน้านั้น หน้าสักแต่เพียง 1 วา 2 ศอก 11 นิ้วเท่านั้น อยากทราบว่า หน้าในทั้งสองแห่งนี้ จะกันสักกว่ากันเท่าไร ?
๒๐. $5 \text{ เส้น } 3 \text{ ศอก} - 288 \text{ ศอก} = ?$
๒๑. ถ้าชักเอา 99 เส้น 18 วา 1 ศอก 1 คืบ ออกเสีย จาก 103 เส้น จะเหลือเท่าไร ?
๒๒. $94 \text{ เส้น } 17 \text{ วา} - 100 \text{ เส้น } 11 \text{ วา } 2 \text{ ศอก } 8 \text{ นิ้ว} + 76 \text{ เส้น } 9 \text{ วา } 3 \text{ ศอก } 6 \text{ นิ้ว} = ?$

๒๓. ผู้รับเหมา ทำ สัญญา พน ดิน ทาง รดไฟ ทางยาว 4
โยชน์ถ้วน กำหนดให้แล้วใน 3 ปี ครั้นถึง กำหนด
สัญญา ทำแล้วแต่ 1294 เส้น กับ 3 ศอก คืบเท่านี้
ผู้รับเหมา ยัง ทำไม่แล้ว อีกเท่าไร ?
๒๔. ทางไกล ประมาณ 37000 เส้น . คิดเป็นโยชน์ได้
กี่โยชน์ ?
๒๕. ในวันหนึ่ง ม้าไทย มี กำลังวิ่งได้ 500 เส้น 7 วา 2 ศอก
11 นิ้ว ม้าเทศวิ่งได้ 792 เส้น ทั้งนี้ ม้าเทศ จะมี
กำลังวิ่งได้ มากกว่า ม้าไทย เท่าไร ?

บทที่ ๒๒ สหมาตรการระยะกับน้ำหนักเมตริก

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า สหมาตรา เมตร
เทซิเมตร เซนติเมตร ฯลฯ ก็คือ หรือ สหมาตรา กรัม
เทซิกรัม เซนติกรัม ฯลฯ ก็คือ ก็ทำอย่างเดียวกัน กับ สห
เลขสามัญ ตามที่ได้เรียน มาแล้ว เรา สห เป็นจำนวน ๆ ไป
เช่น เมื่อ สหจำนวน มิลลิเมตร หรือ มิลลิกรัม แล้ว ได้เท่าไร จึง
มา สหจำนวน เซนติเมตร หรือ เซนติกรัม ต่อไป

ตัวอย่างที่ ๑

จงเอา 9 ม. 8 คม. 6 ซม. 7 มม. ออกจาก
14 ม. 7 คม. 2 ซม. 3 มม.

วิธีทำ

ม.	คม.	ซม.	มม.
14	7	2	3
9	8	6	7
4	8	5	6

ตอบ 4 ม. 8 คม. 5 ซม. 6 มม.

ตัวอย่างที่ ๒

จงเอา 14 ก. 9 กก. 8 ชก. 6 มก. ออกจาก
28 ก. 6 กก. 5 ชก. 4 มก.

ให้ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่า มาตราน้ำหนักเมตริก
ก็อย่างเดียวกับ มาตราวัดระยะเมตริก ที่ต่างกันก็ แต่ไม่
เรียก เมตร เรียกเป็น กรัม ไปเท่านั้น นอก จากนี้ ก็นับ
ที่ละ 10 เหมือนกัน

วิธีทำ

ก.	กก.	ชก.	มก.
23	6	5	4
14	9	8	6
8	6	6	8

ตอบ 8 ก 6 กก. 6 ชก. 8 มก.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ให้ถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดชั้น เช่น เขา 7 มม. หักออกจาก 3 มม. ได้หรือไม่? ไม่ได้จะต้องทำอย่างไร? ซอยืม 2 ซม. มา 1 ซม. 1 ซม. กับ 3 มม. เป็นกี่ มม.? เขา 7 มม. หักออกจาก 13 มม. เหลือเท่าไร? ฯลฯ และเลขตัวอย่างที่ 2 ก็ได้ครูถามนักเรียนโดยทำนองเดียวกัน

แบบฝึกหัดที่ ๒๖

เลข ตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนฝึกหัดวิธีคิดในใจแล้ว ตอบ ปากเปล่า

๑. 22 มม. - 19 มม. = ? ๓. 55 มก. - 48 มก. = ?

๒. 36 มก. - 27 มก. = ? ๔. 31 มม. - 24 มม. = ?

๕. 40 มม. - 33 มม. = ? ๖. 62 มก. - 48 มก. = ?
๗. 16 มม. + 15 มม. - 19 มม. = ?
๘. 21 มก. - 17 มก. + 36 มก. = ?
๙. 19 มก. + 22 มก. - 33 มก. = ?
๑๐. 32 มม. - 19 มม. + 24 มม. = ?
๑๑. 23 มม. + 34 มม. - 48 มม. = ?
๑๒. 27 มก. - 19 มก. + 25 มก. = ?
๑๓. 1 ชก. 7 มก. - 9 มก. = ?
๑๔. 2 ซม. 1 มม. - 18 มม. = ?
๑๕. 3 ชก. 4 มก. - 21 มก. = ?
๑๖. 4 ม. 8 ซม. 5 มม. - 3 ม. 37 ซม. = ?
๑๗. 10 กม. 3 ซม. - 7 กม. 5 ซม. 3 ม. = ?
๑๘. 7 ก. 3 กก. 5 มก. - 3 ก. 42 ชก. = ?
๑๙. ึงเขา 5 ก. 15 ชก. 3 มก. ขอดจาก 7 ก. 25 ชก.
1 มก.
๒๐. ึงเขา 5 กก. 7 กก. 5 ก. ขอดจาก 9 กก. 2 กก.
7 ก.
๒๑. ึงเขา 12 กก. 35 ก. ขอดจาก 15 กก. 15 ก.

๒๒. วงกลม 3 ก. 2 ก. 5 ช. ออกจาก 6 ก.
2 ก. 15 ช.

๒๓. วงกลม 2 ก. 8 ช. 75 ม. ออกจาก 5 ก.
2 ช. 7 ม.

๒๔. วงกลม 19 ก. 7 ช. 8 ค. 7 ม. ออกจาก
20 ก. 32 ม.

๒๕. 5 ค. — 36 ม. 25 ช. =

๒๖. 1 ก. 9 ช. 2 ค. 3 ม. 5 ช. — 14 ช.
75 ม. 12 ช. =

๒๗. 92 ก. 3 ช. 5 ช. — 26 ก. 4 ม. 1 ช. =

๒๘. นายแก่นสูง 1 ม. 65 ช. 5 ม. นายเข้มสูงกว่า
นายแก่น 2 ช. นายท่ายสูงกว่านายเข้ม 1 ช. 5 ม.
นายท่ายสูงเท่าไร?

๒๙. ไม้ท่อนหนึ่งยาว 1 เมตร ถ้าเรตัดออกเป็นท่อนๆ
ท่อนที่หนึ่งให้ยาว 7 ช. 5 ม. ท่อนที่สอง
19 ช. 4 ม. ท่อนที่สาม 5 ก. 7 ช.
ทั้งนี้ไม้ท่อนนี้ จะเหลือเท่าไร?

บทที่ ๒๗ สบมาตราวัตระยะอังกฤษ

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า สบมาตราวัตระยะ ๓ ไมล์ ๒ ฟุต ๙ นิ้ว ก็ทำอย่างเดียวกันกับลบเลขสามัญ เราลบเป็นจำนวน ๆ ไป เช่นเมื่อลบจำนวนหนึ่งแล้ว ก็เท่าไรจึงมาลบจำนวนฟุตต่อไป

ตัวอย่าง

จงหัก ๓ ไมล์ ๒ ฟุต ๙ นิ้ว ออกจาก ๕ ไมล์ ๒๔ หลา ๑ ฟุต ๑๑ นิ้ว
วิธีทำ

ไมล์	หลา	ฟุต	นิ้ว
๕	๒๔	๑	๑๑
๓	๙๕๒	๒	๙
๑	๘๓๑	๒	๒
ตอบ ๑ ไมล์ ๘๓๑ หลา ๒ ฟุต ๒ นิ้ว			

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนคูณหระทานำ ให้ตาม

นักเรียนทุกคนขึ้นไปจนตลอดข้อ เช่น เขา 9 นิ้ว ออกจาก 11 นิ้ว เหลือเท่าไร? เขา 2 ฟุต ออกจาก 1 ฟุต ใต้หรือไม่? ไม่ใต้ จะต้องทำอย่างไร? ขอยืม 24 หลา มา 1 หลา 1 หลากับ 1 ฟุต เป็นกี่ฟุต? เขา 2 ฟุต ออกจาก 4 ฟุต เหลือเท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๒๗ ก

เลขเวลาสอนตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ ให้นักเรียน
คิดในใจแล้วค่อยปากเปล่า

๑.	$\overset{\text{๕}}{35}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{21}$ นิ้ว	= ?	๔.	$\overset{\text{๕}}{62}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{36}$ นิ้ว	= ?
๒.	$\overset{\text{๕}}{42}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{27}$ นิ้ว	= ?	๕.	$\overset{\text{๕}}{74}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{38}$ นิ้ว	= ?
๓.	$\overset{\text{๕}}{57}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{29}$ นิ้ว	= ?	๖.	$\overset{\text{๕}}{81}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{54}$ นิ้ว	= ?
๗.	$\overset{\text{๕}}{13}$ นิ้ว	+	$\overset{\text{๕}}{26}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{22}$ นิ้ว	= ?			
๘.	$\overset{\text{๕}}{37}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{18}$ นิ้ว	+	$\overset{\text{๕}}{19}$ นิ้ว	= ?			
๙.	$\overset{\text{๕}}{19}$ นิ้ว	+	$\overset{\text{๕}}{24}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{25}$ นิ้ว	= ?			
๑๐.	$\overset{\text{๕}}{23}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{19}$ นิ้ว	+	$\overset{\text{๕}}{17}$ นิ้ว	= ?			
๑๑.	$\overset{\text{๕}}{27}$ นิ้ว	+	$\overset{\text{๕}}{16}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{19}$ นิ้ว	= ?			
๑๒.	$\overset{\text{๕}}{30}$ นิ้ว	-	$\overset{\text{๕}}{12}$ นิ้ว	+	$\overset{\text{๕}}{28}$ นิ้ว	= ?			

๑๓. 2 ฟุต 1 นิ้ว - 9 นิ้ว = ?
๑๔. 3 ฟุต 2 นิ้ว - 8 นิ้ว = ?
๑๕. 1 ฟุต 3 นิ้ว - 7 นิ้ว = ?
๑๖. 5 หลา 6 นิ้ว - 3 หลา 1 ฟุต 9 นิ้ว = ?
๑๗. 7 หลา - 6 หลา 2 ฟุต 8 นิ้ว = ?
๑๘. 9 ไมล์ 9 หลา 2 ฟุต - 8 ไมล์ 17 หลา 1 ฟุต = ?
๑๙. จงหา 4 ไมล์ 3 หลา 7 ฟุต ออกจาก 10 ไมล์ 7 หลา 3 ฟุต
๒๐. จงหา 7 ไมล์ 5 หลา 9 ฟุต 2 นิ้ว ออกจาก 16 ไมล์ 1 หลา 7 ฟุต 5 นิ้ว
๒๑. จงหา 2 ไมล์ 5 หลา 175 ฟุต ออกจาก 3 ไมล์ 2 หลา 26 ฟุต
๒๒. จงหา 9 ไมล์ 20 หลา 2 ฟุต 10 นิ้ว ออกจาก 10 ไมล์
๒๓. จงหา 35 หลา 8 ฟุต 9 นิ้ว ออกจากครึ่งไมล์
๒๔. วันแรกออกเรือใช้คนแฉะไปใต้ไกล 8 ไมล์ 96 หลา วันที่สองทั้งแฉะทั้งใช้ใบแล่นไปใต้ไกลถึง 10 ไมล์ 101 หลา 9 ฟุต ถ้ากำลังคนแฉะในวันที่สองเท่ากับ

ที่แจวในวันทีหนึ่ง ช่างจะทราบว่ากำลังลมพัดในวันทีสอง พักเขาเร็วไปไ้ไกลเท่าไร

๒๕. เรือรบลำหนึ่งหยุดเครื่องลอยอยู่ในทะเลห่างจากฝั่ง ๙ ไมล์ 701 หลา ถ้ามันซึ่งอยู่ในฝั่ง มีกำลังส่งกระสุนระเบิดไประเบิดเรือได้ไกลแต่เพียง 5 ไมล์ 599 หลา เท่านั้น เรือรบได้ลอยอยู่ห่างเกินกำลังมันไปเท่าไร ?

แบบฝึกหัดที่ ๒๗ ข

๑. $29.05 \text{ บ.} - 18.97 \text{ บ.} + 35.70 \text{ บ.} =$
๒. ร้านจำหน่ายแบบเรียน แห่งหนึ่ง วันจันทร์จำหน่ายแบบเรียนได้เงิน 2 บ. 3 ส. 19 สต. วันอังคารจำหน่ายได้ 120 บ. 75 สต. วันพุธจำหน่ายได้ 70 บ. 25 สต. วันพฤหัสบดีจำหน่ายได้สูงข้างเสีย 55.65 บ. รวม 4 วันจะยังคงเหลือเงินเท่าไร ?
๓. นายเงินมีเงินอยู่ 25.72 บาท นายนามมีน้อยกว่านายเงิน 9.19 บ. นายสอนมีน้อยกว่านายเงิน 6.27 บ. ทั้ง 3 คนจะมีเงินรวมกันเท่าไร ?
๔. วงกลม 97056 สต. เป็นบาทสตางค์ แล้วลบด้วย 99.99 บ.

๕. $9800 - 494 \div 15 = ?$

๖. $1 \text{ ปี} - 86432 \text{ นาที} = ?$

๗. นายเส็งทำงานอยู่ในโรงสีข้าวแห่งหนึ่งเป็นเวลา 7 ปี 9 เดือน 15 วัน แล้วย้ายไปทำงานอยู่ที่โรงเลื่อยจักรอีก 3 ปี 4 เดือน 21 วัน บัดนี้นายเส็งมีอายุได้ 56 ปี 10 วัน อยากทราบว่าเมื่อก่อนหน้านายเส็งจะเข้าทำงานอยู่ในโรงสีข้าว อายุเขาได้เท่าไร

๘. 23 เล่ม 12 วา 3 คอก - 972 นิ้ว + 15 เล่ม 5 วา ได้เท่าไร? แล้วให้แปลงเป็นเมตร

๙. ในการเดินทางข้าพเจ้าได้ขึ้นของบรรทุกทุกเกวียนเล่มหนึ่งมีหีบเครื่องหนึ่งหนัก 3 กก. 7 กก. 6 กก. เครื่องครัวหนัก 9 กก. 3 กก. 4 กก. กับของเบ็ดเตล็ดอีกบาง อย่างหนัก 8 กก. 3 กก. อยากทราบว่าเกวียนเล่มนั้นบรรทุกของหนักเท่าไร

๑๐. ระยะทางรถไฟตั้งแต่สถานีบางกอกน้อยถึงนครปฐม 48 กม. ตั้งแต่นครปฐมถึงราชบุรีมากกว่าตั้งแต่บางกอกน้อยถึงนครปฐม 53 กม. ตั้งแต่ราชบุรีถึงเพชรบุรีมากกว่าตั้งแต่นครปฐมถึงราชบุรี 49 กม. อยาก

ทราบว่า ระยะทาง ตั้งแต่ นครปฐม ถึง ราชบุรี กับ ตั้งแต่ ราชบุรี ถึง เพชรบุรี ยาวเท่าไร

๑๑. $86754 \text{ มก.} - 9 \text{ ก. } 8 \text{ คก. } 1 \text{ ชก. } 5 \text{ มก.} =$

๑๒. เรือไฟ ลำหนึ่ง แล่น ทวนน้ำ ไปได้ ชั่วโมง ละ 6 กม. ถ้า กระแส น้ำ ที่ พัด นี้ ทำ ทาน เรือ ไฟ ไว้ ให้ เข้า ไป ชั่วโมง ละ 2057 ม. อยาก ทราบ ว่า เรือ ไฟ ลำ นี้ ตาม ยก ตี เกิน ได้ ชั่วโมง ละ เท่าไร

๑๓. นาย แก้ว ขว้าง ลูก ตรีศร เกิด ใต้ โกล 2 เส้น 5 วา นาย กล้า ขว้าง ใต้ โกล กว่า นาย แก้ว 768 นิ้ว นาย สอน ขว้าง ได้ ระยะ ทาง สั้น กว่า นาย กล้า 9 วา 2 ศอก อยาก ทราบ ว่า นาย กล้า กับ นาย สอน ขว้าง ใต้ โกล เท่าไร

๑๔. จง เติม ตัว เลข ที่ ขาด ไป ใน เลข บวก ข้าง ล่าง นี้ ให้ ครบ

$$\begin{array}{r}
 \text{(ก)} \quad 36 * 2 \\
 \quad \quad 1 * 83 \\
 \hline
 \quad \quad 5115 \\
 \hline
 \end{array}
 +
 \begin{array}{r}
 \text{(ข)} \quad 4 * 63 \\
 \quad \quad 75 * \\
 \quad \quad * 3 * 5 \\
 \hline
 \quad \quad 11642 \\
 \hline
 \end{array}$$

๑๕. ผลัก ก. ข. ค. ง. บั๊ก อยู่ เป็น เส้น ตรง มี ระยะ ห่าง กัน

ทั้งนี้ คือ หลั ก. ยัก อยู่ห่าง จาก หลั ก. 75 ไมล์
 หลั ก. ห่าง จาก หลั ก. 40 ไมล์ หลั ข.
 ห่าง จาก หลั ก. 50 ไมล์ อยากทราบว่า หลั
 ก. และ ข. ยัก อยู่ห่าง กันเท่าไร ?

๑๖. กระบุงใบหนึ่ง มี สะท้อน มังคุด และ ฝรั่ง รวมกัน อยู่
 785 ผล สะท้อน กับ มังคุด รวม กัน 605 ผล มังคุด
 กับ ฝรั่ง รวม กัน 471 ผล อยากทราบว่า ในกระบุงใบนั้น
 มีผลไม้ อยู่ อย่างละ เท่าไร

๑๗. จง เติม เลข ที่ ขาด ไป ใน เลข ลงข้าง นี้ ให้ ครบ

9***3

69

5067

๑๘. เลขจำนวนหนึ่ง เมื่อหารด้วย 243 ได้ผลลัพธ์ 1036 กับ
 เศษ 92 เลขจำนวนนั้น เท่าไร ?

๑๙. มีผ้าขาว อยู่ 3 ผืน ผืนที่หนึ่งยาว 7 หลา 2 ฟุต
 6 นิ้ว ผืนที่สองยาว 4 หลา 1 ฟุต 6 นิ้ว ผืนที่
 สามยาว 2 หลา 1 ฟุต 9 นิ้ว ถ้าเอาผ้า 3 ผืนนี้ มา
 คัด กันเข้า จะได้ผ้า ยาวเท่าไร ?

๑๒๘

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

๒๐. ข้าพเจ้า จะ ต้อง เดินทาง ไป ยัง ที่ แห่ง หนึ่ง โกล 100 ไมล์
ไป รถไฟ 63 ไมล์ ไป เรือไฟ อีก 16 ไมล์ 759 หลา
2 ฟุต นอกจาก นั้น เดินทาง ไป อยาก ทราบ ว่า ทาง ที่ ต้อง
เดินทาง เท่าไร

๒๑. จง เติม ตัว เลข ที่ ขาด ไป ใน เลข คูณ ข้าง ล่าง นี้ ให้ ครบ

$$\begin{array}{r} 7*3* \\ \times \quad 9 \\ \hline 6*0*2 \end{array}$$

๒๒. จง คำนวณ 76852 คูณ 144 ใช้ วิธี คำนวณ แบ่ง

๒๓. จง ทอน 96507 นิ้ว ให้ เป็น ไมล์

๒๔. ถัง น้ำ ใบ หนึ่ง รุ หน้า 9321 บับ ถัง ใช้น้ำ เสีย 5193 บับ น้ำ ที่
เหลือ นั้น มี คน ที่ จะ ต้อง ใช้น้ำ 24 คน คน หนึ่ง ใช้น้ำ
วัน ละ ครั้ง บับ อยาก ทราบ ว่า ถัง น้ำ หนึ่ง จะ หมด ถึง

๒๕. จง เติม ตัว เลข ที่ ขาด ไป ใน เลข คำนวณ ข้าง ล่าง นี้ ให้ ครบ

$$\begin{array}{r} 7) 654* \\ \hline \end{array}$$

$$*34.....4$$

บทที่ ๒๘ กฎหมายเงินบาทและสตางค์

คำอธิบายวิธีสอน

ต่อไปนี้ให้ครูสอนวิธีคูณเงินบาทกับ สตางค์ ให้นักเรียนเข้าใจว่า เป็นวิธีเดียวกันกับคูณจำนวนเลขสามัญ ตามที่ได้เรียนมาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๑

หนังสือเล่มหนึ่ง ราคา ๒ บ. ๒๕ สต. ถ้า ๓ เล่ม
จะเป็นเงินเท่าไร

วิธีทำ

ราคาเล่มละ	2.25	บ.
หนังสือ	$\times 3$	เล่ม
๕ ๘		
ทั้งสิ้น ราคา	6.75	บ.

ตอบ ๖ บ. ๗๕ สต. (หรือ 6.75 บ.)

(ให้นักเรียนจำไว้ว่า ข้างขวา ทุกอันต้องมีเลข ๒ ตัวเสมอ เพราะเป็นสตางค์)

ตัวอย่างที่ ๒

ผ้าห่ม 26 ผืน ราคา ผืนละ 6 บ. 75 สต. รวมทั้งสิ้น
จะเป็นเงินเท่าไร?

วิธีทำ

ราคา ผืนละ	6.75	บ.
ผ้า ห่ม	$\times 26$	ผืน
	4050	

	1350	
๕๕		
ทั้งสิ้น ราคา		175.50 บ.

ตอบ 175 บ. 50 สต. (หรือ 175.50 บ.)

แบบฝึกหัดที่ ๒๘

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หัดสังเกตในใจ แล้วตอบปากเปล่า

๑. กินสอคำ แท่งละ 6 สต. โสลดละเท่าไร?
๒. หมึกคำชวกละ 7 สต. 11 ชวกราคาเท่าไร?
๓. ก้ามปากกาค้ามละ 10 สต. 9 ก้ามราคาเท่าไร?
๔. ขางลยแท่งละ 8 สต. 10 แท่ง ราคาเท่าไร?
๕. ส้มโอผลละ 12 สต. 8 ผลราคาเท่าไร?

๖. หอยหน้า ผลละ 3 สต. 15 ผล ราคาเท่าไร ?
๗. กวายน้ำจืด หัวละ 14 สต. 5 หัว ราคาเท่าไร ?
๘. มะพร้าวอ่อนผลละ 6 สต. 17 ผล ราคาเท่าไร ?
๙. สมุดทำการเล่มละ 7 สต. 18 เล่ม ราคาเท่าไร ?
๑๐. ปากกาหัวละ 3 สต. 2 โหล ราคาเท่าไร ?
๑๑. ปลากระดี่ละ 9 สต. 14 กระดี่ ราคาเท่าไร ?
๑๒. ผ้าขาวมัดมัดละ 35 สต. 6 มัด ราคาเท่าไร ?
๑๓. ผ้าเชือกหน้าโหลละ 4.50 บ. 3 โหล ราคาเท่าไร ?
๑๔. เข็มขัดสายละ 3.15 บ. 5 สาย ราคาเท่าไร ?
๑๕. ผ้ามุ้งผืนละ 2.10 บ. 7 ผืน ราคาเท่าไร ?
๑๖. $30.17 \text{ บ.} \times 3 = ?$
๑๗. $15.15 \text{ บ.} \times 6 = ?$
๑๘. เด็กคนหนึ่งซื้อหนังสือ 17 เล่ม ราคาเล่มละ 3 บ. 45 สต. เด็กคนนี้จะต้องเสียเงินเท่าไร ?
๑๙. มีเงินอยู่ 11 ถุง ถุงละ 311 บ. 27 สต. รวมทั้งสิ้นเป็นเงินเท่าไร ?
๒๐. ชายผู้หนึ่งซื้อข้าวสาร 28 หาบ ราคาหาบละ 7 บาท 56 สตางค์ รวมทั้งสิ้นเป็นเงินเท่าไร ?

๒๑. นายปานซื้อข้าว 2 ถัง ราคาถังละ 211 บาท
แล้วซื้อข้าวอีก 8 ถัง ราคาถังละ 11 บาท
32 สตางค์ นายปานซื้อของสิ้นเงินเท่าไร ?
๒๒. นายแก้วขายมะพร้าว 705 ผล ราคาผลละ 9 สตางค์
ทั้งนี้ นายแก้วจะได้เงินเท่าไร ?
๒๓. ชายคนหนึ่งซื้อเสื้อ 13 ตัว ราคาตัวละ 12 บาท
25 สตางค์ ชายคนนี้จะต้องให้เงินแก่ผู้ขายเท่าไร ?
๒๔. นางคำขายผ้าถุง 24 ผืน ราคาผืนละ 3 บาท
57 สตางค์ รวมค่าผ้าที่นางคำขายได้เป็นเงินเท่าไร ?

บทที่ ๒๙ คุณมาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีคุณมาตรา เงิน
สยาม ก็ทำวิธีอย่างเดียวกันกับที่คุณเลขสามัญเรา คุณ
เป็นจำนวนๆไป เช่นเมื่อคุณจำนวนสตางค์ ได้เท่าไรจึงมาคูณ
จำนวนตลิ่งต่อไป

ตัวอย่าง

ของคุณ 1 จ. 4 ท. 3 บ. 2 ส. 15 สต. กวบ 28

วิธีทำ

เมื่อ จะ ค่อง เอา 28 คุณ เราควรแบ่งคุณเป็น 2 ครั้ง
คือ เอา 7 คุณ ครึ่งหนึ่ง แล้วเอา 4 คุณ อีกครึ่งหนึ่ง
เพราะ $7 \times 4 = 28$

ช.	ท.	บ.	ส.	สต.
1	4	3	2	15
				7 ^x
8	14	1	2	5
				4 ^x
34	17	2	0	20
ตอบ 34 ช. 17 ท. 2 บ. 20 สต.				

คำแนะนำครู

เวลา ทำ เลขตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ให้ตาม
นักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น เอา 7 คุณ 15 ได้เท่าไร ?
105 สตางค์ เป็นกี่สตึง 7×2 ได้เท่าไร ? 14 สตึง
กับ 4 สตึง รวมกันเป็นเท่าไร ? 18 สตึงเป็นกี่บาท ? ฯลฯ
ดังนี้ เป็นต้น

เลข ตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือคิกในใจ แล้วตอบปากเปล่า

๑. 9 สท. $\times$ 8 = ? ๔. 11 สท. $\times$ 10 = ?

๒. 10 สท. $\times$ 7 = ? ๕. 14 สท. $\times$ 9 = ?

๓. 12 สท. $\times$ 11 = ? ๖. 15 สท. $\times$ 12 = ?

๗. 13 สท. $\times$ 6 = ?

๘. เลือกลูกในวาคาตัวละ 3 ส. ครึ่งโหลวาคาเท่าไร ?

๙. กางเกงตัวละ 6 ส. 5 ตัววาคาเท่าไร ?

๑๐. หมวกวาคาใบละ 7 ส. 9 ใบวาคาเท่าไร ?

๑๑. มีดเล่มหนึ่ง วาคา 5 ส. 11 เล่มวาคาเท่าไร ?

๑๒. หนังสือวาคาเล่มละ 11 ส. 6 เล่มวาคาเท่าไร ?

๑๓. รองเท้าคู่ละ 3 บ. 2 ส. 3 คู่วาคาเท่าไร ?

๑๔. ถูเท้าคู่ละ 1 บ. 3 ส. ครึ่งโหลวาคาเท่าไร ?

๑๕. ทุเรียนผลละ 1 บ. 1 ส. 7 ผลวาคาเท่าไร ?

๑๖. 9 ท. 2 บ. 2 ส. $\times$ 8 = ?

๑๗. 3 ท. 2 บ. 1 ส. 12 สท. $\times$ 11 = ?

๑๘. 8 ท. 3 ส. 16 สท. $\times$ 16 = ?

๑๙. 9 ช. 5 ท. 1 บ. 3 ส. $\times 33 = ?$

๒๐. 16 ช. 11 ท. 2 บ. 15 สท. $\times 73 = ?$

๒๑. จ่ายเงินให้แก่คนงาน 86 คน คนละ 6 ท. 1 บ. 2 ส. จะต้องจ่ายเงินเท่าไร?

๒๒. ชายผู้หนึ่งซื้อม้า 5 ตัว ราคาตัวละ 16 ท. 15 บ. รด 3 คัณ ราคาคัณละ 32 ท. 2 บ. 3 ส. ตะเกียง 1 คู่ดวงละ 12 บ. ถ้าให้ชนนักรโยธะ 1000 บ. ไป 2 ใบ จะได้ทองเท่าไร?

๒๓. 9 ท. 3 บ. 2 ส. 15 สท. $\times 24 = ?$

๒๔. คีนหนึ่ง มีคนไปอุทิศศรัทธา ขึ้นที่ 4 เสียคนละ 2 ส. 273 คน ขึ้นที่ 3 เสียคนละ 1 บ. 211 คน ขึ้นที่ 2 เสียคนละ 3 บ. 195 คน ขึ้นที่ 1 เสียคนละ 1 ตำลึง 127 คน อยากทราบว่าในคีนนี้ เจ้าของละคร จะได้เงินค่าผ่านประตูเท่าไร

๒๕. มีเงินอยู่ 25 ท. ถ้าต้องจ่ายให้แก่คนงาน 27 คน วันหนึ่งคนละ 1 ส. 12 สท. จ่ายอยู่ 7 วัน จะยังเหลือเงินอีกเท่าไร?

บทที่ ๓๐ คุณมาตราเวลา

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีคุณมาตรา มี
 เกือบ วัน ชั่วโมง นาที ฯลฯ ก็ทำวิธีเดียวกันกับ
 คุณเลขสามัญ เวลาคุณเป็นจำนวนๆไป เช่น เมื่อคุณ
 จำนวนนาทีแล้ว ก็เท่าไร จึง มาคุณจำนวนชั่วโมงต่อไป
 ตัวอย่าง

จงคุณ 17 วัน 13 ชั่วโมง 54 นาที กวบ 56

วิธีทำ

เมื่อจะตั้งเอา 56 คุณ เวลาควรแบ่ง คุณเป็น 2 ครั้ง
 คือเอา 8 คุณเสียครึ่งหนึ่ง แล้วจึงเอา 7 คุณ อีกครึ่ง
 หนึ่ง เพราะ $8 \times 7 = 56$

ปี	เดือน	วัน	ชั่วโมง	นาที
		17	13	54
				8
				X
	4	20	15	12
				7
				X

2 8 24 10 24

ทอข 2 ปี 8 เดือน 24 วัน 10 ชั่วโมง 24 นาที

ถ้าแนะนำครู เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบน
กระดานดำ ครูอย่าทำเสียเอง คนเกี่ยวข้องตลอดทั้งชั้น แต่
ให้ตามนักเรียนทุกชั้นไป ความยากของเคื่องนี้จะแตกต่างกัน
และเข้าใจแจ่มแจ้งก็ เช่น $54 \text{ นาที} \times 8$ ได้เท่าไร?
ทำ 432 นาทีเป็นชั่วโมงทำอย่างไร? ฯลฯ ดังนี้

แบบฝึกหัดที่ ๓๐

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียน
ฝึกหนังสือฝึกในใจแล้วตอบปากเปล่า

๑. ห่อของ ห่อ 1 กินเวลา 3 นาที 9 ห่อกินเวลาเท่าไร?
๒. คัทน้ำใส่โถง หาบ 1 ใช้เวลา 2 นาที 15 หาบใช้เวลา
กี่นาที?
๓. เลื่อยไม้ท่อน 1 กินเวลา 4 นาที ไม้ 11 ท่อนกินเวลา
กี่นาที?
๔. หาบแม่เหล็กได้เส้น 1 ใน 2 นาที ถ้าได้ 17 เส้น
กินเวลากี่นาที?

๕. ถักวังคุมวัง 1 ก็นเวลา 7 นาที ถ้าถัก 10 วัง
ก็นเวลาเท่าไร ?
๖. $13 \text{ นาที} \times 8 = ?$ ๗. $(7 \text{ นาที} \times 11 \text{ นาที}) \times 2 = ?$
๘. $19 \text{ นาที} \times 6 = ?$ ๙. $(12 \text{ นาที} + 8 \text{ นาที}) \times 8 = ?$
๑๐. $14 \text{ นาที} \times 4 = ?$ ๑๑. $7 \text{ นาที} \times 7 + 8 \text{ นาที} = ?$
๑๒. เย็บผ้าเช็ดหน้าผืน 1 แล้วใน 15 นาที ถ้า 7 ผืน
ก็นเวลาเท่าไร ?
๑๓. ฉันทับส้มกะบุง 1 แล้วใน 3 นาที ถ้าฉันทับ 19
กะบุง จะแล้วในกี่นาที ?
๑๔. ชายคนหนึ่ง ถีบจักรยานไปรอบสนามแข่ง 1 ใน 17
นาที ถ้าถีบอยู่ 7 รอบ จะใช้นเวลานานเท่าไร ?
๑๕. ฉันทับรถถีบสมุดหน้า 1 แล้วได้ใน 5 นาที ถ้าต้อง
ถีบอยู่ 27 หน้า จะต้องใช้เวลานานเท่าไร ?
๑๖. 3 สัปดาห์ 4 วัน 17 ชั่วโมง $37 \text{ นาที} \times 28 = ?$
๑๗. 18 ปี 246 วัน 19 ชั่วโมง $\times 15 = ?$
๑๘. 13 สัปดาห์ 5 วัน $\times 60 = ?$
๑๙. 51 วัน 16 ชั่วโมง 29 นาที $\times 35 = ?$
๒๐. 2 เดือน 11 วัน 15 นาที $\times 9 = ?$

๒๑. 907 นาที $\times 39 - 7$ วัน 59 วินาที =
๒๒. นาฬิกาเรือนหนึ่งเดินช้าวันละ 38 นาที กับ 17 วินาที ถ้าไขลานให้เดินอยู่เช่นนี้ตลอดเดือนเมษายนกับพฤษภาคม นาฬิกาเรือนนี้จะช้าไปเท่าไร ?
๒๓. ชายผู้หนึ่งทำงานวันละ 5 ชั่วโมง 30 นาที ถ้าทำเช่นนี้ทุกวันโดยไม่หยุดเลยตลอด 52 สัปดาห์จะเป็นเวลา นานเท่าไร ?
๒๔. หนังสือหน้าหนึ่งเต็มย่นคั่นแล้วใน 11 นาที กับ 48 วินาที ถ้าจะ ต้อง เขียนสัก 367 หน้า นานเท่าไรจึงจะแล้ว ?
๒๕. เครื่องจักร สูบน้ำ สูบได้ ชั่วโมงละ 46 ถึง ถ้าจะ สูบน้ำใส่ลงสระ ซึ่งจุน้ำ 5474 ถึง นานเท่าไรจึงจะเต็ม ?

บทที่ ๓๑ คุณมาตราวัฏระยะไทย

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครู อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีคุณมาตรา เส้นวา คือก คืบ ฯลฯ ก็ทำอย่างเดียวกัน กับ คุณเลข สามัญ

๑๕๐

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

แต่ต้องคูณทีละจำนวน เช่น เมื่อคูณจำนวนหนึ่งแล้ว
เท่าไร จึงคูณจำนวน คี่ คชก วา เส้น ต่อไป
ตัวอย่าง

$$17 \text{ วา } 3 \text{ คชก } 1 \text{ คี่ } 7 \text{ นิ้ว } \times 17 =$$

วิธีทำ

เส้น	วา	คชก	คี่	นิ้ว
	17	3	1	7
				17 ^๕ ×
15	5	0	0	11

ตอบ 15 เส้น 5 วา 11 นิ้ว

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนคูณหกรทานคำ ครู
ต้องถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น เอา ๑๗ คูณ
7 นิ้วได้เท่าไร ? 119 นิ้วเขียนกี่คี่ ทำอย่างไร ? 17 คูณ
1 คี่ได้เท่าไร ? 17 คี่กับ 9 คี่ รวมกันเขียนเท่าไร ? ฯลฯ
ทั้งนี้เขียนค้น

แบบฝึกหัดที่ ๓๑

เลข ตั้งแต่ ๑ ถึง ๑๕ เวลา สอนให้นักเรียน
ฝึกหัดข้อนี้ในใจแล้ว คอย ปรก เปรียบ

๑. ลวกเส้น 1 ขาว 9 นิ้ว ถ้าเขา ลวกนี้ มา ต่อ กัน เข้า
11 เส้น จะขาวเท่าไร ?

๒. 15 นิ้ว 7 คน เป็นเท่าไร ?

๓. นมเต็ม ถัง 24 นิ้ว ถ้า นมเต็มไป 8 ถัง เป็น
ทางขาวเท่าไร ?

๔. 17 นิ้ว 6 คน เป็นเท่าไร ?

๕. คีบของ นมขาว 9 นิ้ว 9 คีบ เป็นกี่ นิ้ว ?

๖. หอย ทากตัว 1 ไต่ ไถ่น้ำขึ้น 16 นิ้ว ถ้า ไต่ อยู่ 7 นาที
ไป ไถ่ ไถ่ เท่าไร ?

๗. ผ้า แดง 1 ขาว 4 คีบ ถ้า เขา ผ้า อย่าง นี้ มา ต่อ กัน
เข้า 16 แดง จะ ไถ่ ผ้า ขาว เท่าไร ?

๘. 19 คีบ 8 คน เป็นเท่าไร ?

๙. นม มี ขวด อยู่ 2 กลุ่ม ขาว กลุ่มละ 9 ขวด ถ้า ตัก ใช้
เสียบ กลุ่มละ 2 ขวด จะ ยัง เหลือ ขวด อยู่ เท่าไร ?

๑๐. 2 คืบ 17 หน หัก ออกเสีย 9 คืบ ยัง เหลืออีกเท่าไร ?
๑๑. นายแดงวิ่งไถ่หาทีละ 140 วา ถ้าวิ่งอยู่ 3 นาที
จะไปได้ไกลเท่าไร ?
๑๒. 3 คืบ 14 หน เพิ่มเข้าอีก 7 คืบ รวมกันเป็นเท่าไร ?
๑๓. ถักรวดวิกโคย รอยได้ 5 ศอก ถ้าถักร่อนหมอนอยู่ 23 รอย
จะ เป็นระยะทางเท่าไร ?
๑๔. ระยะบันไดระหว่าง ชั้นหนึ่ง ถึง ชั้น สอง สูง 2 คืบ ถ้า
บันได 7 ชั้น บันไดหนึ่งจะสูงเท่าไร ?
๑๕. 3 คืบ 2 นิ้ว $\times 12 = ?$
๑๖. 28 เส้น 19 วา 1 ศอก 1 คืบ 6 นิ้ว $\times 7 = ?$
๑๗. 16 เส้น 3 ศอก 1 คืบ 3 นิ้ว $\times 15 = ?$
๑๘. 213 เส้น 1 นิ้ว $\times 76 = ?$
๑๙. 60 เส้น 18 วา 2 ศอก 7 นิ้ว $\times 23 = ?$
๒๐. แม่น้ำสามสาย สายที่สองยาวกว่า สายที่หนึ่งเท่าตัว
สายที่สามยาวกว่าสายที่สอง 2 เท่า ถ้าแม่น้ำ
สายที่หนึ่งยาว 217 เส้น 3 วา แม่น้ำสายที่สาม
จะยาวเท่าไร ?

๒๑. สายไฟฟ้าพาดคู่ไป กับ สายโทรศัพท์ พอดี หัวเส้น
สายโทรศัพท์ก็วกเข้าตึกเป็นที่สูง แต่สายไฟฟ้ายัง
ต่อไปจากที่นั้นอีก 5 เท่าของสายโทรศัพท์ ถ้าสาย
โทรศัพท์ยาว 219 เส้น 13 วา 2 ศอก สายไฟฟ้า
ยาวเท่าไร ?
๒๒. ถ้าเขา 51 เส้น 75 วา 9 นิ้ว มาขวกกันเข้า 30 คน
จะได้เท่าไร ?
๒๓. เครื่องแบบทหาร สำหรับหนึ่งต้องใช้ ผักกว้าง ศอกคืบยาว 3
วา 11 นิ้ว ถ้าจะตัดสัก 25 สำหรับ จะสิ้นผ้ายาวเท่าไร ?
๒๔. เรือไฟลำหนึ่งเมื่อแล่นไปได้ไกล 167 เส้น 15 วา
ครึ่งก็ก็ต้องใช้ฟืน 50 ก้อนทุกคราว ถ้ามีฟืนขนาด
เดียวกันนั้นอยู่ 5000 ก้อน กว่า จะหมดฟืนเรือจะแล่น
ไปได้ไกลเท่าไร ?
๒๕. นกพิลาปบินเร็วกว่านกเขา 3 เท่า ถ้านกเขาบินได้
ชั่วโมงละ 160 เส้น 14 วา นกพิลาปจะบินได้ชั่วโมง
ละเท่าไร ?

คุณมาตราวัดระยะกับน้ำหนักเมตริก

๑๔๕

ตัวอย่างที่ ๒

จงคูณ 9 ก. 4 ชก. 5 มก. ด้วย 8 ให้ครูชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจว่า " มาตราหนักเมตริก ก็อย่างเดียวกับ มาตราวัดระยะ เมตริก ที่ต่างกันก็แต่ไม่เรียก เมตร เรียกเป็นกรัมไปเท่านั้น นอกจากนี้หนักที่ละ 10 เหมือนกันวิธีทำ

กกก.	ก.	ชก.	ชก.	มก.
	9	0	4	5
				×
				9
7	2	3	6	0

ตอบ 7 กกก. 2 ก. 3 ชก. 6 มก.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูขณะท่านทำ ให้ถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น เขา 7 คูณ 4 มม. ได้เท่าไร ? 28 มม. เป็นกี่ ซม. ? 7 คูณ 6 ซม. ได้เท่าไร ? 42 ซม. กับ 2 ซม. เป็นกี่ ซม. ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น และในตัวอย่างที่ 2 ก็ให้ถามทำนองเดียวกัน

แบบฝึกหัดที่ ๓๒

เลข ทั้ง แก่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๕ เวลา สอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือ คณิต ในใจ แล้ว ตอบ ปากเปล่า

๑. 17 มม. $\times$ 5 = ? 5. 13 ซม. $\times$ 9 = ?

๒. 12 มม. $\times$ 9 = ? 6. 15 ซม. $\times$ 7 = ?

๓. 14 มม. $\times$ 6 = ? 7. 18 ซม. $\times$ 5 = ?

๔. 26 มม. $\times$ 8 = ? 8. 14 ซม. $\times$ 6 = ?

๙. ไม้ท่อนหนึ่ง ยาว 11 ซม. 16 ท่อนยาวเท่าไร ?

๑๐. ลูกบอลหนึ่งหนัก 9 กก. 8 ลูกหนักเท่าไร ?

๑๑. ของห่อหนึ่งหนัก 7 ก. 12 ห่อหนักเท่าไร ?

๑๒. ลวดเส้นหนึ่งยาว 14 ซม. ถ้าเอา ลวดขนาดนี้ มาต่อ
กัน 10 เส้น จะยาวเท่าไร ?

๑๓. ระฆังใบหนึ่งหนัก 11 กก. 12 ใบหนักเท่าไร ?

๑๔. 7 ซม. 14 คนยาวเท่าไร ?

๑๕. 15 ซม. 11 คนหนักเท่าไร ?

๑๖. 14 กก. 25 ซม. กว้าง 7

๑๗. 8 กก. 35 ซม. กว้าง 8

๑๘. 13 กก. 15 กก. กว้าง 24

๑๙. ๖ ก. 16 ม. 24 มม. กว้าง 81
๒๐. 3 กก. 45 ก. 5 กก. $\times 56 = ?$
๒๑. 3 กก. 4 ซม. 8 มม. $\times 64 = ?$
๒๒. 4 กก. 3 ซม. 8 ม. $\times 32 = ?$
๒๓. หักไขหนึ่งหนัก 29 กก. 7 ชก. 4 คกก. ถ้า 35 ใบ
หนักเท่าไร ?
๒๔. ลวด 1 เมตรหนัก 5 ก. 4 ชก. ถ้าลวดยาว
45 เมตร จะหนักเท่าไร ?
๒๕. ของ 2 ห่อหนัก 5 กก. 5 คกก. 8 ก. ห่อหนึ่งหนักกว่า
อีกห่อหนึ่ง 2 เท่า ของ 2 ห่อนี้หนักห่อละเท่าไร ?
๒๖. รถไฟขบวนหนึ่ง มีรถจักรคัน 1 กับรถพ่วง 5 คัน ทั้ง
รถจักรยาว 75 ซม. รถพ่วงคัน 1 ยาว 460 ซม.
อยากทราบว่า รถไฟขบวนนั้นยาวเท่าไร ?
๒๗. สวนแห่งหนึ่ง เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 57 เมตร
69 มม. ยาว 175 เมตร ถ้า จะเดิน รอบสวนนี้ จะ
เป็นระยะทางยาวเท่าไร ?

บทที่ ๓๓ คุณมาตราวัชรยะอังกฤษ

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า คุณมาตรา ไมล์
 หลา ฟุต นิ้ว ก็ทำอย่างเดียวกันกับคุณเลขสามัญ แต่
 ต้องคูณเป็นจำนวนๆไป เช่นเมื่อคูณจำนวนนิ้วแล้ว ได้
 เท่าไรจึงจะ มาคูณจำนวนฟุต ต่อไป

ตัวอย่าง

จงคูณ 76 หลา 2 ฟุต 11 นิ้ว ด้วย 56

วิธีทำ

ไมล์	หลา	ฟุต	นิ้ว
	76	2	11
			8 ^x
	615	2	4 ^x
			7
2	790	1	4

ตอบ 2 ไมล์ 790 หลา 1 ฟุต 4 นิ้ว

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ครูตั้ง
ถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ เช่น เขา 8 คูณ 11 นิ้วได้
เท่าไร? 88 นิ้ว เข็มก็ฟุต? 8 คูณ 2 ฟุตได้เท่าไร? 16 ฟุต
กับ 7 ฟุต เข็มก็ฟุต? ฯลฯ ทั้งนี้เช่นกัน

แบบฝึกหัดที่ ๓๓ ก

เลข ตั้งแต่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนบันทึก
หนังสือฝึกในใจ แล้วตอบปากเปล่า

๑. หนังสือเล่มหนึ่งสูง 7 นิ้ว ถ้าเขาหนังสือชนิดนี้ซ้อน
กัน 15 เล่ม จะสูงเท่าไร?
๒. คีบข้าวเจ้ายาว 8 นิ้ว 17 คีบข้าวเจ้ายาวเท่าไร?
๓. 9 นิ้ว 14 คนเป็นเท่าไร?
๔. 5 นิ้ว 11 คน หักออกเสีย 6 นิ้ว ยังเหลือเท่าไร?
๕. กระดานแผ่นหนึ่งหนา 2 นิ้ว ถ้าจะเอากระดานชนิดนี้
มาซ้อนกันเข้า 27 แผ่น จะสูงเท่าไร?
๖. ฝัสดูตัวหนึ่งบินไปได้ไกลหาที่ละ 46 ฟุต ใน ๓ นาที
จะบินไปได้ไกลเท่าไร?
๗. 6 นิ้ว 7 คน บวกด้วย 9 นิ้ว เป็นเท่าไร?

๘. 8 นิ้ว 5 หน ขวัก้วย 13 นิ้ว เป็นเท่าไร ?
๙. ถังใบหนึ่ง สูง 2 ฟุต ถ้าจะเอาถัง ชะนิกนี้ ช้อน กัน
เข้า 17 ใบ จะสูงเท่าไร ?
๑๐. ในหนึ่ง นาที ถ้า นายพะเนียบ เดินได้ 56 ฟุต นายเนียบ
จะเดินได้ 64 ฟุต ขยาดทราบว่าใน 10 นาที นายเนียบ
จะเดินไปได้ไกลกว่า นายพะเนียบเท่าไร
๑๑. 15 ฟุต รวมกันเข้า 7 หน เป็นเท่าไร ?
๑๒. 13 นิ้ว รวมกันเข้า 9 หน เป็นเท่าไร ?
๑๓. 5 หลา 2 ฟุต 7 นิ้ว $\times 15 = ?$
๑๔. 1 ไมล์ 34 หลา 2 ฟุต 11 นิ้ว $\times 24 = ?$
๑๕. 9 ไมล์ 75 หลา 6 นิ้ว $\times 32 = ?$
๑๖. 14 ไมล์ 2 ฟุต 8 นิ้ว $\times 48 = ?$
๑๗. 71 ไมล์ 64 หลา 9 นิ้ว $\times 19 = ?$
๑๘. 1002 หลา 101 นิ้ว $\times 63 = ?$
๑๙. ถังจักรยาน วัดโดยรอบได้ 7 ฟุต 4 นิ้ว ถ้าถังนี้
หมุนได้ 72 รอบ จะเป็นระยะทางเท่าไร ?
๒๐. เสาโทรเลข ข้างทางรถไฟ ขั้วกัน 56 หลา 2 ฟุต

คุณสมบัติของหน่วยวัด

๑๕๑

๓ นิ้ว ถ้ารถไฟแล่นผ่านเสาโทรเลขไป 57 คัน
จะเป็นระยะทางยาวเท่าไร ?

แบบฝึกหัดที่ ๓๓ ข

๑. จงกระจาย 8 คำถึง 16 บาท 2 สลึง 3 สตางค์เป็นสตางค์
๒. จงทอน 97865 สตางค์เป็นซัง
๓. 89764 นาฬิกาเป็นกี่วัน ?
๔. 1 เดือน 2 ชั่วโมง 7 นาฬิกา เป็นกี่นาฬิกา ?
๕. 6850 นิ้วเป็นกี่เส้น ?
๖. 3 เส้น 5 วา 2 ศอกเป็นกี่คืบ แล้วให้แปลง
เป็นเมตร (คืบ 25 ซม. เป็น 1 คืบ)
๗. จงกระจาย 1 กม. 7 คคม. 8 ม. 6 คม. 9 ซม.
ให้เป็น ซม.
๘. 98605 มม. เป็นกี่เมตร ?
๙. จงทอน 78043 มก. ให้เป็นกรัม
๑๐. จงกระจาย 4 ชก. 7 คคก. 5 กก. 9 ชก. ให้
เป็น ชก.
๑๑. จงทอน 50976 นิ้วให้เป็นศลา
๑๒. จงกระจาย 1 ไมล์ 786 ศลา 15 นิ้ว ให้เป็นนิ้ว

๑๓. นายอาจะมีเงินอยู่ 400.17 บ. นายสิงห์มี 904.25 บ.
นายปลื้มมีเงิน 682.09 บาท แต่นายโตมีเงินมาก
เท่ากับ คนทั้ง สาม อยากทราบว่า นายโตมีเงิน
เท่าไร
๑๔. วันจันทร์ข้าพเจ้าใช้เงินไป 32 บ. 1 ส. วันอังคารใช้
มากกว่าวันจันทร์ 8 บ. 3 ส. วันพุธใช้ไปน้อยกว่า
วันอังคาร 7 บ. 50 สท. อยากทราบว่ารวม 3 วัน
ข้าพเจ้าใช้เงินไปเท่าไร
๑๕. 42 เล้น มากกว่า 5600 คีบเท่าไร ?
๑๖. 70206 มม. น้อยกว่า 89 ม. เท่าไร ?
๑๗. ระ คังเฮา ฮอร์ มาบวก กับ 71864 กก. จึงจะได้
77 กก. ?
๑๘. ผลบวกของ เลข 2 จำนวน รวมกันได้ 5 ไมล์ ถ้า
จำนวน น้อยเท่ากับ 1 ไมล์ 765 หลา 11 นิ้ว จำนวน
มากเท่ากับเท่าไร ?
๑๙. นายโตถามนายอาว่า “เธอมีเงิน อยู่เท่าไร ?” นาย
อาตอบว่า “ถ้าเธอได้เงินฉัน 256 บ. 75 สท.
แล้วฉันจะมี 500 บ. 17 สท.” อยากทราบว่า

นายอาจมีเงินอยู่เท่าไร

๒๐. เลข 2 จำนวนรวมกันไม่ทราบว่าเท่าไร รู้แต่ว่า
จำนวนมากเป็น 9999 และผลที่ต่างกันเป็น 1009
อยากทราบว่าจำนวนน้อยเป็นเท่าไร
๒๑. นายสอนจ่ายเงินให้แก่ชาย 17 คน คนละ 19 บ.
50 สต. หญิง 13 คน คนละ 15 บ. 25 สต.
ถ้ามีเงินอยู่ 1000 บ. จะยังเหลือเงินอยู่อีกเท่าไร ?
๒๒. ระยะทางจากตำบล ก. ถึง ตำบล ข. 20 ไมล์ 12 หลา
4 ฟุต ชายคนหนึ่งจะต้องเดินจาก ก. ถึง ข. กลับไป
กลับมารวม 19 เที้ยว จะเดินได้เป็นระยะทางเท่าไร ?
๒๓. รถไฟจะบวนหนึ่ง มีรถบรรทุกของ 37 คัน คันหนึ่งคิด
เฉลี่ยบรรทุกของหนัก 360 กก. 7 ชก. 5 กก. ก.
9 ก. อยากทราบว่ารวมของทั้งหมดหนักเท่าไร
๒๔. ถ้าตัวคุณเป็น 27 ตัวตั้งเป็น 9 ก. คม. 7 ม. 8 คม.
6 มม. อยากทราบว่าผลคูณเป็นเท่าไร
๒๕. เด็กคนหนึ่งเดินได้ 40 เส้นต่อ 16 นาทีกับ 14 วินาที
ถ้าต้องเดินเป็นระยะทาง 3480 เส้น จะต้องเดินนานเท่าไร ?

บทที่ ๓๔ หารมาตราเงินบาทและสตางค์

คำอธิบายวิธีสอน

ต่อไปนี้จะให้ครูสอนวิธี หาว เงินบาท กับ สตางค์ ให้นักเรียน
เข้าใจว่า เป็นวิธีเดียวกัน กับ หาว เลขสามัญ ตาม ที่ได้เรียน
มาแล้ว

ตัวอย่างที่ ๑

เงิน 35 บ. 25 สต. แจกให้เด็ก 5 คน ละได้

คนละเท่าไร ?

วิธีทำ

$$5 \overline{) 35.25} \text{ บ.}$$

$$\underline{7.05} \text{ ,,}$$

ตอบ 7 บ. 5 สต. (หรือ 7.05 บ.)

ตัวอย่างที่ ๒

มีเงิน อยู่ 1728 บ. 68 สต. แจกให้เด็ก 23 คน ละได้

คนละเท่าไร ?

วิธีทำ

23) 1728.68 บ. (75.16 บ.

161

118

115

36

23

138

138

ตอบ 75 บ. 16 สต. (หรือ 75.16 บ.)

(ให้นักเรียนจำใส่ใจไว้ว่า ข้างขวาทุกชั้นต้องมี

เลข 2 ตัวเสมอ เพราะเป็น สตางค์)

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียน ขอบหัดถามค่า ให้ครูถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดข้อ ความคิดของนักเรียนจึงจะแตกฉานเข้าใจแจ่มแจ้งก็ เช่นในตัวอย่างที่ ๑ เขา 5 หาร 35 บาท ได้เท่าไร? เขา 5 หาร 25 สตางค์ ได้เท่าไร? ในตัวอย่างที่ ๒ เขา 23 หาร 172 บาท ได้

เท่าไร ? 7 คูณ 23 ได้เท่าไร ? 1 ลบ 2 เหลือเท่าไร ? 6 ลบ
7 เหลือเท่าไร ? เหลือเศษเท่าไร ? จะต้องชักอะไรลงมา ?
23 หาร 118 บาท ได้เท่าไร ? ฯลฯ ทั้งนี้เป็นต้น

แบบฝึกหัดที่ ๓๔

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียน
ฝึกหนังสือคิดในใจแล้วตอบปากเปล่า

๑. มีเงินอยู่ 25 สต. แยกให้เด็ก 5 คน ได้คนละเท่าไร ?
๒. มีเงินอยู่ 27 สต. แยกให้เด็ก 9 คน ได้คนละเท่าไร ?
๓. มีกล้วยอยู่ 49 ผล แยกให้คน 7 คน ได้คนละเท่าไร ?
๔. มีส้มอยู่ 63 ผล แยกให้คน 3 คน ได้คนละเท่าไร ?
๕. มีน้อยหน้าอยู่ 81 ผล แยกให้เด็ก 3 คน ได้คนละเท่าไร ?
๖. มีมะม่วงอยู่ 56 ผล แยกให้เด็ก 2 คน ได้คนละเท่าไร ?
๗. มีขนมปังอยู่ 65 ผล แยกให้เด็ก 5 คน ได้คนละเท่าไร ?
๘. ส้มโอ 12 ผล ราคา 1 บาท 44 สต. ผลละเท่าไร ?
๙. ปลาแห้ง 3 ตัว ราคา 2 บ. 25 สต. ตัวละเท่าไร ?
๑๐. มะพร้าว 9 ผล ราคา 1 บ. 8 สต. ผลละเท่าไร ?
๑๑. ผ้าขาว 4 ผืน ราคา 1 บ. 8 สต. ผืนละเท่าไร ?
๑๒. สับปะรด 5 ถัง ราคา 1 บ. 55 สต. ถังละเท่าไร ?

หารมาตราเงินบาทและสตางค์

๑๕๗

๑๓. ผ้าพื้น 2 ผืน ราคา 6 บ. 50 สต. ผืนละเท่าไร ?
๑๔. ผ้าเช็ดหน้าโสรสละ 3 บาท ผืนละเท่าไร ?
๑๕. ถุงเท้าโสรสละ 15 บ. คู่ละเท่าไร ?
๑๖. ชายผู้หนึ่ง มีเงินอยู่ 4071 บ. 20 สต. แบ่งให้บุตร 7 คน จะได้คนละเท่าไร ?
๑๗. 3145 บ. 32 สต. $\div 9 = ?$
๑๘. 1126 บ. 11 สต. $\div 11 = ?$
๑๙. 2943 บ. 27 สต. $\div 27 = ?$
๒๐. นายคลอง มีเงิน อยู่ 3105 บ. 65 สต. ถ้าเอาเงินนี้แบ่งให้คน 19 คน คนละเท่า ๆ กัน จะได้เงินคนละเท่าไร ?
๒๑. นายเต็มซื้อหนังสือมาจำหน่าย 36 เล่ม ราคาเท่า ๆ กัน สิ้นเงิน 214 บ. 52 สต. นายเต็มซื้อหนังสือมาราคาเล่มละเท่าไร ?
๒๒. คน 37 คน ได้เงินรวมกัน 7185 บ. 40 สต. ถ้าแบ่งให้เท่า ๆ กัน จะได้เงินคนละเท่าไร ?
๒๓. ช่างสาว 76 กระสอบ ราคา 1406 บ. ช่างทราบบว่า กระสอบหนึ่งราคาเท่าไร

๒๔. ถ้ามี 101 ลูก ราคา 126 บ. 25 สต. อยากทราบว่า ลูก 1 ราคาเท่าไร
๒๕. ถ้าเอาเงิน 7081 บ. 48 สต. ง่ายให้แก่มูลงจ้าง 98 คน จะได้คนละเท่าไร ?

บทที่ ๓๕ หารมาตราเงินสยาม

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีหาร มาตรา ซึ่งทำสิ่ง ยาก สิ่ง สดางก็ ทำวิธีเดียวกันกับ หารเลข สามัญ แต่ ต้อง หาร ที่ละ จำนวน จาก มาตรา สูง มา หา ค่า เช่น เมื่อ หาร จำนวน ซึ่ง แล้ว ได้เท่าไร จึง จะ หาร จำนวนทำสิ่ง ต่อไป

ตัวอย่างที่ ๑

$$85 \text{ บ. } 2 \text{ สต. } 18 \text{ สต. } \div 56 =$$

วิธีทำ

เมื่อจะต้องเอา 56 หาร เราควร แบ่ง หาร เป็น 2 ครั้ง
คือ หาร ด้วย 8 ครั้งหนึ่ง แล้ว หาร ด้วย 7 อีกครั้งหนึ่ง

เพราะ $8 \times 7 = 56$

$$8) 85 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 18 \text{ สต.}$$

$$7) 10 \text{ ,, } 2 \text{ ,, } 21 \text{ ,,}$$

$$1 \text{ ,, } 2 \text{ ,, } 3 \text{ ,,}$$

$$\text{ตอบ } 1 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 3 \text{ สต.}$$

ตัวอย่างที่ ๒

$$110 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } 19 \text{ สต. } \div 43 =$$

วิธีทำ

$$\text{ผลหาร} = \frac{2 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 8 \text{ สต.}}{43) 110 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } 19 \text{ สต.}}$$

$$1 \text{ บ.} = 4 \text{ ส.}$$

อีก

รวม

$$\begin{array}{r} 86 \\ \hline 24 \\ \times 4 \\ \hline 96 \text{ ส.} \\ + 3 \text{ ส.} \\ \hline 99 \text{ ส.} \end{array}$$

$$1 \text{ ส.} = 25 \text{ สต.}$$

$$\begin{array}{r} 86 \\ \hline 13 \\ \times 25 \\ \hline \end{array}$$

65

26

325 สท.

อีก

19 ,,

รวม

344 ,,

344ตอบ 2 บ. 2 ส. 8 สท.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดูจนกระทั่งถามให้นักเรียนทุกคนทำ ให้ครูถามนักเรียนทุกคนขึ้นไปจนตลอดข้อ ความคิดของนักเรียนจึงจะแตกฉานและเข้าใจแจ่มแจ้งก็ เช่นในตัวอย่างที่ ๑ เขา 8 หาร 85 ได้เท่าไร? เหลือเศษเท่าไร? 5 บาทกับ 2 สลึง เป็นกี่สลึง 8 หาร 22 ได้เท่าไร? เหลือเศษเท่าไร? 6 สลึงกับ 18 สตางค์ เป็นกี่สตางค์ 8 หาร 168 ได้เท่าไร? เหลือเศษเท่าไร? ฯลฯ ทั้งนี้เช่นกัน ในตัวอย่างที่ 2 คำถามก็ทำนองเดียวกัน

แบบฝึกหัดที่ ๓๕

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๕ เวลาสอนให้นักเรียนมีค
หนังสือคิดในใจ แล้วตอบปากเปล่า

๑. มีเงิน 20 บ. แบ่งให้คน 4 คนเท่า ๆ กัน จะได้คน
ละเท่าไร ?
๒. เงิน 360 บ. แบ่งใส่ถุง 4 ถุงเท่า ๆ กัน ได้ถุงละ
เท่าไร ?
๓. เงิน 63 บ. แบ่งใส่หีบ 7 หีบเท่า ๆ กัน ได้หีบ
ละเท่าไร ?
๔. เข็มซีกเงิน 4 สายราคาเท่า ๆ กัน รวมราคา 52 บ.
อยากทราบว่าสายละเท่าไร
๕. ครึ่งของ 9 บ. เป็นเท่าไร ?
๖. เสี้ยวของ 8 บ. เป็นเท่าไร ?
๗. เงินถุงหนึ่ง ราคา 1 ช. 10 ค. ครึ่งถุงเท่าไร ?
๘. แบ่งเงิน 30 บ. ให้เด็ก 2 คน ให้คนที่ 1 ได้
มากกว่าอีกคนหนึ่ง 10 บ. จะได้คนละเท่าไร ?
๙. $33 \text{ บ. } \div 2 = ?$

๑๐. 5 บ. 1 ส. $\div 3 = ?$
 ๑๑. 127 บ. 14 สท. $\div 3 = ?$
 ๑๒. 33 บ. 1 ส. 24 สท. $\div 27 = ?$
 ๑๓. 197 ช. 12 ท. 43 สท. $\div 49 = ?$
 ๑๔. 2 ช. 3 บ. 43 สท. $\div 59 = ?$
 ๑๕. 13 ช. 10 ท. $\div 80 = ?$
 ๑๖. 123 บ. 8 สท. $\div 68 = ?$
 ๑๗. 166 บ. 1 ส. $\div 95 = ?$
 ๑๘. แบ่งเงิน 635 บ. 2 สท. ให้แก่คน 77 คน คนละเท่า ๆ กัน จะได้คนละเท่าไร?
 ๑๙. ในวันนี้ ชายคนหนึ่งหาเงินได้ 3 ส. 12 สท. ถ้าชาย 327 คนรวมกันหาได้เท่าไร?
 ๒๐. แบ่งเงิน 75 ช. 5 ท. ออกเป็น 70 ส่วนให้ใครส่วนเท่า ๆ กัน จะได้ส่วนละเท่าไร และคงเหลือเศษกี่สตางค์?

บทที่ ๓๖ หารมาตราเวลา

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครู อธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีหา มาตรา ปี เดือน วัน ชั่วโมง นาที ฯลฯ ก็ทำวิธี อย่างเดียวกันกับหา

หารมาตราเวลา

๑๖๓

เลขสามัญ แต่คั้ง หาร เป็น จำนวน ๆ จาก มาตราสูงมา
หาค่า เช่นเมื่อ หาร จำนวน ๘ แล้ว ได้เท่าไร จึง มาหาค
จำนวน เกือบ ต่อไป

ตัวอย่าง

จง หาร 453 ปี 6 เกือบ 14 วัน 7 ชั่วโมง 40 นาที

ด้วย 79

วิธี ทำ

ผลหาร = 5 ปี 8 เกือบ 27 วัน 21 ชั่วโมง 40 นาที

79) 453 ปี 9 เกือบ 14 วัน 7 ชั่วโมง 40 นาที

395

58 ปี

1 ปี = 12 ก. 12 เกือบ

696 ,,

อีก 9 ,,

รวม 705 ,,

632 ,,

73 ,,

$$1 \text{ เกษน} = 30 \text{ วัน}$$

$$\begin{array}{r} \times 30 \text{ วัน} \\ \hline \end{array}$$

$$2190 \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} + \\ \hline 14 \text{ ,,} \end{array}$$

$$\text{รวม} \quad 2204 \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} \hline 158 \text{ ,,} \end{array}$$

$$624 \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} \hline 553 \text{ ,,} \end{array}$$

$$71 \text{ ,,}$$

$$1 \text{ วัน} = 24 \text{ ชม.}$$

$$\begin{array}{r} \times 24 \text{ ชม.} \\ \hline \end{array}$$

$$284$$

$$\begin{array}{r} \hline 142 \end{array}$$

$$1704 \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} + \\ \hline 7 \text{ ,,} \end{array}$$

$$\text{รวม} \quad 1711 \text{ ,,}$$

$$\begin{array}{r} \hline 158 \end{array}$$

$$131$$

$$\begin{array}{r} \hline 79 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 52 \text{ ชั่วโมง} \\ \times 60 \text{ นาที} \\ \hline \end{array}$$

1 ชม. = 60 น.

$$\begin{array}{r} 3120 \\ + 40 \\ \hline 3160 \end{array}$$

รวม 3160 ,,

3160

ตอบ 5 ปี 8 เดือน 27 วัน 21 ชั่วโมง 40 นาที

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัว อย่างให้นักเรียนดูบนกระดานดำ ให้ครูถามนักเรียนทุกชั้นไปจนตลอดชั้น ทำนอง เกี่ยวกันกับที่ได้อธิบายมาแล้ว เพื่อความคึกของเด็กจะได้แตกฉาน และเข้าใจได้ดี

แบบฝึกหัดที่ ๓๖

๑. 31 ปี 3 เดือน 1 ชั่วโมง $\div 6 = ?$

๒. 56 ปี $\div 9 = ?$

๓. 13 ปี 1 วัน 9 ชั่วโมง $\div 51 = ?$

๔. 47 สัปดาห์ 5 วัน 6 ชั่วโมง 13 นาที $\div 37 = ?$

๕. 24 สัปดาห์ 3 วัน 12 ชั่วโมง 30 นาที $\div 21 = ?$

๖. 50 วัน 6 ชั่วโมง 24 นาที $\div 48 = ?$
๗. ถ้าแบ่ง 48 ปี กับ 24 สัปดาห์ ออกเป็น 12 ส่วน แล้วเอา 7 ส่วน จะได้เท่าไร ?
๘. บุตร อายุ ช่อนกว่าบิดา 13 เท่า ถ้าบิดาอายุได้ 48 ปี 1 เดือน 6 วัน บุตร จะมีอายุเท่าไร ?
๙. ทำงานได้ค่าจ้างวันละ 50 สตางค์ ทำอยู่ 6 สัปดาห์ ได้เงินเท่าไร ?
๑๐. จะต้องเอา 2 สัปดาห์ 11 ชั่วโมง ลบ 202 วัน 20 ชั่วโมง ที่ครึ่ง จึง จะหมด ?
๑๑. $57 \frac{1}{2}$ ปี 79 เดือน 3 วัน $\div 39 = ?$
๑๒. $17 \frac{1}{2}$ ปี 3 สัปดาห์ 5 วัน 12 ชั่วโมง $\div 48 = ?$
๑๓. ให้หา ส่วนที่ 60 ของ 400 ปี 37 วัน
๑๔. ถ้าคน มะขาม แก่ 7 เท่าอายุของ คนมะม่วง ถ้าคนมะขาม อายุได้ 21 ปี 197 วัน 4 ชั่วโมง คนมะม่วงจะมีอายุเท่าไร ?
๑๕. ถ้า อายุของ บิดามารดา และ บุตร รวมกัน 79 ปี 1 เดือน มารดาแก่กว่าบุตร 3 เท่า บิดาแก่กว่ามารดา 1 เท่า บิดา อายุ แก่กว่า บุตร กี่ ปี ?

บทที่ ๓๗ หารมาตราวัตริยะไทย

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีหามাত্রา เช่น
ว่า คชก คีบ ๑๓๖ ก็ทำอย่างเดียวกับหาเลขสามัญ
แต่ต้อง หาร เป็น จำนวน ๗ ไปจาก มาตราสูง มาหาค่า เช่นเมื่อ
หาว จำนวน แล้ว ให้ เท่าไร จึง มาหาว จำนวน ว่าต่อไป
ตัวอย่าง

209 เลข 16 วา 2 คชก 1 คีบ 9 นิ้ว $\div 35 = ?$

วิธีทำ

เมื่อเรต้องเอา 35 หาว เราควร แบ่งหาว เป็น 2 ครั้ง
คือเอา 7 หาว ครั้งหนึ่ง แล้วเอา 5 หาว อีก ครั้งหนึ่ง
เพราะ $7 \times 5 = 35$

$$\begin{array}{r}
 7 \) \ 209 \text{ เลข } 16 \text{ วา } 2 \text{ คชก } 1 \text{ คีบ } 9 \text{ นิ้ว} \\
 \hline
 5 \) \ 29 \text{ ,, } 19 \text{ ,, } 2 \text{ ,, } 0 \text{ ,, } 3 \text{ ,,} \\
 \hline
 5 \text{ ,, } 19 \text{ ,, } 3 \text{ ,, } 1 \text{ ,, } 3 \text{ ,,} \\
 \hline
 \hline
 \text{คชบ } 5 \text{ เลข } 19 \text{ วา } 3 \text{ คชก } 1 \text{ คีบ } 3 \text{ นิ้ว}
 \end{array}$$

คำแนะนำครู

เวลา ทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียน คุณนภกรท่านทำ ให้ครู

ถาม นักเรียน ทุกชั้นไป เหนอ ตลอดข้อ ทำนอง เดียวกัน กับ ที่
ให้ อธิบาย มา แล้ว

แบบฝึกหัดที่ ๓๗

เลข ทั้ง แด่ ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
คิดในใจ แล้ว คอย ปราม เปล่า

๑. $72 \text{ เส้น} \div 8 = ?$ 2 $108 \text{ เส้น} \div 9 = ?$

๓. $63 \text{ เส้น} \div 7 = ?$ 4 $1 \text{ เส้น } 1 \text{ วา} \div 3 = ?$

๕. $2 \text{ เส้น } 2 \text{ วา} \div 5 = ?$ 6 $2 \text{ เส้น } 2 \text{ วา} \div 6 = ?$

๗. เดินทางเท้า ชั่วโมง ละ เท่า ๆ กัน รวม 3 ชั่วโมง เป็น
ทาง 354 เส้น ชั่วโมงหนึ่ง เดินได้ไกลเท่าไร?

๘. ถักแถวหนึ่ง ยาว 3 เส้น แบ่ง ออก เป็น ห้า หั้ว ละ
เท่า ๆ กัน หั้วหนึ่ง ยาว 3 วา อยาก ทราบ ว่า รวม
หมด กี่ วา มี กี่ หั้ว

๙. ล้อ เกรียว วง โคจร รอบ กี่ 2 วา ถ้า ไป ใน ระยะ ทาง
10 เส้น ล้อ จะ หมุน ได้ กี่ รอบ?

๑๐. ผ้ายับหนึ่ง ยาว 20 วา ถ้า จะ ถัก เป็น ท่อน ท่อน ละ
เท่า ๆ กัน ยาว ท่อน ละ 2 ศอก จะได้ สัก กี่ ท่อน?

๑๑. $39 \text{ เส้น } 17 \text{ วา } 3 \text{ ศอก } 1 \text{ คืบ} \div 4 = ?$

๑๒. 17 เส้น 5 คืบ $\div 9 = ?$
๑๓. 246 เส้น 9 วา 4 ศอก $\div 12 = ?$
๑๔. 80 เส้น 17 วา 3 ศอก 2 คืบ $\div 28 = ?$
๑๕. 172 เส้น 14 วา 5 ศอก $\div 31 = ?$
๑๖. 200 เส้น 6 วา 10 คืบ $\div 62 = ?$
๑๗. ถ้าจะต้องทำ ถนนยาว 48 เส้น 17 วา 4 นิ้ว แบ่งให้คน 7 คน ทำเท่า ๆ กัน เหลือเศษที่แบ่งไม่ได้ ให้รวมเป็นของ คน ที่หนึ่งทำ ทั้ง คนหนึ่ง ต้อง ทำ ถนนยาว เท่าไร ?
๑๘. เรือใบตพายกรรเชียง ใน ชั่วโมง 1 แล่น อย่าง เต็ม ที่ ได้ 200 เส้น 18 วา 2 ศอก ถ้า แข่ง กับ เรือ พายม้า 2 แล่น ซึ่ง แล่น ช้า กว่า เรือ ใบต 2 เท่า เรือ ใบต จะต้อง ท่อ ให้ เรือ พายม้า เท่าไร จึง จะ ถึง ที่ แข่ง พร้อม กัน ?
๑๙. ลวดดั่งกระดี่เส้นหนึ่งยาว 244 เส้น 18 วา 3 ศอก ๕ คืบ ถ้า จะต้อง ตัด แบ่ง ให้ แก่ เรือ 15 ลำ ถ้า ละ เท่า ๆ กัน สำหรับ ทำ สาย ระยาง ลำ หนึ่ง จะ ได้ ลวด ยาว เท่าไร ?
๒๐. นายช่างกลผู้หนึ่งชุกย่อย เพื่อ จะ ทำ หน้า ที่ ใต้ สะพาน พอ ชุก ลง ไป ได้ 2 เส้น 17 วา หรือ 12 เท่า ของ กติกลง

ที่ อยู่ข้าง เคียงกัน ถัด หน้า อย่าง ระทราย ว่า คลอง ที่
อยู่ ข้าง เคียง กัน สก เท่าไร

บทที่ ๓๘ หารมาตราบักระยะกับน้ำหนักเมตริก

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า หารมาตรา เมตร
เดซิเมตร เซนติเมตร ฯลฯ ก็คือ หรือหารมาตรา กรัม
เดซิกรัม เซนติกรัม ฯลฯ ก็คือ เรากระจายให้เป็นมาตรา
อย่างต่ำเสียก่อน แล้วก็หาว อย่าง เลขสามัญ ได้ผลหาว
เท่าไร แล้ว จึงทอนตามลำดับมาตรา อย่างสูงอีกทีหนึ่ง เพราะ
การกระจาย หรือการ ทอนนี้้ง่าย และ ทำได้ทันที
ตัวอย่างที่ ๑

พหุ 10 กม. 3 ซม. 74 ม. ด้วย 91

วิธีทำ

10 กม. 3 ซม. 74 ม. = 10374 ม.

91) 10374 ม. (114 ม. = 1 ซม. 1 คม. 4 ม.

หาร มาตราวัดระยะกับน้ำหนักเมตริก

๑๗๑

91

364

314

ตอบ 1 ซม. 1 คม. 4 ม.

ตัวอย่างที่ ๒

29 กก. 6 ชก. 3 คกก. 8 ก. $\div$ 73 = ?

29 กก. 6 ชก. 3 คกก. 8 ก. = 29638 ก.

ผลลัพธ์ = 406 ก. = 4 ชก. 6 ก.

73) 29638 ก.

292

438

438

ตอบ 9 ชก. 6 ก.

คำแนะนำครู

เวลาทำเลข ตัวอย่างให้นักเรียนคูณ กระดานดำ ให้ครู
ถาม นักเรียน ทุกชั้นไปจนตลอดชั้น ทำนอง เดียวกัน กับ ที่ใ้
อธิบาย มา แล้ว

แบบฝึกหัดที่ ๓๘

เลข ตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือคิดในใจ แล้วตอบปากเปล่า

๑. เกินทางไค้ 7 นาที ต่อ 560 ม. อยากทราบว่า 1 นาที
เกินไค้ไกลเท่าไร
๒. ลูกขี้ 9 ลูกเท่า ๆ กัน หนัก 135 กก. อยากทราบว่า
ลูกหนึ่ง หนักเท่าไร
๓. ลวดขก หนึ่ง ยาว 1111 ม. ถ้าจะตัดออกเป็น 11 เส้น
เส้นละเท่า ๆ กัน เส้น 1 ยาวเท่าไร ?
๔. ของ 12 คอเท่า ๆ กัน รวมหนัก 1320 ก. คอ 1
หนักเท่าไร ?
๕. ผ้าขาวพับ 1 ยาว 11 คม. 2 ม. ถ้าจะตัดเป็น
7 ท่อน ท่อนละเท่า ๆ กัน ท่อน 1 ยาวเท่าไร ?
๖. เลี้ยวของ 13 คกก. 2 ก. เป็นเท่าไร ?
๗. ครกของ 11 กก. 2 ชก. เป็นเท่าไร ?
๘. มีทอง หนัก 11 ชก. 5 คกก. แบ่งให้บุตร 5 คน
คนละเท่า ๆ กัน จะได้คนละเท่าไร ?
๙. มีเชือกอยู่ยาว 21 ซม. แบ่งให้บุตร 7 คน คนละเท่า ๆ
กัน คนหนึ่ง จะได้ยาวเท่าไร ?

๑๐. สังกะสี 9 แผ่นเท่า ๆ กัน รวมหนัก 19 กก. 8 ชก.
อยากทราบว่าแผ่น 1 ชิ้นเท่าไร
๑๑. 8 ม. 21 ซม. 1 มม. $\div$ 23 = ?
๑๒. 24 กก. 3 ชก. 8 ก. 9 ก. $\div$ 29 = ?
๑๓. 46 กก. 185 ม. $\div$ 11 = ?
๑๔. 84 ก. 47 ชก. 20 มก. $\div$ 34 = ?
๑๕. 911 กก. 4 ซม. 21 ม. $\div$ 71 = ?
๑๖. ใน 26 ม. 91 ซม. มี 1 ม. 17 ซม. อยู่กี่คน?
๑๗. ใน 14 กก. 331 ก. มี 7 ก. 2 ชก. 5 มก. อยู่กี่คน?
๑๘. ใน 2 กก. 147 ม. 2 ซม. มี 3 ม. 5 ซม. อยู่กี่คน?
๑๙. 11 กก. 9 ชก. 4 ก. 75 ชก. $\div$ 65 = ?
๒๐. รางยาว 65 ม. 5 ซม. 5 ซม. กว้าง 95
๒๑. เชือกเส้นหนึ่งยาว 13 ม. 2 ซม. 3 ซม. ถ้าจะตัดออกเป็นท่อน ท่อนละเท่า ๆ กัน ท่อน 1 ยาว 31 ซม. 5 มม. จะได้สักกี่ท่อน และจะเหลือเศษยาวเท่าไร?
๒๒. สนามวงเวียนวัดโคกขจรรอบได้ 4 ซม. ถ้าจะปักเสาทำรั้วรอบสนามให้มีระยะห่างกัน 25 ม. จะต้องใช้เสาสักกี่ต้น?

บทที่ ๓๙ ทารมาตราวัตริยะะอังกฤษ

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า วิธีหารมาตรา ไมล์
 หลา ฟุต นิ้ว ก็ทำอย่างเดียวกันกับหารเลขสามัญ แต่
 ต้องหารเป็นจำนวน ๆ ไปจาก มาตราสูง มาหาต่ำ เช่นเมื่อ
 หารจำนวนไมล์แล้ว ให้เท่าไร จึง มาหาร จำนวน หลา ต่อไป
 ตัวอย่าง

งหาร 765 ไมล์ 2 ฟุต 1 นิ้ว ด้วย 95

วิธีทำ

ผลหาร = 8 ไมล์ 92 หลา 1 ฟุต 11 นิ้ว

95 765 ไมล์ 0 หลา 2 ฟุต 1 นิ้ว

760

5 ”

1 ไมล์ = 1760 หล. 1760 หลา

8800 ”

355

250

190

60 หลา

×

1 หลา = 3 ฟุต

3 ฟุต

180 ,,

+

ชก 2 ,,

2

รวม 182 ,,

95

87 ฟุต

+

1 ฟุต = 12 นิ้ว

12 นิ้ว

1044 ,,

+

ชก 1 ,,

1

รวม 1045 ,,

95

95

95

ตอบ 8 ไมล์ 92 หลา 1 ฟุต 11 นิ้ว

คำแนะนำครู

เวลาทำเลขตัวอย่างให้นักเรียนดู ให้ครูถามนักเรียน
ทุกชั้นไป จนตลอดข้อ ทำนองเดียวกันกับที่ได้อธิบายมาแล้ว

แบบฝึกหัดที่ ๓๗ ก

เลขตั้งแต่ข้อ ๑ ถึงข้อ ๑๐ เวลาสอนให้นักเรียนฝึก
หนังสือคิกในใจ แล้วตอบปากเปล่า

๑. จักรยานคันหนึ่งใน 7 นาทีแล่นได้ 749 หลา อยาก
ทราบว่าในนาที 1 แล่นได้ไกลเท่าไร
๒. ลวดขกหนึ่งยาว 93 ฟุต ถ้าฉีกตัดออกเป็นเส้น ๆ เท่ากัน
เส้นหนึ่งยาว 7 ฟุต จะยังเหลือลวดอยู่ยาวเท่าไร ?
๓. เชือกเส้นหนึ่งยาว 37 นิ้ว ถ้าตัดออกเป็นท่อน ๆ
เท่ากัน ท่อนหนึ่งยาว 8 นิ้ว จะได้กี่ท่อน ? เศษที่
เหลือนี้ยังขาดอยู่อีกเท่าไร จึงจะได้ อีก ท่อนหนึ่ง ?
๔. 144 นิ้ว ถ้าหักออกเสียครึ่งละ 12 นิ้ว ก็หมดจึง
จะหมด ?
๕. จะต้องเอาอะไร มาคูณ 9 จึงจะได้ 2 ฟุต 3 นิ้ว ?
๖. ทองแดงกลมชิ้นหนึ่งวัดโดยรอบได้ 3 นิ้ว ถ้าลัดไปตาม
พื้น กระดานยาว 10 ฟุต จะหมุนไปกี่รอบจึงจะสุด

แผ่นกระดาษ ?

๙. เชือกเชือกหนึ่งยาว 106 หลา ตัดแบ่งให้เด็ก 12 คน
ให้ ได้ยาว คนละเท่า ๆ กัน ยัง ซากเชือก อยู่อีกเท่าไร ?
๑๐. นายประเซิน เกิน ก้าว ละ 3 ฟุต นายประเซิน จะ ต้อง
เกิน กี่ ก้าว จึง จะ สุก สนาม ซึ่ง ยาว 30 หลา ?
๑๑. จะ ต้อง เอา อะไร มา คูณ 7 จึง จะได้ 9 หลา 1 ฟุต ?
๑๒. 11 นิ้วบวกกับกี่ครั้งจึงจะได้ 121 นิ้ว ?
๑๓. จงหาร 1 หลา 2 ฟุต 3 นิ้ว ด้วย 9
๑๔. จงหาร 19 หลา 9 นิ้ว ด้วย 11
๑๕. จงหาร 288 หลา 2 ฟุต 3 นิ้ว ด้วย 15
๑๖. จงหาร 168 หลา 1 ฟุต 4 นิ้ว ด้วย 16
๑๗. 743 หลา 1 ฟุต 7 นิ้ว $\div 29 = ?$
๑๘. 10 ไมล์ 256 หลา 2 ฟุต $\div 22 = ?$
๑๙. 75 ไมล์ 431 หลา 4 ฟุต 6 นิ้ว $\div 75 = ?$
๒๐. 11 ไมล์ 554 หลา 4 ฟุต 4 นิ้ว $\div 47 = ?$
๒๑. 2 ไมล์ 1151 หลา 1 ฟุต $\div 77 = ?$
๒๒. ถนนสายหนึ่งยาว 1500 หลา จะปลูกต้นไม้ทั้ง 2 ฝาก

ถนนให้ ระยะต้นไม้ ใน ฟากหนึ่ง ๆ ห่างกัน 8 หลา 1 ฟุต
 อยากทราบว่า จะต้องปลูก ต้นไม้กี่ ต้น

๒๑. ล้อจักรยานวัดโดยรอบได้ 55 นิ้ว ถ้าจะขี่ไป ระยะ
 ทาง 32 ไมล์ 880 หลา ล้อนั้นจะหมุนได้สักกี่รอบ?
๒๒. เส้โทรเลข 33 เส้ บัด ระยะห่างเท่า ๆ กันไปไกลเป็น
 หอนทาง 1 ไมล์ อยากทราบว่า ระยะระหว่างเส้ 2 ต้น
 ห่าง จากกันเท่าไร

แบบฝึกหัดที่ ๓๗ ข

๑. ใน 13167 มี 63 อยู่กี่คน?
๒. จงบวกครึ่งของ 142 บ. 6 สต. เข้า กับ เศษส่วนของ
 212. บ. 60 สต. แล้วหักผลที่ได้ ออกเสีย 1 ช.
 3 ต. 3 บ. 2 สต.
๓. ถ้าฉันใช้เงินไปครึ่ง ละ 3 บ. 75 สต. สักกี่ครั้ง จึง
 จะหมดตัวเงิน 337 บ. 50 สต. ?
๔. ชายคนหนึ่ง ทำงานในสัปดาห์หนึ่งเพียง 6 วัน รวม
 เป็นเวลา 50 ชั่วโมง 30 นาที อยากทราบว่า
 วันหนึ่ง เขาทำงานกี่ ชั่วโมง
๕. $1683 - (99 \times 17) + 19 = ?$

๖. จงกระจายเศษของไม้ 13 หลา 4 นิ้ว ให้เป็น ๕ นิ้ว
๗. นายสอน มีเชือกอยู่ยาว 3 เส้น 11 วา 2 ศอก นายสิน มีน้อยกว่านายสอน 18 วา 3 ศอก นายสายมีน้อยกว่านายสิน 9 วา 3 ศอก อยากทราบว่ารวม 3 คน มีเชือกอยู่ยาวเท่าไร แล้วให้แปลงเป็นเมตร
๘. คนซื้อกางเกง 3 ตัว ตัวละ 2 บาท 15 สต. เสื้อ ๕ ชิ้นในครึ่งโหล ตัวละ 75 สต. หมวก 1 ใบ ราคา 2 บ. 25 สต. ถ้าให้คนขายใบละ 10 บาทเขาไป 2 ใบ จะได้ทอนเท่าไร ?
๙. เมื่อจ่ายเงินให้ค่าหมูไป 15 บาท ราคาตัวละ 6 ท. 1 บ. 2 ส. แล้วยังเหลือเงินอยู่อีก 75 บ. 96 สต. อยากทราบว่าเมื่อแรกมีเงินอยู่เท่าไร
๑๐. ข้าพเจ้า จะต้อง มีวชิรียินยาว สักกี่เมตร ถ้าจะแบ่งให้เด็กหญิง 36 คนยาวคนละ 18 ม. และให้เหลือวชิรียินเอาไว้ใช้อีก 19 ม. ?
๑๑. พงศิก 7 เส้น 19 วา 3 ศอก 9 นิ้ว ออกจาก 8 เส้น แล้วกระจายผลลบให้เป็น ๕ นิ้ว
๑๒. นาฬิกาของฉันเดินเร็วไปชั่วโมงละ 3 วินาที อยาก

ทราบว่าใน 3 วันจะกินเร็วไปเท่าไร

๑๓. ครึ่งของ 1 กก. 7 ก.กก. 9 ก. 6 ก.กก. กับสี่ส่วนของ 2 กก. 5 กก. 8 กก. ต่างกันอยู่เท่าไร ?
๑๔. ข้าพเจ้ามีธนบัตรใบละ 100 บาท 1 ใบ เงิน 5 บาท กับสตางค์สิบ 2 อัน ข้าพเจ้าจ่ายเงินไปใช้หนี้รายหนึ่ง 1 ต. 3 บ. 2 ส. อีกรายหนึ่ง 2 ต. 2 บ. 75 ส. อยากทราบว่าข้าพเจ้ายังเหลือเงินอยู่เท่าไร
๑๕. ช่อเห็ดหอมมาหนัก 175 ตำลึง ราคาตำลึงละ 15 สต. จะมาขายตำลึงละเท่าไร จึงจะได้กำไร 3 บ. 50 สต. ?
๑๖. ค่าโดยสาร รถไฟจากตำบล ก. ถึงตำบล ข. เป็นเงิน 12 บ. 35 สต. ถ้าเขาคิดค่าโดยสารกิโลเมตรละ 5 สต. อยากทราบว่าทาง ระหว่าง ตำบล ก. ถึงตำบล ข. ยาวเท่าไร
๑๗. นายแมน มีเชือก อยู่ยาว 7 เส้น 9 วา นายยังมีอยู่ 9 เส้น 15 วา นายยัง จะต้องให้นายแมนเท่าไร จึงจะมีเท่ากันทั้ง 2 คน แล้วให้แบ่งลง เข็มเมตร ?
๑๘. แบ่งเงิน 11 ต. 3 บ. 16 สต. ให้แก่คน 3 คน ให้คนที่หนึ่งได้รับ 3 ส่วน คนที่สอง 2 ส่วน คนที่สาม 1 ส่วน จะได้เงินคนละเท่าไร ?

๑๘. ซื้อฝรั่งมา 3 ลูกต่อ 5 สต. สิ้นเงินไป 1 บ. 25 สต.
ถ้าขายฝรั่งไปทั้งหมดลูกละ 2 สต. อยากทราบว่า
ได้กำไรเท่าไร
๒๐. ชายคนหนึ่งก้าวยาว 2 ฟุตครึ่ง ถ้าเขาจะต้องเดินไป
ทางไกล 700 หลา จะต้องก้าวกี่ก้าว?
๒๑. พี่ชายของฉันมีเงินอยู่ 10 บ. ถ้าเขาได้เงินฉัน 4 บ.
แล้ว ฉันจะมีเงินถึง 7 เท่าของพี่ชายของฉัน อยาก
ทราบว่าแต่แรกฉันมีเงินอยู่เท่าไร
๒๒. โรงเรียนแห่งหนึ่งเปิดเรียนตั้งแต่ 9 นาฬิกา จนถึงเที่ยง
วัน แล้วเปิดอีกตั้งแต่ 13 นาฬิกา ถึง 16 นาฬิกาครึ่ง
อยากทราบว่า 5 วัน โรงเรียนเปิดสอนกี่ชั่วโมง
๒๓. ซื้อกล้วยน้ำว้ามา 200 หวี ราคาหวีละ 5 สต.
มาเน่าเสีย 23 หวี นอกนั้นขายหวีละ 8 สต. จะ
ได้กำไรหรือขาดทุนเท่าไร?
๒๔. เรือกับสินค้า รวมกันราคา 9000 บ. 72 สต. ราคา
เรือเป็นเสี้ยวหนึ่งของ ราคาสินค้า อยากทราบว่าสินค้า
ราคาเท่าไร

๒๕. ชายคนหนึ่ง หาเงินได้ 2500 บ. ใน 40 สัปดาห์
ถ้าเขา ประหยัดไว้ได้ 400 บ. ขยายทราบว่า ถ้าคิด
เฉลี่ยได้ ใน สัปดาห์ 1 เขาใช้เงินเท่าไร?

บทที่ ๔๐ บัญชีรับจ่ายรายวัน

คำอธิบายวิธีสอน

ให้ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การทำบัญชีรับจ่าย
เป็นวิชาที่นักเรียนทุกคนควร รู้ไว้ ถึงแม้ว่าระหว่างที่ยัง
มิได้ทำการค้าก็ดี แต่ถ้าเรารู้แล้วเราก็สามารถที่จะ
จะทำบัญชีรับจ่าย ผลประโยชน์ในบ้านของเรา เพื่อให้รู้ว่
วันหนึ่ง หรือ เดือนหนึ่ง เราใช้เงินสิ้นไปเท่าไร ก็ได้

การทำบัญชีรับจ่ายรายวัน ต้องลงรายการรับจำนวน
เงิน และ วัน เดือน ปี ที่รับไว้ข้างซ้าย มีรายการรับเมื่อไร
ให้ลงเมื่อนั้น ไม่ต้องรวมยอดทุกวัน สิ้นเดือนจึงรวมยอด
ครั้งหนึ่ง

ส่วนรายการจ่ายนั้น ก็ต้องลงจำนวนเงิน และ
วัน เดือน ปี เช่นเดียวกัน แต่ให้ลงไว้ข้างขวา ไม่ต้อง
รวมยอดทุกวัน ให้รวมเมื่อวัน สิ้นเดือน พร้อมกับรายรับ

บัญชีรับจ่ายรายวัน

๑๘๓

เมื่อรู้แล้วว่า รวมยอด รับไว้เท่าไร และ จ่ายไว้เท่าไร
เมื่อ หัก กัน เข้า ก็รู้ยอดเงิน คง เหลือ ยอดไป ตั้ง รับใน เดือน
ต่อไป การ รวม ยอด เงิน รับ และ จ่าย แล้ว หัก ให้ รู้ ยอด เงิน
คง เหลือ นี้ เรียกว่า การ รวบบัญชี

ตัว

บัญชีรายรับและรายจ่ายของ
ประจำเดือน มีนาคม

รายรับ

พ.ศ. ๒๔๖๕		รายการ	จำนวนเงิน	
เดือน	วันที่		ป.	สต.
มีนาคม	1	มีผู้บริจาคทรัพย์ให้	12	50
„	15	ได้รับเงินจากคนไข้พิเศษ 1 คน	10	—
„	16	มีผู้นำเงินมาบำรุง 2 ราย		
		รายหนึ่ง 52 บาท 72 สตางค์		
		อีกรายหนึ่ง 25 บาท	77	72
„	17	เบิกเงินมาไว้สำหรับจ่าย	200	—
„	18	เบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยงคนไข้	172	40
รวมเงิน			472	62

บัญชีรับจ่ายรายวัน

๑๘๕

อย่าง

ผู้อำนวยการโรงพยาบาล

พ.ศ. ๒๔๖๕

รายจ่าย

พ.ศ. ๒๔๖๕		รายการ	จำนวนเงิน	
เดือน	วันที่		ป.	สต.
มีนาคม	1	จ่ายเบี้ยเลี้ยงคนไข้ 8 คน	56	24
"	2	จ่ายเงินเดือนให้แพทย์ประจำ 2 คน คนละ 50 บาท	100	—
		จ่ายเงินเดือนให้คนพยาบาล 3 คน คนละ 15 บาท	45	—
		จ่ายเงินเดือนให้เสมียน 1 คน	35	—
มีนาคม	30	เสียค่าใช้สอยเบ็ดเตล็ด	12	75
		รวมจ่าย	248	99
		คงเหลือยกไป	223	63
		รวมทั้งสิ้น	472	62

๑. จงทำบัญชีรับจ่าย จำนวนเดือน.....

พ.ศ. ตามรายการต่อไปนี้ให้ถูกต้องตามวิธี

ในการทำบัญชีเรือนครวนี้ บิภาให้เงินไว้ใช้จ่าย

35 บาท 40 สตางค์ เก็บค่าเช่าห้องใต้ อีก 5 ห้อง ห้องละ

6 บาท 50 สตางค์ เงินเหลือเมื่อครั้งซื้อไม้ทำเรือน

5 บาท 15 สตางค์

ซื้อ หมู 6 บาท

ซื้อ เป็ด และไก่ตัวละ 80 สตางค์

รวม 12 ตัว ซื้อ น้ำตาลทราย 1 ลูก 7 บาท 50 สตางค์

ซื้อไข่ 200 ร้อย ร้อยละ 2 บาท 25 สตางค์ ซื้อ มะพร้าว

25 ลูก เป็นเงิน 3 บาทถ้วน

๒. จงทำบัญชีรับจ่าย การแลกข้าวของนาง สาย

ชูศักดิ์ จำนวนเดือน..... พ.ศ.

ทั้งนี้ มีรายการต่อไปนี้

ซื้อ ผ้า ห่ม แดง 25 ผืน ผืนละ 30 สตางค์ ซื้อ เสื้อ

ผ้า กดอก 12 ตัว ตัวละ 25 สตางค์ ก้าย 12 หลอก

หลอดก ละ 6 สตางค์ เข็ม ห่อละ 3 สตางค์ 20 ห่อ

บัญชีรับจ่ายรายวัน

๑๘๗

ขายผ้าห่มแดง 20 ผืน ผืนละ 50 สตางค์ ขายเสื้อ
ผ้าดอก 10 ตัว ตัวละ 32 สตางค์ ขายท้าย 10 หลอด
หลอดละ 10 สตางค์ ขายเข็ม 15 ห่อ ห่อละ 6 สตางค์

๓. จงทำบัญชีรับจ่าย จำนวนเดือน.....

พ.ศ..... ซึ่งนายแดง สงวนพงศ์ รับเหมาซื้อ

และปลูกเรือน 3 หลัง ทั้งรายการต่อไปนี้

วันที่ 3 ได้รับเงินค่าจ้างครั้งที่หนึ่ง 300 บาท วันที่
17 ได้รับเงินค่าจ้างครั้งที่สอง 200 บาท วันที่ 30 ได้รับ
เงินค่าจ้างครั้งที่สาม 200 บาท

ส่วนรายจ่ายนี้ เมื่อวันที่ 7 เสียค่าจ้างซื้อ 125 บาท
75 สตางค์ วันที่ 15 จ่ายค่าแรงปลูกเรือนหลังที่หนึ่ง
150 บาท วันที่ 25 จ่ายค่าแรงปลูกเรือนหลังที่สอง
175 บาท 60 สตางค์ วันที่ 30 จ่ายค่าแรงปลูกเรือน
หลังที่สาม 220 บาท 45 สตางค์

๔. จงทำบัญชีรับจ่ายของ ลูกเสือสำรองแถม สุกสงวน

ซึ่งได้ไปในการ แรมคิน เมื่อ เดือน.....พ.ศ.....

ทั้ง รายการ ต่อไปนี้

วันที่ 5 บิคาให้เงิน 5 บาท 48 สตางค์ วันที่ 7 รับ
เงิน จากมารดาที่ได้ฝากไว้แต่ก่อน 7 บาท 16 สตางค์ ฝาก
ให้ซื้อผ้าพัน 7 บาท 39 สตางค์ บิคาให้ค่าเบี้ยเลี้ยงใน
เวลา ที่ไป แรมคิน 7 วัน วันละ 16 สตางค์

ส่วนเงินที่ได้ใช้จ่ายไปนั้น คือ ซื้อขนมปังไป กิน กลาง
ทาง 1 บาท 75 สตางค์ ซื้อผ้าพัน 3 ผืน ผืน ละ 2 บาท
50 สตางค์ ซื้อยาฉุนฝากพี่ 5 ม้วน ม้วน ละ 47 สตางค์
ซื้อของ กิน รวม ทั้ง สิ้น 1 บาท 39 สตางค์

๕. ทรงขบัญญัติรายจ่าย ประจำ เดือน.....

พ.ศ..... ของโรงเรียน.....

ตาม รายการ ต่อไปนี้

ตั้งแต่วันที่ 1 ถึงวันที่ 15 เก็บเงินค่าเล่าเรียนได้
75 บาท 50 สตางค์ วันที่ 16 มีผู้ให้เงินบำรุงโรงเรียน
12 บาท วันที่ 20 รับเงินค่าบำรุง ห้องสมุดจากนักเรียน
16 คน คน ละ 12 สตางค์

เงินเหล่านี้ได้ใช้จ่ายไปดังนี้ คือ วันที่ 5 ซื้อหมึกค่า

แบบสอบข้อ

๑๘๕

- 1 ขวท 1 บาท 75 สตางค์ สมก เป่า 3 เล่ม เล่มละ
1 บาท 25 สตางค์ วันที่ 30 จ่ายเงินเก็บให้ การโรง
12 บาท กับ ชัย ชอลัก 4 หีบ หีบละ 75 สตางค์

แบบสอบข้อ

ชุดที่ ๑

๑. รงขวก 736 บ. กับ สตางค์อีก 2 เท่า จำนวนนี้ และ สิ่ง
อีกสิบของจำนวนนี้ เข้า กับกัน
๒. ให้ลบสิบของ 9064 สต. ออกจาก 701 บ.
๓. จงแบ่ง 671 ช. 15 ค. 2 บ. 90 สต. ออกเป็น 35 ส่วน
๔. ชายคนหนึ่ง หาเงินได้ ปี ละ 2880 บ. เขาจ่ายเป็น
ค่าอาหาร และค่าเช่าบ้านเสีย 840 บ. ค่าหุงต้ม
380 บ. ค่าหนังสือ 255 บ. และค่าเบ็ดเตล็ด
ต่าง ๆ อีก 710 บ. ใน 3 ปี เขาจะมีเงินเหลือเท่าไร?

ชุดที่ ๒

๑. $(27 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 12 \text{ สต. } \times 9) - (23 \text{ บ. } 5 \text{ สต. } \times 6) = ?$
๒. ให้บวกจำนวนเหล่านี้เข้าด้วยกัน 19 บ. 2 ส. ; 1 สต.

375 สต. ; 36 ส. 7 สต.

๓. 5 เท่าของ 9 บ. 29 สต. ให้ลบ ออก เสีย จาก 100 บ.
 ๔. รงทอง 7001 ส. ให้เป็น สต.

ชุดที่ ๓

๑. รถม้าคู่ราคา 112 ท. 40 บ. ม้าตัวหนึ่งในคู่นี้
 ราคาเท่า กับรถ พอดี แต่อีกตัวหนึ่งราคามากกว่ารถ
 20 บ. ม้าตัวแพงนี้มีราคาเท่าไร ?
 ๒. ผ้า 7 หลา ราคา 16 บ. 3 ส. 12 สต. ถ้า หลาเดียว
 ราคาเท่าไร ?
 ๓. ให้เอา 41 ทหาร 6198 ข. 29 ท. 2 บ.
 ๔. สี่ทางค์ แดง กับ สี่ทางค์ ห้า มี อย่าง ละ เท่า ๆ กัน คือ
 อย่างละ 9268 อัน ให้เอา สี่ทางค์ แดง ลบ สี่ทางค์ ห้า
 อยาก ทราบ ว่า เหลือ เท่าไร

ชุดที่ ๔

๑. ในถุงหนึ่ง มีเงิน สองสลึง เงินสลึง และ สี่ทางค์ สิบอยู่
 ปนกัน ถ้า นับ เป็น อัน ๆ ก็ จะ ได้ จำนวน เท่า กัน พอดี ถ้า
 นับ หมก ค่าย กัน ได้ 1200 อัน อยาก จะ ทราบ ว่า รวม เป็น
 จำนวน เงิน เท่าไร

๒. $(27 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } \times 12) + (15 \text{ ช. } 12 \text{ สท. } \times 11) - (37 \text{ บ. } 15 \text{ สท. } \times 30) =$

๓. $325 \text{ ท. } 7 \text{ บ. } - 976 \text{ บ. } 1 \text{ ส. } 9 \text{ สท. } =$

๔. จงหาผลบวกของ 375 มม. 7008 ซม. 98632 คม.
ชุดที่ ๕

๑. หัก 96 ช. 13 ท. 2 บ. 59 สท. ออกเสียจาก 176 ช. 19 ท. 1 บ.

๒. มีเงิน 2 จำนวน จำนวนหนึ่ง 114 ท. 8 บ. 72 สท. อีกจำนวนหนึ่ง 153 บ. 28 สท. รวมด้วย กัน อังชาติอีกเท่าไร จึงจะได้ 209 ท.

๓. ในข้อ 2 นั้นได้ตอบเท่าไร ให้เอา 100 ทหาร แล้ว ทอนเลข ลัพธ์ เป็น สท. ๕

๔. นาย ก. สูง 1 ม. 65 ซม. 55 มม. นาย ข. สูงกว่า นาย ก. 2 ซม. และ นาย ค. สูงกว่า นาย ข. 1 ซม. 55 มม. ทั้ง ๓ นาย ค. สูงเท่าไร?

ชุดที่ ๖

๑. 79625 สท. กับ 801 บ. 50. สท. มากกว่ากันเท่าไร? ให้ตอบเป็น สท.

๒. จงบวกเข้าด้วยกัน คีช สดางคัสย 1197 ชัน ;
สดางคัสย 7832 ชัน

๓. 9 บ. 90 สท. $\div$ 110 = ?

๔. เลข 3 จำนวน รวมกันไว้ 2486 จำนวนที่หนึ่ง เป็น
379 จำนวนที่สอง มากกว่าจำนวนที่หนึ่ง 812 จำนวน
ที่สาม เท่าไร ?

ชุดที่ ๗

๑. 9.บ. 3 ส. 12 สท. ให้ลบออกเสีย 378 สท.

๒. 3 ส. 17 สท. $\times$ 56 = ?

๓. นาย ข. มีเงินอยู่ก๊ยบาท นาย ก. มีเหรียญสลึง
อยู่เท่าจำนวนเหรียญบาทของนาย ข. ถ้านาย ข.
ได้เงินอีก 2 ช. ก็จะมีเงินครบ 550 บ. พอดี
ทั้งนี้ นาย ก. มีเงินอยู่เท่าไร ?

๔. มีน้ำตาลหนัก 3 กก. 576 ก. จะแบ่ง ออกเป็น ห่อ ๆ
ห่อหนึ่งหนัก 1 กก. 205 ก. ห่อที่สองหนัก 968 ก.
ห่อที่สามหนัก 1 กก. 127 ก. ยังเหลือ น้ำตาล
หนักเท่าไร ?

ชุดที่ ๘

๑. จงบวกเข้าด้วยกัน 327 เล่ม 19 วา ; 6835 วา ;
แล้วให้แปลงเป็นเมตร
๒. $62543 \text{ นาฬิกา} \times 19 = ?$
๓. ถ้ามีเงินอยู่ 487 บาท 20 สต. จะแลกธนบัตร
หนึ่งคนละ 3 สต. 12 สต. ตลอดเวลา 4 สัปดาห์
ใช้ไปกี่บาท ?
๔. หีบบรรจุของเต็มหนักหีบละ 29 กก. 7 ชก. 4 กกก.
ถ้ามีอยู่ 85 หีบ จะหนักเท่าไร ?

ชุดที่ ๙

๑. $705 \text{ หลา } 3 \text{ ฟุต } 9 \text{ นิ้ว} \times 7 = ?$
๒. $17 \text{ คม. } 9 \text{ ม. } 6 \text{ ซม.} - 79650 \text{ มม.} = ?$
๓. $15 \text{ ไมล์ } 209 \text{ หลา } 15 \text{ นิ้ว} \times 7 \text{ ฟุต } 11 \text{ นิ้ว} \times 84 = ?$
๔. เลขจำนวนหนึ่ง เมื่อเอา 68 หาวได้รับ 93 และ
เหลือเศษ 49 เลขจำนวนนี้เท่าไร ?

ชุดที่ ๑๐

๑. $21 \text{ เล่ม } 17 \text{ วา } 4 \text{ หีบ } 9 \text{ นิ้ว} \div 27 = ?$
๒. $(7645 \text{ นาฬิกา} + 309 \text{ วัน } 30 \text{ นาฬิกา}) \div 26 = ?$

๓. $17345 \text{ มก.} + 6005 \text{ ชก.} + 954 \text{ กก.} + 8001 \text{ ก.} = ?$

๔. เด็กคนหนึ่งเกิดเมื่อ 19 ปีมาแล้ว เวลานั้นบิดา
ของเขา อายุได้ 49 ปี อยากทราบว่า เขียวนี้บิดา
อายุมากกว่าบุตรเท่าไร

ชุดที่ ๑๑

๑. งบดาว 15 หลา 2 ฟุต 0 นิ้ว ด้วย 24

๒. งบบวกเข้าด้วยกัน 123 ม. 65 ซม. 8. มม. 101
กกม. 97 ซม. 6 มม. 14 ม. 5 คม. 7 มม.

๓. งบหาผลที่ต่างกันระหว่าง 7903 นิ้ว กับ 82 คอก

๔. เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. 2466 นายวิเศษได้ซื้อ
ของมา จากห้างเคี่ยมเต็ง ซึ่งมีรายการแจ้งต่อไปนี้
เสื้อเชิ้ต 5 ตัว ราคาตัวละ 3 บาท 25 สตางค์ รองเท้า

ผ้าใบ 2 คู่ ราคาคู่ละ 2 บาท 75 สตางค์ หมวกสักหลาด

กำ 1 ใบ ราคา 7 บาท 65 สตางค์ เข็มขัด ๑ สาย ราคา 8

บาท 50 สตางค์ ผ้าเช็ดหน้าครึ่งโหล ราคาโหลละ 4 บาท

75 สตางค์ รองเท้าขาวครึ่งโหล 7 บาท 50 สตางค์

ได้ชำระเงินเรียบร้อยแล้วตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ.

2466 งบทำใบเสร็จรับเงิน

ชุดที่ ๑๒

๑. จงทอน 79680 ให้เป็นเลข แล้วแปลงให้เป็น เมตร
คิด เลข ห้า ยาว 40 เมตร
๒. จงกระจาย 71 ซม. 9 ม. 7 คม. ให้เป็นเซนติเมตร
๓. ชายคนหนึ่ง ก้าวยาว 2 ฟุต 8 นิ้ว ถ้าเขาก้าวไป 1200
ก้าว จะเป็นทางไกลเท่าไร?
๔. แม่ค้า คนหนึ่ง ซื้อ น้อยหน้า มา 100 ละ 3 บาท 75 สตางค์
จะ ต้อง มา ขาย ผล ละเท่าไร จึง จะได้กำไร 1 บาท 25
สตางค์?

ชุดที่ ๑๓

๑. $(900 - 798 + 110) \div 11 = ?$
๒. จะ ต้อง เอา อะไร มา บวก กับ 5604 สต. จึง จะได้ 8 ท.
9 บ. 3 สต.?
๒. จง หัก 7256 ให้ ออกจาก 1 ไมล์
๔. ใน ดុង หนึ่ง มี สตางค์ ๑๑๐ ละ 10 อยู่ 92 อัน อัน ละ ๕
สตางค์ อยู่ 85 อัน กับ สตางค์ แกร่ง อีก 907 อัน รวม
เป็น เงิน หนึ่ง ดុង เท่าไร ?

ชุดที่ ๑๔

๑. จงคูณ 19 ชั่วโมง 49 นาที ด้วย 49
๒. จงบวกเข้าด้วยกัน 735 นว; 654 คบ; 563 ศอก 95 วา
๓. จง หัก 9804 กม. ออกจาก 1 กม.
๔. ถังใบหนึ่งใส่น้ำหวานได้ 17 กก. 9 ชก. แล้วตักเอา
น้ำหวานนี้บรรจุขวด 7 ไหล หากขวดละ 9 กก.
7 ก. ถังนี้ยังเหลือน้ำหวานอีกเท่าไร?

ชุดที่ ๑๕

๑. 27 ม. 9 มม. บวก กัน 75 คนเป็นเท่าไร?
๒. ให้ทอง 8403 สต. เป็นบาท แล้วเขาไป หัก 1 ช. 17 ก.
๓. จง เอา อะไร บวก กับ 9730 สต. ให้ได้ผลลัพธ์ 110 บ.
๔. ของ สิ่ง หนึ่งหนัก 338 กก. 4 ชก. จะ แบ่ง ออก เป็น ส่วน
ส่วนละ 2 กก. 350 ก. ได้กี่ ส่วน?

ชุดที่ ๑๖

๑. จง บวก 22 ชั่วโมง 52 นาที 49 วินาที; 19 ชั่วโมง 14
นาที 54 วินาที; 20 ชั่วโมง 84 นาที 37 วินาที เข้า
ด้วยกัน

๒. ทุ่ง 75 ไร่ 5 ฟุต 7 นิ้ว กว้าง 39
 ๓. ทุ่ง 500 ไร่ 17 วา 3 ศอก 2 นิ้ว กว้าง 44
 ๔. ไร่หนึ่ง ราคา 8 ต. 8 บ. ลูกหมูตัวหนึ่ง ราคา 1 ต.
 1 บ. ขยายทราบวา ไร่ 2 ไร่ ราคาจะเท่ากับลูกหมูกี่ตัว

ชุดที่ ๑๓

๑. ทุ่ง 960 ไร่ หักออกจาก 1 ไร่
 ๒. $(4560 + 8649) \div 17 = 699 = ?$
 ๓. ถ้าจะเอา 2 ต.ค. 7 ม. หักออกจาก 2 ต.ค.
 17 ม. 4 ต.ค. 4 ม. จะได้สักกี่ครั้ง?
 ๔. เรือ 2 ลำ มีราคา 2000 บ. ขายลำหนึ่งไปเป็น
 ราคา 10 ชั่ง 5 ตำลึง อีกลำหนึ่งจะต้องขายเท่าไร?

ชุดที่ ๑๔

๑. ทุ่ง 36 ไร่ 24 นาฬิกา 36 วินาที กว้าง 63
 ๒. ทุ่ง 2 ไร่ 9 ศอก 1 คืบ 6 นิ้ว กว้าง 29
 ๓. นายคลอง ทำงานได้ค่าจ้าง 2 วัน ต่อ 1 บาท 50 สตางค์
 ถ้า นายคลอง ได้ค่าจ้าง 19 บาท 50 สตางค์ นายคลอง
 ทำงาน อยู่ กี่วัน?

๔. ซาห่อหนึ่ง ราคา 1 ส. 12 สต. ถ้ามีเงินอยู่ 4 ท.
2 บ. 50 สต. จะซื้อซาไ้กี่ห่อ?

ชุดที่ ๑๘

๑. $45 \text{ ปี } 3 \text{ เดือน } 4 \text{ สัปดาห์} \div 56 = ?$
 ๒. $(751 \text{ มก.} \times 19) - (310 \text{ ชก.} \div 31)$
 ๓. ทิวหาของเลขจำนวนหนึ่งเป็น 41 ลัพธ์เป็น 201 เศษ 27 อยากทราบว่าเลขจำนวนนั้นเท่าไร
 ๔. จ้างคนงาน 18 คนซ่อมทางรถไฟ ค่าจ้างคนหนึ่งวันละ 1 บาท 50 สตางค์ ถ้าจ้างอยู่ 2 สัปดาห์ จะสิ้นเงินเท่าไร?

ชุดที่ ๒๐

๑. $(105 \times 29) - (1715 \div 35) = ?$
 ๒. ลูกปราชญ์ถว้ลูกหนึ่งหนัก 7 กก. ถ้ามีถว้ถว้อยู่หนัก 49 กก. 35 กก. จะห้ถว้ลูกปราชญ์ไ้กี่ลูก?
 ๓. จะต้องเอา 7 ลบ 749 ก็ครั้งจึงจะหมด?
 ๔. เกิดคนหนึ่งเมื่อ พ.ศ. 2458 อายุไ้ 8 ปี เกยวณอายุไ้เท่าไร?

ชุดที่ ๒๑

๑. เงิน 384 บาท 12 บาท 130 บาท 53 บาท
๒. จะต้องหาอะไรมาบวกกับ 507 บาท จึงจะได้ 986 บาท
19 บาท 3 บาท 17 บาท?
๓. นายหยกนำเงิน 135 บาทไปฝากคลังออมสินประเภทฝาก
คงเหลือ คลังก็หักดอกเบี้ยให้บาทละ 3 สตางค์ต่อปี
ถ้านายหยกฝากเงินจำนวนนี้ไว้ 2 ปี จะได้ดอกเบี้ย
กี่บาท?
๔. หนังสือเล่มหนึ่งมี 694 บรรทัด เล่มที่สอง 503
บรรทัด เล่มที่สาม 495 บรรทัด ถ้าให้เด็กคนหนึ่ง
อ่านวันละ 47 บรรทัด จะต้องอ่านอยู่กี่วันจึงจะหมด?

ชุดที่ ๒๒

๑. 32 บาท 19 บาท 3 บาท 11 บาท $\times 47 = ?$
๒. มีเงินอยู่ 278 บาท 2 บาท 15 บาท จะแลกสตางค์
5 บาทกี่อัน?
๓. 27 ชั่วโมง 19 นาที 57 วินาที 56 = ?
๔. ส้ม 36 ผล ราคา 1 บาท ถ้าซื้อส้มอย่างนี้ส้ม
เงิน 17 บาท 3 บาท จะได้ส้มกี่ผล?

๑. งบรวม 7239 สต.; 1396 บ.; สตกค์ห้า 951 อัน
เข้าด้วยกัน

๒. งบรวม 29 หลา 2 ฟุต 823 นิ้ว กว้าง 48

๓. งบหัก 7239 ม. 2 คม. 5 ซม. ชอกเสีย 6857 ม.
3 คม. 18 ซม.

๔. งบทำบัญชีรับจ่ายของร้านนายจัน พาณิช

รับ วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 24..... นายแสง
ส่งเงินมาใช้หนี้ 1167 บาท 18 สตางค์ ตาม
ใบสำคัญที่ 95 ข่าย ถาดแอลูมิเนียมได้ 5 ใบ
ราคาใบละ 7 บาท 50 สตางค์ ข่าย ร่มผ้า
ได้ 9 คัน ราคาชิ้นละ 3 บาท 75 สตางค์

จ่าย วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 24..... จ่ายเงิน
เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 24..... ให้ลูกจ้าง
2 คน คนละ 15 บาท จ่ายเงินให้ค่าข้าวสาร
56 บาท 70 สตางค์ ส่งเงินไปใช้ให้ห้างจอ
ลิตทอลที่ สิงคโปร์ 369 บาท 17 สตางค์

ชุดที่ ๒๔

๑. มีเงินอยู่ 73 บาท จะแจกให้เด็กคนละ 1 บาท 8 สตางค์ จะมีเด็กมารับกี่คน?
๒. น้อย มีสตางค์แดงอีกอัน พี่ก็มีสตางค์ห้าเท่านี้ อันเหมือนกัน ถ้าเงินที่น้อยมีนี้รวมได้ 2 ซึ่ง 10 คำสั่ง พี่จะมีเงินเท่าไร?
๓. 654 เติม 19 ว่า 3 คือก 27 นิ้ว $\div 74$ ได้ผลลัพธ์เท่าไรและเหลือเศษเท่าไร?
๔. ซื้อถุงเท้ามา 3 โหล ราคา 27 บาท ถ้าขายไปคู่ละ 1 บาท 25 สตางค์ เมื่อขายหมดจะได้กำไรเท่าไร?

ชุดที่ ๒๕

๑. มีเงิน 1 ซึ่ง ไข่เสีย 13 บ. 3 ส. 12 สต. - จะยังเหลือเท่าไร?
๒. หนังสือ 5 เล่ม ราคา 36 สต. ถ้าซื้อเป็นจำนวน 5 โหล จะสิ้นเงินเท่าไร?
๓. รวด 201 วัน 18 ชั่วโมง 59 วินาที ค่อย 72
๔. ซื้อโต๊ะมา 1 ตัว กับเก้าอี้ 3 ตัว เป็น ราคา 47 บ. 3 ส.

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

12 สท. ถ้าคิดแต่เก้าสิเท่าหนึ่งเป็นราคา 27 บ. 20 สท.
จะเป็นราคาได้เท่าไร ?

ชุดที่ ๒๖

๑. 679 ซ 13 ค. 3 บ. 50 สท. ลบ ด้วย 9672 บ.
ที่เหลือนั้น จะเป็น สท. กี่สิบ ?
๒. ถ้าเอา 54 คาร์ 1326 บ. 1 ส. 24 สท. จะได้ผลลัพธ์
เป็นกี่ สท. กี่ ?
๓. ชวนา ผู้หนึ่ง ซื้อ มา 5 ตัว กับ วัว 15 ตัว รวมเป็น
ราคา 925 บาท ถ้า มี ราคาตัวละ 65 บาท อยาก
ทราบว่า วัว ราคาตัวละ เท่าไร
๔. ข้าพเจ้า นำเงิน 200 บาท ไปฝากคลังออมสินไว้ ในประเภท
ฝาก ประจำวัน คลัง คิดดอกเบี้ย ให้ 100 ละ 2 บาท
ต่อปี ถ้า ข้าพเจ้า ได้ รับ ดอกเบี้ย มา จากคลัง 12 บาท
อยาก ทราบ ว่า ข้าพเจ้า ฝาก เงิน ไว้ นาน กี่ ปี

ชุดที่ ๒๗

๑. จงลบ 7932 สท. กี่ห้า ด้วย 5979 สท. แล้ว ตอบ
เป็น คำ ถึง
๒. นาย กิ หา เงิน ได้ วัน ละ 3 ส. จะ ต้อง หา อยู่ กี่ วัน จึง

จะได้เงินรวมทั้งสิ้น 2 ซึ่ง 50 สติงค์

๓. บ้านกับสวนเป็นราคา 5600 บ. ถ้าบ้านมีราคาสี่เท่า
ของสวน บ้านนั้นราคาเท่าไร ?
๔. แร่เงินก่อนตึงหนัก 238 ก. 9 ชก. 5 มก. จะ
ทำเหรียญให้ได้ 111 เหรียญ จะหนักเหรียญละ
เท่าไร ?

ชุดที่ ๒๔

๑. $793 \text{ บ. } 2 \text{ ส. } 19 \text{ สต.} + 399 \text{ ส. } 50 \text{ สต.} + 196 \text{ ท.}$
 $97 \text{ สต.} + 12 \text{ ท.} \text{ ครึ่ง} = ?$
๒. $117 \text{ บ. } 3 \text{ ส. } 2 \text{ สต.} \times 79 = ?$
๓. จงหัก 19 ช. 13 ท. 3 บ. ออกจาก 9701 สต.
๔. ถ้าเด็กคนหนึ่งเดินได้ก้าวละ 1 ฟุต 8 นิ้ว จะต้อง
เดินกี่ก้าวจึงจะไปได้ไกล 500 หลา ?

ชุดที่ ๒๕

๑. $3937 \text{ บ. } 2 \text{ ส.} \div 75 = ?$
๒. 1 สัปดาห์มีกี่นาที ?
๓. $20 \text{ วา} + 15 \text{ คอก} + 24 \text{ คีบ}$ เป็นกี่หนว ?
๔. ถ้าพ่อเจ้าได้เงินเดือนเดือนละ 4 ซึ่งจ่ายเป็นค่าอาหาร

เลขคณิตประถมปีที่ ๓

เสีย 120 บาท เครื่องนุ่งห่ม 45 บาท ค่าเช่า
บ้าน 30 บาท ค่าคนใช้ 2 คนคนละ 12 บาท
ค่าไฟฟ้า 9 บาท 25 สตางค์ ค่าใช้สอยเบ็ดเตล็ด
อีก 65 บาท ในเดือนหนึ่ง ข้าพเจ้าจะมีเงินเหลือ
เท่าไร ?

ชุดที่ ๓๐

๑. 25 ช. 11 ท. 3 บ. 32 คน จะเป็นเท่าไร ?
๒. 729 ช. 13 ท. 3 บ. 3 ส. 5 สต. ชักออกเสีย
เท่าไรจึงจะเหลือ 368 ช. 16 ท. 1 บ. 29 สต. ?
๓. ระหว่าง 4 น. วันจันทร์ถึง 18 น. วันอังคารมีกี่ชั่วโมง ?
๔. ทหารผู้หนึ่งเดินได้ก้าวละ 2 ฟุตครึ่ง ถ้าเดินอย่าง
เร็วจะเดินได้นาทีละ 108 ก้าว เดินอยู่ 2 ชั่วโมงครึ่ง
จะไปได้ไกลเท่าไร ?

ชุดที่ ๓๑

๑. ผลบวกของจำนวนเหล่านี้รวมกันเป็นเท่าไร ? คือ
7319 สต. ; 650 ส. ; 1700 สตางค์ห้า, 964 สตางค์สิบ.
๒. 273 ท. 9 บ. 57 สต. ชักออกเสีย 7963 สต.
เหลือเท่าไร ?

๓. เงิน 2110.05 บ. 5 สต. จะซื้อกระเปาะราคาขายละ 3 บ.
1 สต. 10 สต. ได้กี่ใบ?

๔. 70 ข. 70 ค. 72 บ. 300 สต. เงินทุก ๆ จำนวนนี้
จะรวมกันแลกเงินได้ถึงกี่สต.?

ชุดที่ ๓๒

๑. 76320 บ. 2 สต. 14 สต. นี้ ให้เขา 72 บาท

๒. 61793 สตางค์ห้า ให้ทำเป็นข่ง?

๓. ชายผู้หนึ่งขายส้ม 400 ผล 25 ผลต่อบาท อีกคน
หนึ่ง ขาย มะพร้าว 432 ผล 3 ผลสตึง ใครจะได้เงิน
มากกว่ากันเท่าไร?

๔. ชายผู้หนึ่งมีเงินฝากธนาคารไว้ ในเวลาต้นเดือน 729.50 บ.
และ ต่อมาใน ระหว่าง เดือนนี้ ได้ ออกใบสั่ง จ่าย เงิน ไป
2 ราย คือ 79.37 บ. 214.43 บ. แต่ได้ส่งเงินไป
ฝากในธนาคาร อีก 133.50 บ. ใน สิ้น เดือนนี้ จะ
มีเงินเหลือ อยู่ในธนาคาร เท่าไร?

ชุดที่ ๓๓

๑. จะต้องเขา อะไร มากุณ กับ 72 บ. 3 สต. จึงจะได้
873 บ.?

๒. 9327 บ. 5 สต. ให้หักออกเสีย 96359 สต. เหลือเท่าไร?

๓. ซื้อผ้าไซกา 150 โหล โหลละ 2 บ. 25 สต. เมื่อส่งชวคเปล่านั้นไป เขาคิดให้ค่าชวคโหลละ 1 บ. จะต้องเสียเงินเท่าไร?

๔. ซื้อกินสอทำมา ราคา 100 แห่ง ต่อ 4 บ. 50 สต. ถ้าขายไป 500 แห่ง ราคาแห่งละ 6 สต. จะได้กำไรเท่าไร?

ชุดที่ ๓๔

๑. เสียของ 2800 สต. เป็นกี่ชิ้น?

๒. ขายข้าวไป 75 กระสอบเป็นราคา 1342 บ. 50 สต. ได้กำไรกระสอบละ 75 สต. อยากทราบว่าซื้อข้าวมาเป็นราคาเท่าไร

๓. ถ้าขายรถยนต์คันหนึ่งไปเป็นราคา 2425 บ. จะยังขาดทุนอยู่ 175 บ. ถ้าขายไป 2650 บ. จะได้กำไรหรือยังขาดทุนเท่าไร?

๔. ถ้าจะปักเสาทำรั้วรอบทั้ง 4 ด้าน ซึ่งยาว 5 ซม. เสาห่างกันแต่ละ 25 ม. จะต้องใช้เสากี่ต้น?

ชุดที่ ๓๕

๑. ผลบวกของ เลข 4 จำนวนเป็น 460 หลา 1 ฟุต 3 นิ้ว
 ทรายจำนวนบวกอยู่ 3 จำนวน คือ 75 หลา 2 ฟุต
 9 นิ้ว.; 124 หลา 1 ฟุต 11 นิ้ว.; 25 หลา 7 นิ้ว
 อีกจำนวนหนึ่งเท่าไร?

๒. $(736 \times 15) \times (509 \div 25) - (60525 \div 75) = ?$

๓. 3983 ท. 3 บ. 3 ส. 7 สต. แบ่งให้คน 29 คน
 จะได้คนละเท่าไร?

๔. นายก. กับ นายข. ไปซื้อ ทรายไปรymanagrani ที่ทำการ
 ไปรymanagrani ทั้ง 2 คนนี้ซื้อได้จำนวนทรายไปรymanagrani
 เท่ากัน แต่ของนายก. นั้นเป็น อย่าง กวละ 10 สต.
 ของนายข. อย่าง กวละ 2 สต. นายข. ซื้อสิ้น 7 ส.
 13 สต. นายก. จะซื้อสิ้นเท่าไร?

ชุดที่ ๓๖

๑. 1 โยชน์ 23 เส้น 7 วา เป็นกี่วา?
 ๒. 19 บ. 3 ส. 7 สต. $\times 19 = ?$
 ๓. เรือเมล์ลำหนึ่งแล่นได้นาทีละ 5 เส้น 15 วา ถ้า

ถนนทางไกล 2432 เส้น 5 วา ก็ชั่วโมงจึงจะถึง?

๔. 2 ศอก เท่า กับ 1 เมตร ถ้า 36 วา 4 ศอก จะ เป็นกี่ เมตร

ชุดที่ ๓๗

๑. 329 จ. 15 ค. ๓ บ. 2 ส. 18 สต. หัก ออกเสีย

218 จ. 12 ค. 3 บ. ๕๕ สต. เหลือ เท่าไร?

๒. ถ้า มี เงิน อยู่ 1500 บาท จะ จ่าย ให้ แก่ คน งาน คน ละ

1 บ. 50 สต. ได้ กี่ คน?

๓. 361 ค. 5 บ. 43 สต. $\times 62 = ?$

๔. ถ้า ดิน แยก ผ่า ตูมไม้ ให้ แก่ เด็ก หญิง 36 คน คน ละ 18
หลา แล้ว ยัง เหลือ อยู่ อีก 19 หลา เมื่อ แรก ดิน มี ผ่า
อยู่ กี่ หลา?

ชุดที่ ๓๘

๑. เชือก ยาว เส้น ละ 3 เส้น 17 วา 2 ศอก คืบ ท่อ กัน
เข้า 57 เส้น จะ ยาว เท่า?

๒. ชาย ผู้ หนึ่ง เก็บ เงิน ได้ ครั้ง หนึ่ง ของ จำนวน ที่ ได้ เสมอ ราย
ได้ ของ เขา หนึ่ง วัน 3 บ. 12 สต. - ใน ปี หนึ่ง เขา จะ มี
เงิน เท่าไร? (คิด 365 วัน เป็น ปี)

๓. วา คา พุทรา 16 ผล ต่อ 1 สตางค์ ถ้า ซื้อ สั้น เงิน

5 บาท 75 สตางค์ จะได้พุทรากี่ผล?

๔. ใน 2 สัปดาห์ ใช้เงินสิ้นไป 56 ท. 2 บ. 10 สต. จงคิดเฉลี่ยกันว่า วันหนึ่งได้ใช้จ่ายสิ้นไปเท่าไร

ชุดที่ ๓๘

๑. จะต้องเอาอะไรมาคูณ กับ 79 จึงจะได้ได้ผลน้อยกว่า 5435 เพียง 537 ?

๒. ให้หัก 730 ท. 5 บ. 3 ส. 12 สต. ออกจาก 7830 บ. 1 สต.

๓. เสวโทรเลขตามทางรถไฟแยกต่างตามระยะ 30 วา ถ้าทางรถไฟยาว 705 เส้น จะเป็นเสวกี่คัน?

๔. ชายคนหนึ่งหาเงินได้วันละ 7 บาท 40 สตางค์ ถ้าเขาหาอยู่ 35 สัปดาห์จะได้เงินเท่าไร? (ถ้าสัปดาห์หนึ่งทำงานแค่เพียง 6 วัน)

ชุดที่ ๔๐

๑. ถ้าชายคนหนึ่งเดิน 60 ก้าวต่อเส้น หากเขาเดินจากบ้านไปสู่ที่ทำการ เป็นระยะทาง 58 เส้น ทั้งไปทั้งมาเขาจะเดินกี่ก้าว?

๒. เงิน 397 บ. 3 ส. 10 สต. ถ้าแตกเป็นอันละ

ต่างกัน จะได้ มากกว่า แดกเป็นอันใดหาต่างเท่าไร?

๓. กินสอ หีบหนึ่ง มี 144 แท่ง แท่งหนึ่ง ยาว 5 นิ้ว เขา
เรียงต่อกันเข้า 5 หีบ จะยาวเท่าไร?

๔. เชือกเส้นหนึ่ง ยาว 13 ม. 2 คม. 3 ซม. จะตัด
ออกให้เป็นท่อน ท่อนละเท่า ๆ กัน ท่อนละ 31 ซม. 5 มม.
จะได้กี่ท่อน และยังเหลือเศษอีกเท่าไร?

ชุดที่ ๔๑

๑. ให้เขา 76 หาว ผลลบของ 97628 ลบ กับ 27 ลบ.
59 บ. 60 ลบ.

๒. เกิดคนหนึ่ง หาเงินได้ ในปีแรกสัปดาห์ละ 5 บาท
ปีที่สองหาได้ มากกว่าปีที่หนึ่ง สัปดาห์ละ 1 บาท
ที่สามหาได้ มากกว่าปีที่สอง สัปดาห์ละ 1 บาท ใน
3 ปีเขาหาเงินได้ 52 สัปดาห์จะได้เงินเท่าไร?

๓. มีบ้าน อยู่กลุ่มหนึ่ง ยาว 39 เส้น ถ้าตัดออกเป็น
ท่อน ท่อนละ 26 นิ้ว จะได้กี่ท่อน?

๔. จงแบ่งเงิน 100 บาทให้แก่ ก. ข. ค. ให้ ก. ได้
มากกว่า ข. หรือ ค. 1 บาท อยากทราบว่า จะได้
คนละเท่าไร

แบบฝึกหัดระคน

๒๑๑

ชุดที่ ๔๒

๑. เงินสลึง สองครึ่ง กับสตางค์ สิบ อีกสองครึ่ง มีจำนวน อัน เท่ากัน แต่เงินที่ใช้เงิน สลึง คิดเป็นเงิน 7 ซึ่ง 5 คำสั่ง อยากรวบรวมว่าสตางค์ ในเงิน อีกใบหนึ่ง คิดเป็นเงิน เท่าไร
๒. พ่อค้า คนหนึ่ง ซื้อข้าวเปลือก ราคา ถึง ละ 5 ส. 10 สต. ซื้อสินค้าเงิน 11 ซึ่ง 20 สต. มาขายถึงละ 6 ส. 12 สต. จะกำไรเท่าไร เท่าไร ?
๓. ถ้าซื้อ ส้ม 2 ผล 5 สต. ซื้อสินค้าเงิน 12 บ. จะ เป็น ส้ม กี่ ผล ?
๔. โรงนา 14 หลัง กับ ที่นา แปลงหนึ่ง ราคา 4900 บาท ถ้าที่นา ราคา 700 บาท อยากรวบรวมว่าโรงนา ราคา หลัง ละ เท่าไร

แบบฝึกหัดระคน

๑. มีเงิน อยู่ 750 ซึ่ง ซื้อเรือไฟ 13 ลำ ราคา ลำละ 40 ช. 13 ท. 3 บ. จะยังเหลืออยู่ อีก เท่าไร ?
๒. ขาย ควายไป 95 ตัว ราคา ตัวละ 107 บ. 3 ส. 12 สต. แล้วเอา เงิน รายนี้ไปซื้อที่ดิน 19 ห้างจะเป็น ราคา ของ ละ เท่าไร ?

๓. ถ้าซื้อหนังสือ ราคาเล่มละ 1 ส. 13 สต. ด้วยเงิน 28 ท. 23 สต. ก็นั้นจะได้สักกี่เล่ม?
๔. เรือกับเครื่องเรือรวมกันราคา 480 บ. แต่เรือมีราคา 2 เท่าของเครื่องเรือ อยากทราบว่าเรือราคาเท่าไร
๕. ล้อรถจักรยานรอบได้ 6 ฟุต 2 นิ้ว ถ้ารถแล่นไปเป็นระยะทาง 4 ไมล์กับ 5 ฟุต ล้อนี้จะหมุนสักกี่รอบ?
๖. เงินจำนวนหนึ่งเมื่อเอา 84 บาท จะได้ผลลัพธ์เป็น 13 ช. 8 ท. 3 บ. 17 สต. เงินจำนวนนั้นเท่าไร?
๗. ชายผู้หนึ่งขายหิ้งแถว 24 หิ้ง ราคาหิ้งละ 7 ช. 62 บ. แล้วเอาเงินขายนี้มาแจกให้บุตรชาย 7 คน จะได้คนละเท่าไร?
๘. ข้าพเจ้ามีผ้า 27 คืบ ถ้าจะขายตัวละ 83 บ. จะต้องขายสักกี่ตัวจึงจะพอใช้หนี้ 1909 บ.?
๙. ข้าพเจ้าเข้าบ้านอยู่เดือนละ 73 บ. 2 ส. ได้ใช้ค่าเช่าไปแล้วรวมหมดด้วยกันเป็นเงิน 3020 บ. อยากทราบว่าข้าพเจ้าอยู่ในบ้านนี้นานเท่าไร
๑๐. อยากจะซื้อวัวสัก 29 ตัว ราคาตัวละ 6 ท. 3 บ.

1 ส. จึงได้ขายข้าวไป 1000 ถัง ถึงละ 5 ส. 12 สต.
จะพอซื้อวัวแล้วหรือยัง? ถ้ายัง จะต้องหาซื้อเท่าไร?

๑๑. จงหาร (765 กก. 30 ก. - 5907 กก.) ด้วย 19

๑๒. นาฬิกาเรือนหนึ่งเดินช้าวันละ 8 นาที 14 วินาที ถ้า
เดินอยู่ 2 สัปดาห์ จะช้าไปเท่าไร?

๑๓. ถ้าวันจันทร์ข้าพเจ้าเดินได้ 7 ไมล์ 27 หลา วันอังคาร
เดินได้ 18 ไมล์ 7 หลา วันพุธเดินได้ 19 ไมล์
69 หลา วันพฤหัสบดี 30 ไมล์ 370 หลา รวม
4 วันข้าพเจ้าเดินไปไกลเท่าไร?

๑๔. จงแบ่งเงิน 1107 บ. ให้แก่ชาย 2 คน หญิง
2 คน เด็ก 4 คน ให้ได้คนละเท่า ๆ กัน จะได้
คนละเท่าไร?

๑๕. ถ้าแบ่งเงิน 1714 บ. ให้แก่ชาย 7 คน และ
หญิง 6 คน แต่ต้องให้ชาย มากกว่าหญิง คนละ
24 บ. ทั้งนี้หญิง จะได้รับคนละเท่าไร? และชาย
ได้คนละเท่าไร?

๑๖. พหุคูณของ (109 ก. - 706 กก.) -
(264 มก. + 492 ชก.)

๑๗. จงแบ่งเงิน 495 บ. ให้แก่ชาย 19 คน แต่ต้องให้คนที่หนึ่ง ได้มากกว่าคนอื่น ๆ 2 เท่า ทั้งนี้คนที่หนึ่ง จะได้เท่าไร? และนอกจากนี้ จะได้คนละกี่มากน้อย?
๑๘. ถ้าแบ่งเงิน 288 ท. ให้แก่ชาย 25 คน แต่ให้คนที่หนึ่ง ได้เท่ากับคนที่หลาย มารวมกัน ทั้งนี้จะได้รับคนละเท่าไร?
๑๙. ชนรถไฟไปไกล 25 เส้น ถ้าต้องเสียค่าโดยสาร 25 เส้น ค่า 5 สต. รวมหมดด้วยกันเป็นเงินเท่าไร?
๒๐. ถ้า ก่อถนน สายหนึ่งยาว 45 เส้น เป็นราคาบาทละ 5 บ. 50 สต. รวมหมดด้วยกัน เป็นเงินเท่าไร?
๒๑. สวนของข้าพเจ้า ปลูกโดยรอบได้ 18 เส้น 12 วา คิดเป็นเมตรได้เท่าไร?
๒๒. ชายคนหนึ่ง ชุกท้องร้องในวันหนึ่งได้ยาว 3 หลา 3 ฟุต ถ้าเขาชุกอยู่ 79 วัน จะชุกท้องร้องได้ยาวเท่าไร?
๒๓. ข้าพเจ้า นำเงินไปฝากธนาคารไว้รายหนึ่งได้ รับดอกเบี้ยปีละ 91 บ. 15 สต. อยากทราบว่า จะต้องฝากเงิน

นั้นไว้นานสักเท่าไร จึงจะได้คอกเบี้ย รวมเป็น 1367 บ.
25 สต.

๒๔. ผ้า 8 พับพับหนึ่ง มี 28 หลา ราคาหลาละ 25 สต.
อยากทราบว่า ราคาผ้าทั้งหมดเท่าไร

๒๕. ชายผู้หนึ่งหาเงินได้ 250 บาทใน 40 สัปดาห์ ถ้า
หักการใช้จ่ายในระหว่างเวลาเท่านี้แล้ว คงมีเงิน
เหลืออยู่ 40 บาท อยากทราบว่าใน 40 สัปดาห์
นี้เขาจะใช้จ่ายไปสัปดาห์ละเท่าไร

๒๖. ข้าพเจ้าเดินทางอยู่ 18 วัน วันหนึ่งไปได้ 386 เส้น
18 วา รวมหมดด้วยกันเป็นหนทางกี่เมตร

๒๗. ควาย 2 ตัว กับ เกวียน 1 เล่ม ราคา 400 บาท
50 สตางค์ ถ้าเกวียนราคา 70 บาท 50 สตางค์
อยากทราบว่า ราคาควายตัวละเท่าไร

๒๘. เด็กชายแจ่มมีเงิน 3 บาท 91 สตางค์ เด็กชาย
แจ่มมีเงิน 6 บาท 11 สตางค์ และเด็กชายจวน
มีเงิน 14 บาท 61 สตางค์ ถ้าเขาจะเอาเงินทั้ง
สามคนแบ่งให้เท่า ๆ กัน จะได้คนละเท่าไร

๒๙. ชาย 2 คน แกวเรือได้ชั่วโมงละ 85 เส้น ถ้าเขา

แหว อยู่ วัน ละ 6 ชั่วโมง สักกี่วันจึง จะถึง คำบลดที่
ไกล 2 โยชน์ 220 เส้น ?

๓๐. รถไฟคันหนึ่ง แล่นวัน ละ 2450 เส้น 18 วา ถ้า
แล่นอยู่ 2 สัปดาห์ จะไปได้ไกลเท่าไร ? แล้ว
แปลงเป็น เมตร

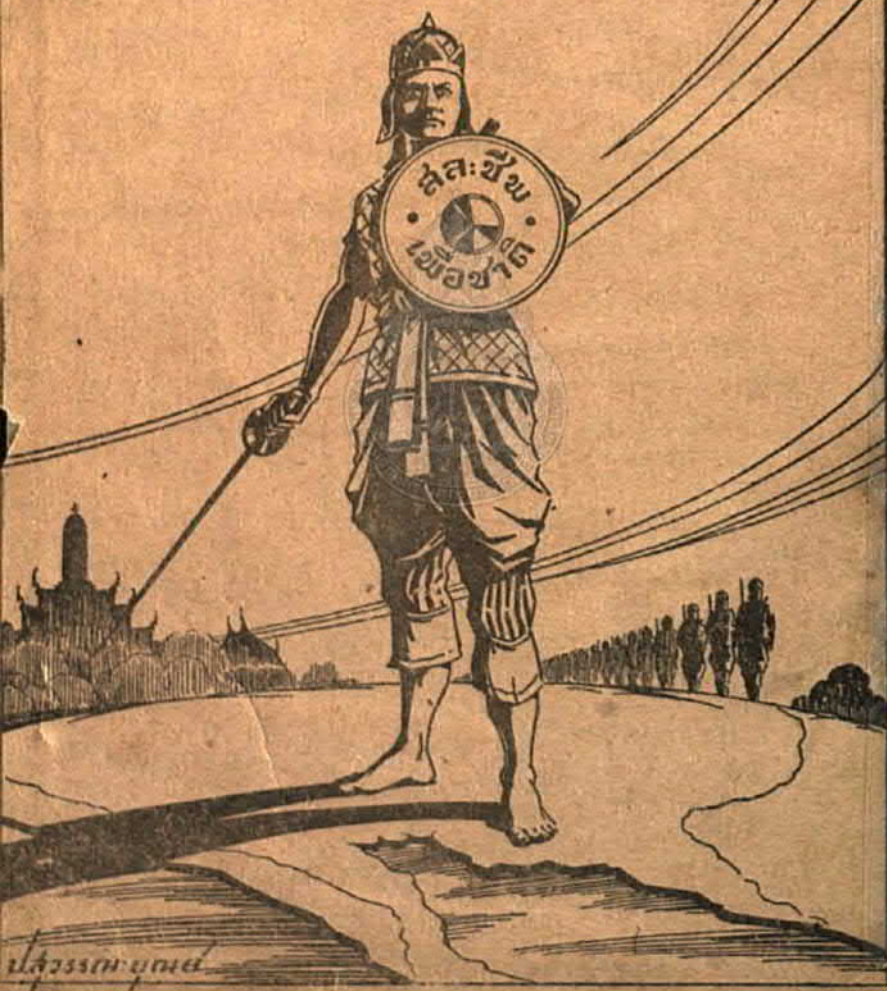
๓๑. ชายผู้หนึ่ง เดินไปมาที่ละ 2 เส้น 1 วา ถ้าเขาเดิน
วัน ละ 6 ชั่วโมง 5 วันครึ่ง จะไปได้ไกลเท่าไร ?

๗๗๗ แล้วต่อจก
 เถรียสพรวรรณเพื่อใน
 สมิขุทธกบ
 เถรียมอญมิใช่จำ

ขาขี้
 ขัดขันธ์
 ถิ่นชาติ
 เมื่อปลุกกันตัว
 ๕.๖

๑. ๓๑

ปลื้มบรรณคุณ